This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

NYPL RESEARCH LIBRARIES
3 3433 08162284 1

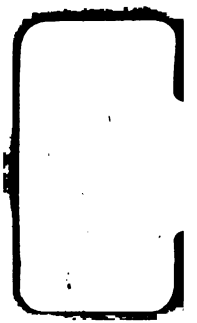

H894.108 E B 460

WITHDRAWN

H894.108
E

NW
Ev

MAGYAR REMEKIRÓK

A MAGYAR IRODALOM FŐMŰVEI

Sajtó alá rendezik

Alexander Bernát	Erődi Béla	Négyesy László
Angyal Dávid	Ferenczi Zoltán	Rákosi Jenő
Badics Ferencz	Fraknói Vilmos	Riedl Frigyes
Bánóczi József	Gyulai Pál	Széchy Károly
Bayer József	Heinrich Gusztáv	Széll Kálmán
Beöthy Zsolt	Koroda Pál	Váczy János
Berzeviczy Albert	Kossuth Ferencz	Vadnay Károly
Endrődi Sándor	Kozma Andor	Voinovich Géza
Erdélyi Pál	Lévay József	Zoltvány Irén

4. KÖTET

KURUCZ KÖLTÉSZET

BUDAPEST
FRANKLIN-TÁRSULAT
magyar irod. intézet és könyvnyomda
1903

KURUCZ KÖLTÉSZET

Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta

ERDÉLYI PÁL

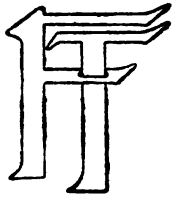

BUDAPEST
FRANKLIN-TÁRSULAT
magyar irod. intézet és könyvnyomda
1903

THE NEW YORK
PUBLIC LIBRARY
436747 A
ASTOR, LENOX AND
TILDEN FOUNDATIONS
R 1929 L

Franklin-Társulat nyomdája.

H
899.108
E2
46096

BEVEZETÉS.

A «kurucz-költészet» emlékeinek válogatott gyűjteményét foglalja magában a *Magyar Remekírók* e kötete. Talán nem kell magyarázni, hogy a XVII. és XVIII. századok találkozására eső és virágzó nemzeti költészet méltán foglalt helyet ebben a vállalatban. A «kurucz-költészet» irodalmunk történetében s a nagy közönség előtt egyaránt elismerésben részesült, melyet mi sem mutat inkább, mint az a tény, hogy az szinte magában álló és külön élő költészet színében tünik föl.

Ugy látszik, hogy a neve mindent meghatároz és hogy a helye le van foglalva az irodalomtörténetben; mert a közönséges fölfogásban is önállóságra tett szert s az irodalom történetében is élesen meg van kölönböztetve. Mintha ilyenképpen önálló költői iránynyá alakult volna, stilusában kiváltságos, fogalmában műfaji jellegre emelkedett volna. A mi természetesnek is látszik. Az irodalomban meglepetés gyanánt jelent meg s minden izében s minden külső körülménye alapján sajátos jelenségül mutatkozott be. E költészetnek erős, nemzeti érzése, gazdag és szabadon alakuló formai készsége van; szenvedélye és lobogása szivünket fogja meg, pompás és szines nyelve és kitünő ritmusa gyönyörködtet. Irodalmi emléke a független és szabad, bár szorongó, nemzeti önállóságnak, politikai hagyományaiban csak olyan mélyen meghat, mint

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY
CIRCULATION DEPARTMENT
321 EAST 14TH STREET

költői szépségeivel. A dicsőségesen felragyogó és szomorúságban elhanyatló szabadságnak újongása és keserűsége, dicsősége és bánata zendül meg benne, a kurucz-világnak magyar lelke és hangja él és csendül meg általa. Hősei, a kikről éneket mond, híres kuruczok; frói, a kiknek ajakán megzendült, vitézek, bújdosók, hajdúk, a nemzeti szabadság védői; s az a nagy küzdelem, a melyet minden mozzanatában végig kisér; megénekel és megsirat, a szabadságnak tüneményes védelmezése. A ki az irodalomban bemutatta s a ki legtöbb emlékét fölfedezte: Thaly Kálmán, a kurucz-kornak fáradhatatlan búvára. Thököly és Rákóczi állanak e költészet előterében, ez a költészet dicsőségüket és nevüket őrzi. Irodalmi ujjászületésével majdnem egy időben föltámadt a muzsikája is, a Rákóczi nóta dallama és hangszere: a török síp vagy magyar tárogató.

Ime a «kurucz költészet» a maga teljességében, a mint egy politikai eseménynek irodalmi emlékeül megmaradt, a mint a benne rejlő politikai eszmény hatalmával irodalmi jelentőségét túlszárnyalja és irodalom-történeti fölfogását történeti szempontjaival és politikai irányzatosságával befolyásolja és számára kivételes helyet is biztosít. S mert a benne rejlő politikai gondolat s az általa őrzött történet egyképpen szolgálják a magyar nemzet szabadságkultuszát s mert a benne élő költőiség s az általa élő költészet egyképpen szólnak a magyarsághoz: a «kurucz-költészet» lassan, de annál határozottabban alakult ki irodalmunkban sajátos és önálló költői korszakul vagy irányul s mind mélyebben vert gyökeret a köztudatban az a fölfogás, hogy az valami *önálló költészet*, melyet ilyenül meg kell tartani, a melyet költészetünk történetében önállóan is kell tárgyalni.

E czélra meghatározták és kimérték az időközt, a melyben élt és virágzott, az irányt, a melyet szolgált, a kor szellemét, a melyet hirdetett. Gyarapították forrásait, fölfedezték és közzétették emlékeit, bontogatták történeti vonatkozásait, keresték szerzőit és szereztetésök alkalmait, beleállították a politikai történetbe, a melynek színt, jellemző hangulatot és sajátos lélektani tartalmat kölcsönzött. Magyarázták, hogyan állott elő, mily viszonyok dajkálták, fejlesztették, erősítették. Megmutatták, micsoda kiváltságokkal dicsekszik, milyen harmatos és üde költői szépségük, milyen fejlett verselésük és milyen könnyű és gazdag nyelvük van. De az irodalom történetébe nem állították bele s ha történt is ilyen kisérlet, az nem hatolt a dolog mélyére, nem tisztázta minden irányban a kérdést. Ugy tetszik, hogy a vázolt körben sem tett meg mindent. Hogy egyébről szó se legyen: a «kurucz-költészet» emlékeinek összefoglaló és megbizható szövegű gyűjteménye még ma sincs s ennek következtében a részletező és tüzetes vizsgálat is elmaradt. A «kurucz-költészet»-tel ma sem jutottunk előbbre, mint a hol a XIX. század hetvenes éveiben voltunk.

E költészetet nagy érdemű búvára és földerítője, *Thaly* Kálmán, két nagy és ritka becsű gyűjteményben mutatta be. Az első, a *Vitézi énekek* 1864-ben jelent meg, a második, az *Adalékok*, 1872-ben.* Ettől kezdve a *Figyelő*ben gazdagította két gyűjteménye anyagát és e későbbi közléseit

* *Régi Magyar Vitézi Énekek és Elegyes Dalok*... Pest, 1864. Két kötet. *Adalékok a Thököly- és Rákóczi-kor Irodalomtörténetéhez*... Pest, 1872. Két kötet. Irodalom- és míveltségtörténeti *Tanulmányok* a Rákóczi-korból. Pest, 1885. 1 kötet.

a *Tanulmányok*ban foglalta újra össze. Thaly nyomában és példájára a kutatók éber figyelemmel voltak régi irodalmunk és költészetünk ide tartozó emlékei iránt s mikor valami eléjök került, siettek azt közzé is tenni.

A *Vitézi-ének*ek megjelenése valóban nagy jelentőségű esemény volt költészetünk történetében, mert általuk Toldy sejtelme és Erdélyi tétele nyert igazolást. Amaz sejtette a nemzeti költészetnek folytonosságát és a multban való virágzását, emez történeti adatokkal bizonyította, de a sejtett és bizonyított költészet emlékei csak Thaly gyűjteményeiben jutottak nyilvánosságra és foglaltak helyet *irodalmunk*ban. Hódításuk és jelentőségük innen kezdődik és innen indul. Az irodalomtörténet e kiadványok alapján foglalkozott velük s a gyűjtő és kiadó szempontját fogadta el tárgyalásukban. Első sorban a történeti szempont vált irányt szabóvá, az irodalmit is az befolyásolta. Innen ered, hogy szigorúan a történetileg kijelölt korszak keretében tárgyalták és hogy irodalmi jelentőségét nem fejtették ki határozottan.

Pedig Thaly mindjárt az első gyűjtemény tájékoztatójában határozottan megmutatta a követendő irányt és jelezte a helyes fölfogás alapját. Össze kell gyűjteni az élő, hagyományozott emlékeket, és fel kell kutatni a régi, kéziratokban megmaradt anyagot — kívánja Thaly, hogy a régi magyar költészet folytonosságát bizonyítani és az irodalomnak új ösvényén haladó nemzeti költészetet történetileg is igazolni lehessen. «Ez az út tulajdonképpen nem új: mert csak a Rákóczi-forradalom után elhanyatlott nemzeti szellem által félbenhagyottnak folytatása; de mivel ez: éppen azért a *helyes*, az *igazi* út.» Gyűjteményével fényesen bizonyítja, hogy a XVII—XVIII. századok

folyamán a magyar népies költészet folytonosan élt és alkotott, hogy egy retrospektiv népköltészeti gyűjtemény megalkotására az első, elhatározó lépést megtette.

A vitézi énekek és elegyes dalok gyűjteménye voltaképpen Erdélyi népköltési gyűjteményének kiegészítése és így nem más, mint kisérlet a magyar népköltészet történeti gyűjteménye megalkotására. Erdélyinél van is egy ily természetű szakasz, de szegényesen képviselt anyagot mutat be. S a két gyűjteményben vannak is egyező darabok, és ezek között nagyon értékes különbségeket kell látnunk, a melyeknek magyarázatát a lejegyeztetések között elfutó idő adja. Thaly irott, és a leírás ténye által időhöz kötött, tehát a multban jelenét élt népies költészet emlékeit adja, Erdélyi e költészetnek hagyományozott és jelenben élő darabjait. A hagyományozott szöveg népies költészetünk jelenét, a lejegyzés által megkötött szöveg annak multját tükrözi és egy-egy darabnak a régi és mai alakja között észrevehető különbségek roppant értékesekké válhatnak a népies szellem működésének megismerésére. A költészettörténeti érdek csodásan kapcsolódik a folklorista érdekéhez s az irodalmi a nemzetihez; az irodalom-történeti fölfogás korlátozottsága felszabadul és élettani szempontra emelkedvén, tisztán lát és öntudatosan dolgozhat.

Ha tehát a *helyes*, az *igazi* út be nem gyöpösödik s negyven esztendő alatt járják, hogy föl ne verhesse a fű és bozót: ma már megvolna a magyar népies költészetnek lehető gazdag gyűjteménye. Azonban ezt az *igazi* útat elhagyták, a folklore mívelője az élő népköltészet fölgyűjtéséhez látott, az irodalomtörténet nem érezte meg, hogy e régi költészetben a népiest voltaképpen történeti fejlődésében kell látnia.

Negyven esztendő eltelt azzal, hogy a történelmi kutatás a régi költészetnek történeti jellegű termékeit hozta felszinre, hogy a népköltés gyűjtői megelégedtek az élő népköltészettel, hogy az irodalomtörténet elejtette Thaly gondolatát és rendszeresen nem dolgozott a kitűzött czél érdekében. Maga Thaly is, noha a *Vitézi énekek*-ben kitünőleg irodalmi és népköltészet-történeti irányban dolgozott: az *Adalékok*ban már korlátot állított magának, a mikor kizárólag a Thököly és Rákóczi-kor emlékeire fordított gondot, a mikor főként a maga történetírói szempontját követve, a régi népi és nem népi költészetnek kort jellemző, színező és magyarázó költeményeit gyűjtötte. Ezzel ugyan a felvett kornak irodalomtörténetét nagy értékű anyaggal gazdagította, de az időszak, melyben dolgozott, összébb szorult s a történeti érdek, mely vezette, mellőztette véle a nem történelmi jellegű anyagot. Mind a mellett a történeti népköltészet emlékeinek felkutatására egymaga is többet tett, mint a népköltészeti gyűjtemények szerkesztői és gyűjtői. Mert a míg ő magaszabta útjáról letért ugyan, de időnkint rá-rátévedett, amazok a népies költészetnek történeti részét saját sorsára bizták. Történetiró és folklorista gyakran összetalálkozik az irodalom ösvényén, de mindakettő útja más nyomon halad, bár irányuk és czéljuk egy: nemzetük megismerése.

A *Vitézi énekek* ilyen találkozás emléke irodalmunkban és egyben figyelmeztetőnk is, hogy ez ösvényre térve, gondolkodjunk a magyar népköltészet történeti gyűjteményén. Ennek az anyaga még csak kisebb részében van felkutatva és összehordva. Nyilvános és magán könyvtári gyűjteményeink e czélra még nagy számú és igen becses

forrásokat rejtenek, de maga a nép is őrzi még sok régi darabunk változatait és törmelékeit. Mind a két irányban dolgozni kell s a munka nagyon jutalmazó és hálás lehet, mert régi népköltészetünknek még csak igen kis részét ismerjük, jóformán csak egy korszakát láthatjuk: a XVII—XVIII. századok érintkezési korát, a melyet általában «kurucz-költészet» néven ismerünk.

A «kurucz-költészet» ime egy része a történeti népköltészetnek, harmincz-negyven esztendőnek (1670—1711) költői formában való megnyilatkozása. Nem önálló, hanem ez idő szerint a legjobban képviselt és ismert fejezete a népi költészet történeti fejlődésének. S mert a legjobban ismertté lett és legjobban fölgazdagodott: megszoktuk a nevét és a személyét, a mint megtanuljuk és megszokjuk amaz egyszerű emberekét, a kik a nép köréből tehetségük, vagyonuk, érdemeik által kiemelkednek. Ez a megszokás érvényesült a köztudatban s az irodalomtörténetben, mikor a «kurucz-költészet» szinte önálló irodalmi fogalomként s műfajjá emelkedve áll elénk. Ez idő szerint joga van hozzá, mert sem az 1670-et megelőző, sem az 1711-et követő korszakoknak retrospektiv népköltészetét nem ismerjük közelebbről. De a mint az egész régi magyar népköltészet fejlődése és anyaga ismeretté válik: annak a «kurucz-költészet» is egyik alkotó részévé lesz — és hirdetni fogja nem a kurucz-, hanem a népies költészetnek soha meg nem szakadó folyamatosságát.

A nép költői szellemét és alkotó képességét hirdeti ez a kötet ama költemények által, a melyek az említett korban fakadtak, vagy ahhoz közel esnek. Válogatott gyűjtemény s anyagában vannak nem tisztán népi eredetű darabok is. Felvételüket igazolja két tekintet: hogy, bár

irodalmi művek, magukon hordják a korukbeli költészet jellemét és hogy iratásuk idején az egységes nemzeti költészetben mű- és népi-költészet még szoros közelségben állottak. Minden darabban van valami értékes, vagy jellemző: érzésük, korfestő tartalmuk, liraiságuk, versbeli szépségük vagy történeti vonatkozásuk által.

A közölt szövegek nem a filologus, hanem a nagy közönség igényét szolgálják s a legszükségesebb tudnivalók csak arra vannak szánva, hogy az egyes darabok felől tájékoztassanak. Időrendi beosztásuk mellett a fejlődés elve, elhelyezésük rendje mellett meghatározásuknak lehető pontossága döntött. Forrásuk, szerzőjük iránt a *Jegyzetek* tájékoztatnak.

Kolozsvárt, 1903. márczius 14-én.

Erdélyi Pál.

KURUCZ KÖLTÉSZET

Jaj Rákóczi, Bercsényi,
Vitéz magyarok vezéri,
Bezerédi!
Hová lettek magyar népnek
Élő tükri,
Nemzetünknek hirszerzői,
Fényes csillagi?

KURUCZ KÖLTÉSZET.

1.

Szivemnek tárházábul kiajolt szép violám,
Szolgálatom ajánlom, fejér galambocskám!
Szánj meg, lágyítsd meg szivemet szajkócskám,
Várj meg, enyhítsd meg fájdalmát rózsácskám!

Tied vagyok nem másé, szivem ne fuss tüllem;
Szerelmed lánczaival megkötöztél engem,
Nagy kínokkal környülvetted testem,
Fájdalmiddal környülvettél engem.

Engedd szivem, lakhassam szivecskéd házában,
Csókolhassam ajakid magas palotában,
Nyúgodhassam csöndesen az ágyban,
Add, csókdossam veled jó hajnalban.

Phiramussal éretted lelkemet kiadom,
Ha szüntelen szerelmes személyed nem látom,
Argillal életem nem szánom,
Zokogással érted magam fogyasztom.

Hogy haláltul megmenthess, nyújtsd kerted kulcsát,
Hogy láthossam szerelmed gyümölcsös pálmáját!
Más darázsok ne szedjék virágát,
Vagy bogarak [?] ne rázzák virágát.

Vigyázva jársz, kerülöd az irigyek nyelvét,
Ne szivemnek szivétül eltiltsák hívségét,
Ajakimtul ajakid szépségét
Karjaimtul karod gyengeségét.

Reméllettem szivemnek csak köszönettel is,
Ujjaim vidámitsák kis irásoddal is.
Ha szivem sziveddel nem lehet is
Szerelmünkben meg ne haljunk még is.

Az Úr Isten áldjon meg jókkal édesem!
Valamint szived kiván én édes szerelmem:
Holtom után menyben veled lelkem vigadozzon,
Lakozzon kegyesen és vígan.

2.

Gyenge rózsa, szép hattyucska, viola:
Édes lelkem, szép szerelmem, Vénuska!
Valjon élsz-e s emlétesz-e valaha?...
Mert éretted csaknem meghalok búba'.

Nálad nélkül nem jutok végórára,
Rád találok búm s gondom hajlékára;
Szivem szakad mégis óhajt nagy sirva,
Mondván: engem kinzó gyönyörű rózsa!

Elválásom tűled mint lőn véletlen,
Az szerencse mellőled hamar elvőn,
Kis hattyucska, tégedet özvegygyé tőn
Az Vénusnak haragja mindkettőnkön.

Jaj mit tegyek s hova legyek egyedül?
Vigasztalást nem várhatok senkitül,
Szivem kinja naprul napra öregbül —
Bárcsak egy szót hallhatnék édesemrül!

Nyughatatlan szivem keserves kinja,
Megkereslek édes lelkem, kis rózsa,
Mert nincs sehol nálad nélkül orvossa —
Vajha szárnyom volna, röpülnék oda!

Jaj énnékem, jaj árva idegennek!
Mert mind-éltig csak nagy búmban kesergek,
Jó lovamot nyugodni sem engedek:
Valameddig véled szemben nem leszek!

3.

Óh kedves filemilécske,
Zengedező raj, méhecske,
Szépecske, fejér menyecske:
Szánd szivem — szintén ideje.

Ajánlom szolgálatomat,
Mindenben barátságomat,
Ha vészed én jóvoltomat —
Néked adom én magamat!

Jőjj be, hadd lássam személyed,
Tenéked ékes termeted,
Csókoljam gyenge szemedet —
Mert meghalok majd éretted.

Kit ha élek, megszolgálok,
Míg ez életben maradok.
Szivemben majd békapcsollak,
Szivem, meg is csókolgatlak.

Ujjodban kedves győrőmet,
Tekintsed én személyemet
És ne felejts el engemet —
Szivedben ird bé nevemet.

Kertemben felnőtt szép rózsám,
Mastan felnőtt virágszálom,
Zöldelő szép majoránnám —
Kerítsen Isten kezemhez!

Az Isten áldjon meg rózsám,
Éltedben édes asszonykám,
Sok jókkal áldjon madarkám —
Ékesen szóló szajkócskám.

Birj már ugy mint sajátodat,
Egyetlenegy virágodat,
Felnevelkedett rózsádat
És megfogott madárkádat,

Szolgálatomat ajánlom,
Mert én szeretlek virágom;
Bár rövidüljön világom:
Csak lenne veled vigságom!

Az Isten azt adta volna:
Reád sem találtam volna,
Meg se ismertelek volna —
Most szivemnek könnyebb volna!

4.

Menj el madár, menj el,
Mondd szolgálatomat
Az én asszonyomnak,
Kedves szép rózsámnak.

Vidd el levelemet,
Mondd meg hűségemet:
Engem oda várjon
És el ne aludjon!

Szive ne busuljon,
Azon ne óhajtson:
Ha véle szólásom,
Gyakran nem volt titkon.

Ez jövendő éjjel
Őtet nagy örömmel
Higyjed megkeresem —
Csak legyen örömben.

Mondjad, hogy szeresse
Engem meg ne vessen
Egy hitván nyalkáért,
Egy rút fertelmesért.

Mert ha egy nyalkáért
Megvet csak egy roszér
Kész az koporsóban
Vagyok leszállanom.

Mint az gerliczének,
Nem szabad már nékem
Zöld ágra szállanom,
S tiszta vizet innom.

Tudod, hogy szeretlek
Tégedet, kedvellek
Gyenge liliomom,
Gyenge majoránnám.

Kertemben mint rózsám,
Arany-vesszö-szálom,
Olyan vagy te nálom
Mosolygó szép poskám.(?)

Megnyugodtam rajta,
A mit minap mondál,
Midőn szép csókokkal
Engem látogattál.

Ha tetszem kedvednek,
Ékes termetednek:
Engedek mindenben —
Csak legyek kedvedben!

Hogy te víg kedvedet
Nyerném szerelmedet;
Soha mást kivüled
Ne keressek szivet.

Soha az mig élek
El nem felejtkezlek:
Mert szivem közepin
Feljegyzettelek.

Légyen egészségben
Az kit verseimben
Most kit emlegetek
Ez kis énekemben.

5.

Jó napot szivem, virágom!
Mindenben jódat kivánom;
Éltessen Isten nem bánom —
Sőt tartson meg, azt kivánom.

Sok jó szerencsés napokra
Viraszszon Isten akkorra,
Az mikoron az én szómra
Hajul szived szándékomra!

Mondjad meg szivem titkodat:
Ha szeretsz-e csak magamat?
És távoztasd el kinomat,
Ki érted régulta fonnyaszt.

Mert bizony sok ideje már,
Hogy ráró sebes szárnyon jár —
Én szivem is csak téged vár,
Belső röjtökébe bézár.

Lágyítsad meg hát szivedet,
Ne őszítsed meg fejemet,
Ne örüljed elvesztemet,
Éretted veszedelmemet.

Mert szeretlek csak egyedül,
Mint gillicze, ki fészken ül;
Hogy ő társától el nem vál,
Miglen nem választja halál.

Várok sok hetet, hónapot:
Löljek alkalmatosságot,
Veled beszélésben módot,
Találjak oly titkon-valót...

De mégeddig szép madarkám
Titkomat meg nem mondhatám,
Hogy szivedet vigasztalnám,
És én magamhoz hajtanám.

De immár ugyan fölpozsdult
A szerelem is fölbuzdult,
Bennem az jóság megmozdult,
Szép nyájasságra fölindult.

Ne tiltsad meg hát magadat,
Szivem éntülem karodat,
Nyakamat általkapcsoljad,
És orczámat megcsókoljad.

Mert étczaka én ágyomban
Veled vigadok álmomban;

Ha fölsörkenek azonban —
Senki sincs mellettem ágyban.

Nincsen lölköm csak egy óra,
Melyben szivem néked jódra,
Nem vágyakoznék ágyodra —
Hogy fekhetnék vánkosodra.

Nincs oly nap is, szép violám,
Melyben téged édes N... ám
Elfelejtenélek rúzsám
Gyöngén termett szép asszonkám.

Soha bizony én tentámmal
Föl nem irhatnám pennámmal;
Vagy ember gondolatjával
Ki nem mondhatja szájával:

Hozzád én nagy hűségemet
És buzgó szeretetemet;
Csak néked mondom titkomat,
És megjelentem kinomat.

Szivem immár megértheted,
Akaratomat tudhatod,
És kinomat megszánhatod,
Szivedet hozzám hajthatod!

Utánnad immár ne járasd,
Szivemet tovább ne fáraszd:
Hanem titkodat megmondjad —
Magadat nékem ajánljad.

Frissen szól neked az nyelved,
Nincs semmi hiba tebenned;
Köszönetemet elvegyed
És titkomat megőrizzed.

Áldjon meg az Isten rúzsám
Tégedet, édes violám,
Tartson meg jó egészségben
Téged, egész életedben!

— Az ki ez éneket szerzé
És mast versekbe rendölé:
Nincs kétsége szerelmében —
De nem szól neki féltében.

6.

Áll előttem egy virágszál,
Örvendetes liliomszál,
Kis kertemben ékesen áll
Ki életem — egy virágszál.

Áll előttem szép violám,
Rózsaszinü szép Ilonám,
Kegyes tekintető rózsám —
Gyönyörüséges violám.

Kis kertemben szép virágok —
Jó illatu szép virágok,
Tündöklő szép piros rózsák,
Gyönyörüséges violák.

Óh szép virág, szerelmemben
Mikor volnék szép kertemben,
Rózsa-, violaszedésben
Az te nagy és szép kedvedben!

Akkor lészen vigasságom:
Rózsa-orczádat ha látom,
És ékesen csókolgatom —
Akkor lészen újulásom.

Néked egészség adassék,
Szép termeted böcsültessék,
Jó hired néked hallassék.
És éntülem szerettessék,

Füleidben immár vegyed
Fordítsd reám személyedet:
Halld meg keserűségemet —
Tartsd meg az én életemet!

Legyen bocsánat énnékem
Tűled óh én szép szerelmem;
Noha mostan távul vagyok tüled
Ne felejts el azért engem Eszter.(?)

7.

Ám ugy légyen, mint akarod!
Te magad kevélyen tartod,
Szivem kinját te nem szánod —
Vajjon meddig lészek rabod?

Elmaradtam barátimtul,
Minden jóakaróimtul,
Szerelmes szép beszédektül,
Távol estem mindezektül;

Szép dolog volt az szabadság, —
Higyed bizony nagy uraság,
Kit nem kötelez az rabság
Ott uralkodik vigasság.

Még anya szebbet náladnál
Nem szült kedvemre magadnál,
Bár csak nékem jó szót adnál —
Megkeresnélek házadnál.

Meggyőzött engem szerelmed,
Rabjává tött te szépséged,
Sőt valamig tartja kedved:
Békódat rajtam röngöthetd.

Mondd meg szóval, vagy izend meg,
Ne forrjon benned az méreg,
Szép szerelmeddel enyhíts meg —
Rajtam békódat tágítsd meg!

Mosolygó szép ajakidat,
Rózsa szinű szép orczádat
Fordítsd hozzám, hadd csókoljam
Gyenge piros két orczádat.

Mint az héja az csirkéket
Körme közé szedi őket,
Ugy tépi gyenge testeket
És szaggatja ő szíveket:

Így szép szerelmed énnékem
Körme közé veszi testem,
Ugy tépi, szaggatja szivem —
Azt mondja, hogy nem szán engem.

Nincs ég alatt nagyobb jószág:
Mint az igaz állandóság
És tökélletes igazság —
Ott uralkodik vigasság.

Mennyi csillag az kék égen,
Mennyi fövény az tengerben,
Mennyi hajszál az fejeden:
Annyi jókkal áldjon Isten!

— Ezeket nem igen régen
Szeretőm miatt versekben

Kölleték irnom ez holdban
Elgondolván szerelmemben.

8.

Piros hajnal korban szólló galambocskám.
Szánd meg már kinomat édes virágocskám,
Vénus kertjébe nyőtt szép piros rózsácskám,
Röpülj immár hozzám, távoztassad búmat!

Jól tudod édesem, hogy égek tüzedben,
Mert enni akartam már súgó lépedben.
Ha immár bevettél az te szerelmedben,
Biztossad szivemet kedves reménységben!

Boldogtalan az nap, melyben nem láthatlak,
Kezeimmel lelkem nem tapogathatlak.
Akkor van csak kedvem, mikor csókolhatlak,
Magamhoz édesem hogyha szórithatlak.

Napjában bár egyszer ha veled szólhatnék,
Én sok kínaimat veled beszélhetném:
Tudom édes szivem, hogy én kedves lennék,
Te helyetted én is senkit nem kedvelnék.

9.

Csalárd most ez világ, nincsen kinek hinni,
Előbb az erkölcsöt jól meg kell vizsgálni,
Miként az aranyat, próbára kell vetni
Minem mind arany az, ki szokott fénleni.

Óvja magát minden irigyek nyelvétül,
Mint barom-formáló Circe énekétől,

Hogy én is vesszek el ennek személyétűl
És ne hervadjak el annak személyétűl.

Mert mint rózsád hervad déli verőfénytűl,
Megszárad, el észik (így) szokott zöldségétűl:
Ugy bágyad testem is te szemed fényitől,
Ki már majd elszakaszt éltem gyökerétűl.

Mely kegyesség, lakja, minden gyönyörűség,
A fa is éretted minden gyönyörűség,
Soha meg nem hervad, még nála a szépség
Sőt nem is találja őtet kedvetlenség.

Nem hoz csendes álmot az én szemeimre
Az híves hajnal is, nincs könnyebbségünkre.
Ebéd, vacsora is nem lehet kedvemre,
Mert szerelmed után bánkódom könnyezve.

Mindenkor örülél, készen muzsika zeng,
Vidámság tánczátul az gyenge pázsit reng,
Kedves ének szóval szólló ajakad zeng,
Megemészthető búval szived soha nem peng.

Mert Vénus Cyprina nem ér szépségeddel,
Bellona elméddel, Pallas te eszeddel,
Mert hires Helenát gyönyörűségeddel
Fellül múlod, mint nap az holdat fényivel.

Ifjúság, bölcsesség nyelvednek szólása,
Az hajnal hasadás ajakid nyilása,
Szép orczáid pünkösdi rózsák szólása (?)
Csak az én szivemnek tüzek lánczozása.

Feltekert órádnak minthogy nyugta nincsen,
Apró kereke is valahányat perczen;
Emlékezésemre szivem annyit serken;
Hozzád menetelre az Isten segítsen.

Ismeretlen szolgád alázatosságát,
Kész szolgálatjával szive buzgóságát
Ajánlja ezekkel s ha szereted, magát
Nem lészen dolgodban higyed semmi hibád.

Véget vetek immár ez kis irásomban,
De kérlek dolgaim legyenek titokban!
Rossz emberek nyelve ne kopjon azokban,
Kik Szűz Diánát is keresik mocsokban.

10.

Látom az időnek gyönyörű ideit,
Ki gyakron újítja bánatimnak terhit.

Nem várom már tovább szabadságom napját,
Mert látom, készitik testem koporsóját.

Gyász ruhám, mint holló, ne sirj te Apolló,
Ne sirj te Apolló, mert kész az koporsó.

Nem búsít már tovább én keserves versem,
Végső éveimnek mert majd végit érem,

Kedvedre élhetsz már felőlem édesem,
Az te szerelmeddel, gyönyörű kedvesem.

Bánkódjál, elhagylak; míg élek, óhajtlak;
Míg világban élek, téged meggyászollak.

Oh mely nagy dolog volt az, mely két idegen
Egymást szereti volt... (üresen hagyott sor).

Verd meg Uram, rontsd meg az irigy árulót,
Én reám törőket, hamis árulókat.

Hogy ne árthassanak igaz házasságnak
Szerelem szerzőknek s az két ifiaknak.

11.

Az én árva fejem egy reménységének,
Kisded szolgácskája édes kegyessének
Annyi sok jót kíván, mint maga lelkének,
Élte életének!

Mihelyt szemem látta, mindjárt megszerette,
Ritka szép szemeit mihelyt rám vetette
Azolta szikrája szikrám gerjesztette:
Rózsának ismerte.

Mert noha termete s teste állása szép,
Ábrázatja deli, egész tartása ép,
Nyelve friss, esze nagy, orczája kedves kép,
Szemeket fogó lép.

Óh te drágalátos, kedves napom fénye,
Lelke életemnek, szivem egy reménye,
Sok vigasságim és örömöm edénye
Minden kedves kénye!

Szánj meg és hogy tovább nyújthasd életedet,
No távoztasd hozzám idegenségedet,
Láthassam gyakrabban kivánt személyedet
Hajtsd hozzám szemedet!

Hallhassam valaha, bár csak egy szócskádat,
Vigasztaljad azzal kisded szolgácskádat,
Ne tiltsd tőlem rózsaszinű orczácskádat,
Nyujtsd ajakocskádat!

Óh mégis te drága, kincsem s ékességem,
Minden nádméz felett való édességem,
Elmúlik, ha látlak, sok keserűségem,
S lesz gyönyörűségem!

Mert nem kökényhúsú, gyenge a csecsecskéd,
Diánával érő édes termetecskéd,
Noha angyali kép kivánt személyecskéd —
Drága életecskéd.

Gyöngy vagy te, olyan mint [Artemisia] volt,
Szerelmiért kinek sok szép ifjú megholt,
Újabb, újabb lángot nézésed belém olt
Szivem hozzád hajolt.

Sokkal ékesebb vagy te az Helenánál,
A trójai vitéz, Páris galambjánál,
Kivánatos, sokkal ékesb az szép Gismondánál
Maradj hát meg annál.

Óh mely gyakran jutnak eszembe beszédid,
Vállaidrul csüggő arany két karjaid,
Rózsaszin ajkaddal [szád és szép] fogaid,
Ráró két szemeid!

[Ez nálad mutassa] udvarlásomat,
Vedd jó néven hozzád jó udvarlásomat,
[Hűségedért] adom egynehány csókomat,
Zálogul magamat.

Kérem, hogy ezeket [ha ő megbocsátja]
Emlékezetemet eszében forgassa
És kivánságimat czéljához juttassa,
El se is mulassa.

12.

Oh hitető, álnokszivü Diánna!
Édesdeden beszélgető Heléna!
Vidám szivet szomorító szép nimfa,
Vidám szivet szomorító szép nimfa!

Nám olyanok vagytok mint az tengerben
Syrenesek, mikoron az örvényben
Zöngedezvén énekölnek édesden,
Zöngedezvén énekölnek édesden.

Az tengeren evezőket szavokkal
Ő magokhoz hitegetik azonnal, --
Fizetni köll szegényeknek halállal,
Fizetni köll szegényeknek halállal.

Szökdécselő madarakat az tőrben
Az madarász el-békerít csak könnyen:
Énekölvén, zöngedezvén édesden,
Énekölvén, zöngedezvén édesden.

Énekölnek, zöngedeznek gyakorta,
Az szép szüzek az ifjaknak károkra,
Igyekeznek szegényeknek bújokra,
Igyekeznek szegényeknek bújokra.

Te vagy, te vagy, ne titkoljad nevedet,
Ki faggatod, búval ölöd szivemet, —
Meg nem szánod én keserves igyemet,
Meg nem szánod én keserves igyemet.

Vajjon kérlek mit vétettem ellened,
Hogy éntűlem ily hirtelen szerelmed
Megtagadtad, és megvontad víg kedved,
Megtagadtad, és megvontad víg kedved?!

Tudod szivem, hogy tégedet egyedül
Szerettelek mindenkoron szivembül:
De nem tudom mint esém ki kedvedbül,
De nem tudom mint esém ki kedvedbül!

Ám légyen úgy, ha megvetél engemet:
De mégis csak szeretlek én tégedet,

Bús szivemből ki nem törlöm nevedet,
Bús szivemből ki nem törlöm nevedet.

Tudod azt is, hogy éretted fejemet
Gyakran vetém nagy próbára, éltemet:
Ime mégis árváúl hagysz engemet,
Ime mégis árváúl hagysz engemet!

Hogyha látnád szivem, az én szivemet:
Mely iszonyún szeret s óhajt tégedet —
Nem engednéd kesergeni így ötet,
Nem engednéd kesergeni így ötet.

Hogyha szintén messzi földre bujdosom:
Szép nevedet mégis velem hordozom, —
Rózsaszinü szép orczádat sajnálom,
Rózsaszinü szép orczádat sajnálom.

Már elmegyek, többet veled nem szólok,
Sirván járok, mikor rólad gondolok, —
Szerelmedért higyed, én meghervadok,
Szerelmedért higyed, én meghervadok!

Istenhozzád! már megbocsáss édesem
Te ellened ha valaha vétettem!
Szerelmednek vagy kedvére nem jártam,
Szerelmednek vagy kedvére nem jártam!

Nem láthatom immár többé szinedet:
Azért köllött megkövetnem tégedet —
Kérlek szivem, emlegess meg engemet,
Kérlek szivem, emlegess meg engemet!

Szerelmemtül hogy keserven bucsuzám:
Szomorodott és bús szivvel ezt irám,
Nagy bánatnak árva fejem bocsátám,
Nagy bánatnak árva fejem bocsátám.

13.

Bárcsak éjjel hagynál
Szerelmem nyugodnom,
Ha nappal éretted
Nyughatatlankodom.
Higyed bár édessem,
Hogy vagyon sok gondom,
Te szép személyedért,
Óhajtván, bánkódom.

Nincsen szabadságom:
Hogy veled beszéljek,
Szivem titkairul,
Néked mit jelentsek?
De az szeretet reá vesz,
Mit tegyek?
Hogy egy nehány verssel
Neked kedveskedjek!

Nálad nélkül ebben
Él higyed, árvául,
Mert szivem ím messze
Távozunk egymástul,
Mind pediglen amaz
Szép mulatozástul.
Távol estünk szivem,
Elhigyed egymástól.

Igen ritka az nap, melyben
Nem fohászkodom,
És gondolatimat, hozzád
Nem bocsátom.
Gyakran iczaka is
Veled álmadozom,
Úgy tetszik szép rózsám
Veled nyájaskodom.

Igen megkedveltem
Te szép szerelmedet,
És hozzám mutatott
Te nagy hűségedet,
Melyben nem felejtem
Soha beszédedet,
Szivembül sem vetlek
Soha ki tégedet.

14.

Jaj, ki keservesen esik ez énnékem,
Hogy gyönyörü szép szád nem beszélhet vélem,
Rózsaszinü szép orczádat elfordítád tülem —
Kin megkeseredett én szomorú szivem.

Idegen énhozzám miért vagy édesem?
Noha bizony néked soha nem vétettem,
De másoknak boszujokra ne vess most meg engem,
Mert nincs semmi vétkem — jól tudod édesem!

Lám, hűséges voltam parancsolatidban,
Még csak egy órát is el nem hagytam abban;
Valamikor póstád érkezett házamban:
Sem nap, sem éj nem volt az elhalasztásban.

Liliom-lágyító gyenge kezeiddel
Szivemet újító ékes verseiddel
Jövel s vigasztald meg elbágyadt szivemet...
Mikor lágyítod meg hozzám te kedvedet?

Boldog az az óra, melyben te születtél,
Sokaknak javokra ez világra löttél, —
Némelyeknek pedig csak boszuságokra,
S nekem is szegénynek szörnyü halálomra.

Nem hiszem soha, még hogy az angyalok is
Szebben teremtettek légyenek azok is;
Nem győznek meg szépséggel még az Diánnák is,
Sem szép személyekben — sem szép termetekben.

Messze távozással idegen országra
Ritka vagy előttem mint hattyu-madárka;
Vajha kezemre szállanál szép karoly módjára,
Piros ajakidat vetnéd ajakimra.

Soha nem lesz immár szivemnek nyugalma:
Valamíg az te szád számot nem csókolja,
Gyenge szép két karod vállamat nem nyomja —
Reád bizom aztán magamat nem másra.

Vagy hogy teljességgel akarod: ne éljek?
Vagy siralmas gyászszal ruhákat viseljek?
Mindennek szemek előtt s előled elmenjek?...
Talán kedved telik másokban tenéked!

Essék meg már szived ennyi panaszímra!
Mit haragszol szivem sokáig szolgádra?
Tudom, nem vagy ollyan mint fene bestia,
Ki ómagát adja fiáért halálra.

Légyen azért bár ugy, az mint te akarod —
Miért hogy haragod most ellenem tartod;
Lássad mit cselekszel, temagad megbánod,
Rosszul cselekszel, — azt ha jól megvizsgálod.

Ha mind igy tész vélem: én valedikálok,
Az te küszöbödön soha bé nem hágok,
Teutánnad bizony többé én nem járok —
Mert látom, hogy néked heában órálok!

Hozzák az paripát, hadd induljak útra,
Elmegyek ez világ négy határaira,

Nem jövök tehozzád többé ennyi búra, –
Légy magadnak bátor, érjen szived búra.

— Ez néhány verseket mikoron rendelém:
Párduczbőrös grófnak magamat ítélém,
Seregben tündöklő paripámra ülvén
Igy szólván magamban, ez szókat illetém.

15.

Jaj mely szerencsétlen időre jutottam,
E csalárd világgal mindaddig játszottam:
Édes nemzetemtől messzére jutottam,
Irígyek nyelvére bezzeg rá akadtam.

Születésem nékem erre a világra
Szerencsétlen vala már minden órája,
Melyen édes szülém e világra hoza —
Irigyektől virradt szegény fejem baja.

Rútul meggyalázott a gonosz szerencse,
Földre letapodott az irígyek nyelve:
Kiért az Ur Isten őket szégyenítse,
Úgy mint Antiókust, e világ nevesse.

Kinek tégyek panaszt, Istenem, nem tudom!
Az irígyek között látom, nincs gyámolom;
Mindeniknek szája reám tátva vagyon,
Közöttük nyugtomat nem lelhetem sohun.

Óh én szerencsétlen, keseredett árva,
Kit irígy mint darázs rútul megmardosa,
Érettem a Krisztus sokat türt s fárada —
Irígyektől megment szent vére hullása.

Nem volna szivemnek keserves fájdalma:
Nálamnál jobb volna fejem gyalázója,

Szép hirem s nevemnek eltakarítója —
Édes nemzetemnek gyászban borítója.

Nem vétek senkinek: mégis bűnös vagyok,
Az irígyek között látom, csak csúf vagyok,
Valamerre mégyek, kelek, vagy fáradok:
Mindenütt fejemre gyalázatot hallok.

Engedd meg Istenem ily álnok hamisnak
Oly végek ne légyen mint Antiókusnak;
Vagy pokol fenekén kinlódó Dromónak
Ki soha nem látja fényét a szép napnak.

De mind elszenvedem az én Krisztusomért —
Ki keresztfán ontott érettem piros vért;
Tőle várok én is jutalmat és nagy bért,
Hiszem Krisztusomat: jutalmat ád ezért.

Jól tudom Krisztusom, hogy értünk megholtál,
A magas keresztfán értünk vért ontottál,
Ellenségidnek is te megbocsátottál,
Szeretetet ezzel mihozzánk mutattál.

Én is mindenektől bocsánatot kérek,
Bocsásson meg nékünk te szent Istenséged!
Ne légyen hijában sok kínszenvedésed,
Érettünk kiontott drága piros véred.

Látod én Krisztusom, hogy megszomorodtam,
Az irígyek között mint megnyomorodtam;
Ha szent Istenséged nem könyörül rajtam!
Szegény árva fejem meghal nagy bánatban.

Hozd fel reám kérlek azt a drága időt,
Kiben vigasztalj meg az irígyek előtt;
Hogy ne vegyen rajtam minden irígy erőt, —
Hirem s nevem légyen gyöngy mindenek előtt!

16.

Ez írásom jutand a kinek kezéhez
Kérem, hogy figyelmes legyen értelméhez,
Mindaddig mig annak érend a végéhez
Szánja meg igyemet, hatván a szivéhez.

Mert búmnak edényi nekem nem ritkulnak,
Szerencsétlenségim sőt inkább bővülnek,
Talán az egek is vesztemnek örülnek;
Hogy lelkemre mind több, több nyavalyák gyülnek.

Hogy mert ember leszek, azt vélvén, örültem,
De im megint újabb bánatban merültem,
Az bánat árjában mert bele kerültem,
Melyeknek ujságán jaj ugyan elhültem.

Bújdosás volt nekem gyönyörűség kertje,
A búknak szélvésze szivemet nem verte,
Ennyi gyalázatban éltem nem keverte,
Mely böcsületemet földig leteperte.

Életem szomorú tövissel rakott kert,
Melyben az irigy nyelv mindent egybe kevert,
Ezerféle búkat s gondot egybe tekert,
Minden vigasságot személyemrül levert.

Ha felkölt felkelő nappal a vigasság —
Estvére követte gyászos szomorúság,
Oh megkinoztató jajos háborúság,
Kétségre juttató s kénzó nyomorúság.

Az napok folytára kedves mulatságim,
Szív örvendeztető vidám nyájasságim,
Vig napokat üző, meghitt barátságim
Elmultak s követik mord szomorúságim.

Az kedves ajaktul örömmel szedett csók,
Vidám nyájasságot s szerelmet [szerző] szók
Nálam nem sokáig valának állandók —
Kevés öröm után bánatra hanyatlók.

Minden vigasságom szennyes gyászra fordult,
Vidám tekintetem rút bánatra mordult,
Melyért szemeimből jajos könny is csordult,
Az irigy nyelv miatt, mert éltem megcsorbult.

Olyan nevem mint az rózsa állapotja;
Az melyet hajadnak nevel szép harmatja,
Délben kóróvá lesz, a nap elhervasztja;
Ekképen szivemet irigy nyelv szárasztja.

Óh tenger egeknek szentséges lakói,
Az hamis sziveknek igaz boszulói,
Méltó panaszimnak kegyes meghallói
Legyetek, szivemnek megvigasztalói.

Mert már a ki szánjon, oly sem találkozik,
Melyen keservesen szivem siránkozik,
Jaj az hamis világ dolga igy változik,
A ki annak hiszen, benne csalatkozik.

Mint árva gerlicze, akképen maradtam,
Hogy magam sirassam, a végre tartattam.
Óh Istenem erre én miként jutottam
A mikor már kedves napokat várhattam.

Mert ha meghalhatnék. az volna kevesebb,
Nem is félnék attul, mert dicsőségesebb
A jó halál, mint a rossz élet, kedvesebb —
De az mi itt követ, az lesz keservesebb.

Nincsen penig, a ki felvegye igyemet
És ebben segitse én szegény fejemet,

Szivesen érezze sok szenvedésimet,
Mivel a szerencse így ringat engemet.

De megcsendesittem már végre magamat,
Ok nélkül szakgatják szép ifjúságomat,
Az irigyek miatt mert romlásomat
Kerülöm, [ne] tudjam arczátlanságomat.

De azt el nem hiszik, hogy az igy lött legyen,
Hanem igazságom mig nap fényre megyen,
Gonosznak mondatom s lesz, ki okot vegyen,
Ezért veszélyemre és [bele] is tegyen.

Méltó tehát nékem nagy gonosztul félnem,
Az melyből nem lehet magam kibeszélnem.
Vagy elveszek vagy kell gyalázatnak élnem
Másképpen nem lehet semmi jót reménlnem.

Mert az én nevem így lator fogna lenni,
Hogy sem penig ilyen gyalázatot venni —
Jobb a mit feltettem arrul el nem menni.
Egyebet is nekem, mit lehet mit tenni!

De ezzel magamnak adatik használnom,
És könnyebbségemet talán feltalálom,
Noha társaimtul nehéz így elválnom,
Bús napokat kelljen holtomig számlálnom.

Ezeket keserves és sürü sírással,
Könyeim árjában magamat mosással,
Lelkem majd kiüző nehéz zokogással,
Irtam barátimtul való elválással.

17.

Szomorú már nékem járásom, kelésem,
Talán ez világban nem lészen örömem:
Mert az én édesem eltávozott tőlem,
Kiért elbágyadott s szomorodott szívem.

Látom a tavasznak mindenek örülnek,
Gyenge violákból koszorúkat kötnek:
De az én bánatim mind csak öregbülnek —
Mert nehéz gyötrelmek szivemen nem szünnek.

Zengedez az erdő sok szép énekszókkal,
Tündöklik a mező sok szép virágokkal,
De én szegény fejem csak búval bánattal,
Világbul kimúlok iszonyú kinokkal.

Ládd mely csudálatos a szerelem dolga!
Nincsen ez világon önekie mássa;
Nincs oly erős bástya, ki őtet megtartsa —
Mert a kővárat is meg meri hágnia.

Áldjon meg az Isten téged édes rózsám —
Ha már nem lehet is veled mulatásom;
Kérlek édes szívem, vegyed ez irásom
Jó szivvel-lélekkel, kedves tulipánom.

Akarnám megtudni szivednek szándékát,
Én szivemhez való szived ajánlását,
Kiért az Istennek várjad ő áldását:
Mert megszegted szivem szavad fogadását!

Ne csalogass kérlek, mondd meg akaratod,
Hogy mint bizzam hozzád, mutasd meg szándékod,
Ha igaz légyen-e a te ajánlásod,
Hogy a mit mondottál, azt meg nem másítod.

Kérlek édes szivem, kérlek, hogy tudósíts,
Hogy az én szivem már több búba ne meríts;
Eleget kinzottad elbágyadott szivem —
A kit meg nem mondhat te előtted nyelvem.

Talán azt gondolod: hazudok előtted;
De biz édes szivem — majd meghalok érted;
Ugyannyira lettem elbusúlt szivemben:
Az jártoni erő sincsen már testemben.

Olyan vagyok, higyjed, mint szélvészben madár,
Kit a záporeső úgy ellankasztott már —
Szárnyai nem birják, nem is járhat immár,
Mindenfelől szegény fejére vesztet vár.

Olyan vagyok én már, mint útfélen az ág,
Kit valaki levág — mindenik reá hág,
Minden útonjáró reá tapod és hág,
Minden útonjáró reá tapod és hág.

Azért immár nékem a koporsó készen —
Kiben már énnekem temetésem lészen;
Az fejem fölött is egynehány vers légyen
Mely emlékezetet énrólam is tégyen:

Itt fekszik egy árva, itt eltemettetett,
Kinek már éltében a bú véget vetett;
Nyúgodjon ő szegény, birja az egeket:
Mert éltében egyért ő sokat szenvedett.

18.

Szomorúság után öröm ha érkezik,
Kevés öröm után bánat ha érkezik,
Az *kettő* egymással ugyan ellenkezik.
Mint két erős vitéz, ugyan tusakodik.

Gondolattal szívem, már megfogyott elmém,
Mert naponként öröm fogyatkozik bennem;
Búban, mint szélvészben, hányattatik elmém,
Szömemnek bő könyét aszlatja keszkenyőm.

Óh gyönyörű idő, örömöm élesztő,
Ki voltál én nekem igen kedveskedő,
Mostan bújdostomban nagy búval sirató,
Voltál lám méreggel énnekem fizető!

Az én kedves házom, ki föl nevelt vala,
Már többször te benned lakásom nem volna.
Ez volt-e szivednek az ő szolgálatja,
Hogy háladatlanság légyen ő jutalma?

Nagy keserves szívvel mikoron sétálnék,
Szomorú szivemből akkoron így szólnék:
Vajha szárnyam volna, szeretőmhez mennék...
Szeretőm hol fekszik, én oda repülnék!

Bizony megölelném és öliben ülnék,
Gyönyörű csókokat orczájáról szednék.
Tudom járásom ugyan értékesnek,
Kitül énnekem is ily szép szó adatnék.

Az havasok között lakom az hegyekben:
Amaz nagy súgással foly a Körös vize.
Magam is én voltam, jaj kietlenben,
Szeretőm személyét láttam bizony ebben.

Légyen vége immár mostan siralmimnak,
Köszönhetem én azt Vénus leányának,
Az én életem az ő kis fiának,
Végezése tudom, Vénusnak magának.

19.

Térj meg bujdosásaidbul,
És egyszer már szabadulj
Bánat emésztetett elmém!
Nincsen semmi haszon már,
Csak szivedben esik kár,
Megfordulhat még a szél,
Eltávozik a veszély
Élj s légy jó reménsigben.

Mert az hív szeretőknek,
Nincs más élte senkinek,
Egyedől csak jó reminység.
Igy remélj te is szivem
És légy jó egészségben,
Reménységed meglészen;
Használ az óhajtás,
Az szivedbeli könyhullás
Az szerelem nyerésében.

Ha nincs, azt fogadj tülem
Kérdem édessem:
Kinek adandod, szivedet
Tartsd elrejtve kedvedet
Senkinek se jelentsed,
Találsz szállást testednek,
Lészen helye árva fejednek
Meghal más az irigységben.

Mondják, nehéz az katonakenyér,
Mert nem tudja kiér'
Fejét probára veti;
De nehezebb kín szeretni,
Az kit isten azzal megvér:
Éget oly tüz, mely nem ér,
Bennünk pedig az nemes vér
Meg kell szivnek emésztetni.

Boldog tehát, ki távul jár,
Gond s bú nélkül élni akar
Az szerelem nyerésében.
Jóképpen, ha mind engem,
Ki bútul emésztettem —
Gyakran tőrben ejtettek,
Barátságban kikkel éltem,
Tőlle élnem szív nélkül.

20.

Siralmas volt nékem
Világra születnem,
Ezeket kell szenvednem,
Melyet nem reménylettem.

Tigris tejjel talám,
Tartott volt fel anyám,
Ki volt az én mostohám,
De nagy bút szerzett reám.

Éljek-é, nem tudom?
Ha késik halálom,
Oránként nő nagy kinom
Hova legyek, nem tudom.

Pusztaságban merült
Szivem búban bedült,
Reménységtől már meghült,
Anyám engem mire szült?

Halállal megvívnom,
Világból kimulnom
Jobb volna, mint kinlódnom,
Szokott dolgot tanulnom.

Akteon mint jára,
Ebeit magára
Nevelte; halálra
Lőnek ő nagy kinjára.

Nekem is irigyim,
Titkos ellenségim,
Mérget adtak barátim
Két szinű akaróim.

Ugyanis a jóért
Engemet sok bú ért,
Világ kevés javáért
Mérget ád egy kincsemért.

Siratom magamat,
Elmult napjaimat;
Bizom Istenre dolgom,
Eligazítja bajom.

De csak e keserves
Lelkem bágyasztó tolles,
Bújdosom, mint Ulisszes,
Ki sokat járt s volt hires.

Óh napok napjai,
Tengerek habjai —
Éltemnek víg órái
Nem tudtok engem szánni.

Bánatim újulnak,
Siralmim nem mulnak,
Könyeim orczámon folynak:
Úgy tetszik, fák is sírnak.

Álljon Isten bosszút
Azon felül sok bút
Nékem szerzett háborút
Még az ügye erre jut.

Igy siratja magát,
Elhagyván világát,
Jajjal mondja az jaját,
Pendítő friss nótáját.

21.

Nimród ágyékából,
Dicsőség házából
Származott fényes virág,
Kit az irigységnek,
S eleven férgeknek
Mérges foga most is rág:
Mi dolog, hogy így élsz,
Rettegsz s haláltól félsz,
S véred feljebb hogy nem hág?

Óh szegény magyar vér,
A félsz hozzád hogy fér
S mért vagy ily engedelmes?
Kardod megtompult,
Lovad megbénult
Vagy hogy csak késedelmes?
Vagy alszol s nem érzed,
Eszedben nem veszed
Hogy dolgod veszedelmes?

Kardoddal keresett
Koronád elesett,
A sas porban takarta;
Sok hamis hitivel,
Nem erősségivel
Fejedről levakarta;

Hogy szörnyen megejtsen,
E földről elfejtsen —
Azt ő igen akarta.

Serkenj föl, nem vagy vas,
Fészkedet a nagy sas
Kiméletlenül dulja;
Örökséged veszti,
Kincsedet emészti,
Jószágodat prédálja;
Vitézi nevedet,
Rettentő hiredet
Méltatlanul gazolja.

Megvetvén hálóját,
Elfogta prédáját,
S immár bátran mellyeszti;
Körme között tartván,
Hitivel (altatván)
Mondja, hogy megemészti,
Mindaddig foglatja,
Míg erejit látja —
Végre csak elsülyeszti

A préda te lehetsz,
Ellene nem tehetsz
Búban zabált magyarság!
Édes nemzetségem,
Kész gyönyörűségem.
Nincs már benned vigasság,
Oda van örömed,
Elfogy emlékezted —
Majd megemészt a rabság.

Miolta napvilág
S a sok apró csillag
Fényit tündöklötte:

Soha ilyen romlás,
Veszedelem s bomlás
A magyart nem követte;
Soha ilyen könnyen
Nem hitt, ilyen szörnyen
Életit nem vesztette.

Idegen nemzetek
Sok hamis hitinek,
Álnok ajánlásának
Tettető képzéssel,
S csalárd esküvéssel
Teljes fogadásának
Hivén, ládd, mint jártál!
Kit soha nem vártál —
Rabja lől Ausztriának.

Te saját földedben,
Szép örökségedben —
Mi nem lehet lakásod
Étked is keserves;
Siralmas, nem kedves
Házadtól távozásod;
Fojtogat idegen
Helyen, immár régen,
Szomorú bújdosásod.

A kihez nem szoktál,
S az mit nem tanultál,
Abban, sírván, most eljársz.
Semmi reménységed,
Nincsen segítséged,
Mert senkitől nem is vársz;
Noha sok sohajtást
S szép titkos ohajtást
Egy csomóban sokszor zársz.

Más ember házában
S bár palotájában
Teríted asztalodat,
Ugy vagyon, felhozzák
S ott is megzsírozzák
Frissen a te konczodat;
Mégis nem szívesen,
De nagy keservesen,
Nyelheted falatodat.

Midőn eszedben jut:
Most mint vagy, elfut
Ereje éltednek.
Annál inkább elhalsz,
Ha képire találsz
Kedves feleségednek
Képzed sok bánatját,
Gyászos indulatját
Szomorodott szivének.

A hol mások járnak
S kedvesen sétálnak
Te szived ott csak sir;
Hol dobog, hol retteg
Ugy tetszik, holt beteg
Még avval is alig bir;
Hol pedig búvában,
Csak mintegy álmában,
Síralmas verseket ír.

Nem tudod meddig élsz,
Nyavalyától is félsz —
Nehéz betegeskedni,
Hol sem szép társadnak,
Sem hiv barátodnak
Nem szabad hozzád látni,

Ott pedig hol szánnák
Bajodot, kénodnak
Csak hirét sem hallani.

Ennyi keserűség
S nyughatatlan inség
Bújdosással együtt jár,
De sokszor még annyit
S még ugyan száz annyit
A bújdosó elme jár,
Midőn a félelem,
Kétséges sérelem
Szivét járja, mint egy ár.

Ily szörnyű romlásra,
Végső pusztulásra
Jutottál édes vérem!
Melyből, hogy te fel kelj
És vigan énekelj —
Talán soha nem érem.
Szabadulásodért
S talpra állásodért
Az Istent holtig kérem.

22.

Székelyföld
Mindig zöld,
Hazám ott —
Szivem ott.
Jaj be szép
Székely nép!
Székely vér
Magyar ér.
Kicsiny vagy,
Mégis nagy;
Hűvség ott,
Hideg vagy,
Mégse fagy
Szived ott!

23.

MAGYARORSZÁG ROMLÁSÁRÓL.

Ad notam: Gyenge szavú
Te vig kedvű . . .

Tűz-víz között
Megütközött
Kis Magyarország,
Végromlásra
S hervadásra
Jutott szép virág;
Jaj, mire jutál,
Hogy el nem futál! . . .
Kívül belül,
Mint egy asszu ág.

Mert immár
Érted jár
Mindenfelől nagy veszély,
Elől tűz,
Hátúl űz
S kerget az víz, mint az szél;
Mert nem méz,
Az mit neked
Hátad megett
Barátod beszél.

Mint ledűlt fa,
Kin valaha
Nagy bátorsággal
Az madarak
Fészket raktak
Oly vígassággal, —
És már düléshez
Készül eséshez,
Gyökerei
Felfordulni
Készek azonnal . . .

Leszegik,
Tördelik
Szállásadó gallyait,
Elhányják,
Nem szánják
Tűzre vetni ágait;
Vagdalják
S azt mondják:
Nem kár vágni,
Felbárdolni
Minden tagjait!

Ily keserves,
Veszedelmes
Most az te ügyed;
Ez világban
Oly habokban
Forgasz, elhigyjed,
Melyekben halál
Kétfelé kaszál:
Mert nem tudod —
Kit uralnod,
Vagy kit kell félned?

Ki szánja,
Ki bánja,
Ki neveti bajodat;
Ki rontja,
Ki tartja
Privilégiumodat?
Nem látod
S nem tudod,
Hogy kell hinni
S kire bizni
Szabadságodat!

Nyavalyádnak,
Melyben hajtnak
Most mindenfelől,
Mi az oka?...
Jaj, praktika! —
Ámbár vedd elől;
Mert veszélyedre
S nagy inségedre
Te véredben,
Kebeledben
Kígyót neveltél!

Mézet vártál
S ám találtál
Keserű mérget,
Édes ízben
Mint rút vízben
Elnyelsz sok férget:
Mert ártásodra
És bántásodra
Az álnok szív,
Mint felvont ív,
Mindent felkerget.

Tápláltad
S hízlaltad
Árulódat károdra.
Vétettél,
Mert vertél
Vasat saját lábodra!
Ódd magad,
Mert megládd,
Hogy fiaid —
Árulóid
Visznek rabságra.

Noha most
Szép színt oszt
Festett szóknak pompája:
De megront,
Bút rád ont
Még ő terhes igája!
Mert úgy jár
— Elhidd bár —
Hogy végtére
Keserűre
Válik nótája.

Óh idegen,
Immár régen
Meghűlt álnok szív!
Ki hazádhoz,
Jó anyádhoz
Nem lehettél hív!
Mérget forraltál
Kit fel is adtál;
Csak elnyelhessed
S megemészthessed —
Míg megfojt az ív.

Romlását,
Vég-kárát
Hogy nem szántad hazádnak,
Hogy ily jajt
Szörnyű bajt,
Szerzél édes dajkádnak!
S ha Isten
Van mennyben:
Mindezekért
Keserves bért
Ád még magadnak!

Te pediglen
Vénségedben
Megromlott haza!
Keserves kínt
Nyelsz óránkint
Nyögvén óhajtva...

S talám azt véled,
Hogy immár téged
Nem fiaid —
Árulóid
Ejtnek halálba!...

De ne félj,
Hitben élj;
Bízd Istenre dolgodat!
Elhidd, bár
Órát vár —
Megsegíti bajodat,
S végtére
— Későre! —
Mind elveszti,
Megemészti
Árulóidat!

24.

Óh keserves gyászban öltözött szép hazám,
Lenne már éretted koporsó én házam:
Csak mi jót tehetnék
Véled egyetemben kedves édes hazám!

Jaj! soha nem hittem, hogy ez időt érjem,
Szomorúságunknak epedését nézzem,
Lelki rabságomnak
Hüttért üldözését nem hittem, hogy lássam.

Bezzeg jól járának, a kik meghalának,
Az döghalál miatt elragadtatának:
Lelki csendességben
És igaz vallásban mert ők kimulának.

De jaj lészen nékünk, jaj maradékinknak:
Mert vagy engednünk kell az bálványozóknak,
Vagy halált szenvednünk, —
Ez lészen jutalma igaz vallásunknak.

Csudáltam már régen az idő forgását,
Mert soha nem láttam ily szomorúságát,
Az mint mostan látom,
Hogy mind az egész föld majd siratja magát.

Az hold megepedett keserűségében,
Sírnak az csillagok, bujdosván fölyhőkben,
Óhajt az szegény nap, —
Az köd, és megdöglött keserűségében.

A megvidámító nap is jaj hova lött?
Bizony az is sírván már gyászban öltözött,
Orcza béborúlván
Fölyhőkben bujdosik, mert öröme elkölt.

Homályban jár a nap, vagyon nagy sötétség:
Mert majd következik az lelki sötétség;
Isten Ígéjének
Lámpása elalszik, lesz szörnyű sötétség.

Fügefa megzöldűl, vagyon közel az nyár
Az melyet híveknek serege igen vár;
Keves idő van már —
Az is nagy hirtelen higyed hogy majd eljár.

Sokszor az fényes nap lappang az ködökben.
Sírnak az csillagok, bujdosván felyhőkben,
Föld van zöndülésben,
Az holdnak világa sűrő sötétségben.

Megzöndült a tenger habok zúgásával,
Emberek epednek hadak várásával:

Ez jele bizonnyal,
Hogy Krisztus itélni eljön hamarsággal.

Ez lészen az idő, kirűl Krisztus mondja,
Hogy mikoron eljön itélet napjára:
Oly nap vakság lészen —
Hogy hütet ez földön nem fog találnia.

Rettenetes lészen az ő jövetele,
Az hitetleneknek lész rémülésére;
Hiveknek öröme,
Trombiták zengése, mennybemenetele.

Sebesen felgerjedt tűz jár ő előtte,
Fölyhő és tündöklő köd lészen környüle,
Igazságítélet
Királyi székének ő nagy kedvessége.

Az ő villámlási világon fénylenek:
Mint a viasz, úgy elolvadnak az hegyek,
Még az föld is retteg, —
Urnak szine előtt mindenek megégnek.

Rövidítsd meg azért Isten az napokat,
A választottakért mutasd ki zászlódat,
Ne essünk kétségbe —
Jövel hamar, jövel, lássuk jóvoltodat!

Tartsd meg igaz hitben gyarló fiaidat,
Oltalmazd veszélytől gyenge juhaidat,
Uram, Jézus-Krisztus
Hívséges pásztorunk, légy vezérünk!

25.

Ad notam: Egekben lakozó szent . . .

Pillises fejeknek hódult magyar nemzet:
Mire hogy magadat eszedben nem veszed?
Hol van régi okos hadviselő eszed,
Hogy papok igáját nyakadra ereszted?

Akárhová tekints: mindenütt pap az úr,
Kincses jószágodban ő kedve szerént dúl,
Minden dolgaidban, tanácsodban pap túr —
Akaratjok ellen nem pöndülhet egy húr.

Pap töltözik minden te jövedelmeddel,
Pap bír országodnak legnagyobb részével;
Pap hízik zsiroddal, töltözik kincseddel:
Te koplalsz, nyögsz, nézed, csak könnyes szemeddel.

Váraidat mikor víjja az ellenség:
Nincs akkor papoktúl semmi hadi költség;
Országod pusztítja idegen nemzetség:
Szép jövedelmükbül nincs semmi segítség.

Isteni szolgálatra lám mindenik állott:
De az üdvösségre kicsiny útat nyitott —
Éltében aligha három misét mondott,
Csak az jövedelem zsákjában csúszhatott.

Lehessen köntöse, — hagyján, ha nem jó pap!
Bárányköntös alatt annál hamarébb kap;
Minden praktikát kezd, minden dolgához kap. . .
Ha ördög nem viszi — végben viszi az pap!

Az ország dolgárúl papok dirigálnak,
Törvényt, kauzákat azok indikálnak;
Világi tisztekben papok válogatnak:
Csak azt nem nyerik meg, az mit nem akarnak.

Gondviselő urunk vala palatínus:
Mostan gubernátor egy hitvány plébánus,
Ki nem használ testnek, valamint az vadhús,
Hogysem hazánkfia: veszedelem, nem hús.

Mert tudjuk: az kinek nem borja, nem nyalja;
Német, olasz: magyarnak nem jó barátja,
Nemhogy igyekeznék országunk javára:
Sőt inkább öregbül ország nagy kárára.

A mostani királyt pap tartja fékszárnál,
Arra húzzák-vonszák mint érsek prédikál;
Hogyha ellenek jár: pápa átka rászáll, —
Csak papvilág fénylik: a magyar alászáll!

Gonosz fogásokkal szegényt elhitették —
Királyi szent hütit véle megszegették;
Eretneknél hittel az mi fogadtatik:
Nem szükség megállni, — ilyen ok vettetik.

Istennek megesküdt igen erős hüttel:
Országunkban nem bánt senkit üldözéssel,
Hanem három vallást megtart békességgel:
Mégis fogásokkal játszik szent hütivel.

Az egész országnak, nemcsak eretneknek,
Esküdt meg ily hittel az magyar nemzetnek:
Régi szabadságát megtartja népinek,
Minden igazságát öregbíti ennek.

Romlott országunk lám, most is érzi s látja:
Hogy az állhatatlan hitét meg nem állja —
Midőn szabad nemzetünket sarczoltatja,
Temérdek adóval éppen elpusztítja.

Tekéntsd az papfogást: mit használ lölkének.
Midőn megszegette hitit eretneknek —

Meg meri szegnie szintén úgy többinek;
Mely hitetlen egynek: olyan mindeniknek!

Régi magyar László király hütszegése,
Ki nem keresztyénnek, csak pogánynak szegte:
Elég példa volna erős büntetése, —
Mert az igaz Isten végre megbüntette.

Annak is Julián, pap, vala főoka,
Mint amaz várnai veszedelem mondja;
Pápa hatalmával noha ő átkozta:
De török az népet kötözte, rontotta.

Győzödelmet azért most is ellenségen
Leopold nem vehet semmi nemzetségen;
Pusztúl birodalma, húzzák minden helyben:
Győzhetetlen császár győzetik mindenben.

Magyar magyart azért rontja országunkban,
Azért támad annyi had birodalmában,
Körösztyén körösztyént rontja országunkban,
Pogány örömére elfogyunk magunkban.

Ez két hitszegésért kétképpen szenvedünk —
Egy: az szabadságért miképpen szenvedünk,
Más: Isten ígéjét szomjúhozza lölkünk...
Szent Jehova-Isten, szánd meg szegény fejünk!

Rád néz Igaz Bíró, magyarok királya,
Meglásd, hogy megéget az papok igája!
Ímé, koronádnak főoltalmazója
Az pogányhoz állott, ki volt őrállója.

Tapasztalja mivel hited hamis voltát;
Elvonád magyarnak régi szabadságát,
Pap-urakra biztad minden igazságát,
Nem hagyád békével lölkünknek jószágát.

Neved hirdetői, Ígéd forgatói
Tömlöczczel kínzatnak lölkünk tanítói;
Pusztán állnak mastan Istennek templomi —
Csak égi madarak sokaknak lakosi.

Az mely kevés pap van isteni szolgálatra:
Több van mind kölletlen tisztre, uraságra;
Nagy jövedelmeket mindenik kivánna —
Nem törődik azon,akármint szolgálna.

Légyen oly juhpásztor — itélje meg Isten! —
Ki nem gondol nyájjal, hogy akármint légyen:
Csak őneki bőven sok gyapjat neveljen, —
Mint henyélő here, hasznával élhessen.

Az ily ragadozó béres-pásztoroktúl
Ments meg szent Jehova, ilyen farkasoktúl;
Szelíd pásztorokkal áldj meg jóvoltodbúl, —
Lölki csöndességgel áldj meg irgalmadbúl!

Ügyét magyaroknak, Magyarok Istene,
Az ki Scythiából voltál ki-vezére:
Szánd meg!... Légyen elég ennyi büntetése
Add meg szabadságát, régi segítője!

Rettentő ostora ki sok népnek vala,
Tizenkét országnak parancsoló ura:
Ne engedd végtére, Istennek jobb kara —
Németnek, papoknak hogy legyünk jobbágya!

Az Izráel népét lám, gyakran próbálád,
Ellenség kezében midőn ostorozád:
De könyörgéseket ismét meghallgatád,
Midőn terhek alól őket szabadítád.

Szegény magyaridat ha már pogány nemből
Népednek választád, régi kegyelmedből:

Ments meg szent Jehova, mast is ez inségtűl —
Hogy örökkén áldjuk neved igaz hitbűl!

Adót midőn magyar németnek fizetne,
Minden dolgaiban pap szájára nézne:
Egy ifjú, hazáját sírván, így könnyezte,
Ezt irta ezerhatszáz és hetvenegybe.

Gyarló irásomat az ki olvasgatja:
Versfejekben látja: az magyart mi bántja.
Az authornak nevét itt, szükség, ne tudja:
Mert megemésztené papoknak fullánkja.

26.

Sok embereket már Úr-Isten megvert
Az igaz hütnek káromlásáért,
Másokat is azok által megfenyegetett,
Hogy megtérnénk,
Szentül élnénk,
Engem is bűntet.

Ezt régülta én szemeimmel láttam,
Rákóczi mint járt, megtapasztaltam;
Teljességgel látom, ugyan megbolondúltam:
Egér-módra
Elefántra
Hadat fogadtam.

Parancsolatját régi atyánknak
Megszegtem vala az Calvinusnak:
Hogy megmarjam véghazáját az pápistáknak,
Levágatnám,
Elfogyatnám
Népét azoknak.

Egész hónapig főttet nem ettem,
Több hívekkel is úgy bűjtöltettem,
Hogy székemet barátvérrel megföstethessem,
Több papokat,
Jézsovitákat
Megherélhessem.

Sörkenj föl — úgymond — már szent Jehova!...
Ne aludj annyit, híveid atyja!
Talám megbírt az pápistáknak sok búcsuja;
Már engemet,
Mint pőfeteget
Megbírt az gomba.

Iaj már minékünk rebelliseknek,
Több híveinek Pál Szepessynek,
Zákány István hosszú hajú, árva fejinek —
Nincs ereje
Sem bére
Bőjtöléseknek.

Pharaó király szintén úgy jára:
Keresztyénséget üldözi vala, —
Kinek sokkal minálunknál több hada vala;
Mégis Isten
Csudaképen
Megveri vala!

Antiokhusnak rút kevélysége
Mast jut eszembe, nagy veszedelme,
Az zsidókat kegyetlenül mikor üldözte:
Jupiter mennyből
Véletlenül
Mennykűvel verte.

Lassan égeti Petróczy Kassát,
Zákány sem víjja Vég-Ónod várát,
Kendi Gábor sem töreti Szendrő bástyáját,

Pál Szepessy
Sem kergeti
Spankó jó lovát.

Reménségemtűl mind megcsalattam,
Istenem-Uram, — mire jutottam!...
Török császár segítségire addig futottam:
Török kezére
Gyermekestűl
Rabságra juttam.

Vajjon mi haszna, hogy föltámadtam?...
Antal módjára Budára futtam,
Az vezérnek karvaly helyett varjút mutattam,
Vizet Dunárúl,
Pálmafárúl
Ágat nem hoztam.

Az ezerhatszáz hetvenkettődik
Esztendő folytán magyaráztatik,
Pál Szepessy titulussa mikor változik:
Nagy pipájú,
Kevés dohányú
Pálnak hívatik.

Légyen vége már én krónikámnak
Melyet megirtam Szepessy Pálnak
Régi híres Magyarország új királyának...
Isten verje.
Vesszen feje
Ő Nagyságának!!

27.

Nincsen az ég alatt kedvesb az gyémántnál,
Hozzá meg hasonló az finom aranynál:
Istenasszonyok közt nincsen szebb Vénusnál,
Földi asszonyok közt nincsen szebb — Jutkámnál

Édes személyedet noha ritkán látom,
Kedves ábrázatod gyakorta óhajtom!
Szerelmes beszédim szivemben titkolom...
Jaj, ki nagy bánatom! hogy szivem hervasztom.

Kegyetlen havasban lakó fenevadak,
Noha hajlott testem már régen prédának:
Számtalan bánatim naponkint fárasztnak
Édes Júliámért aggasztnak s fonnyasztnak.

Életem újulást gyenge szerelmeddel
Ózd el bánatimat ennyi kérésemmel,
Biztassad szivemet szerelmed tűzivel —
Hogy veled élhessek szép örvendezéssel.

Didónak példája jusson jól eszedben
Az ki Aeneásért szenvedvén szivében:
Megölé ő magát keserőségében —
Hogy szép szeretője lőn elmenetelben.

Ez szomorú hirrel szép Lacedonia
Az ki szeretőjét elmenésben látta —
Gyenge szép két szeme sirásba fordula,
Királyi ruháját gyászra fordította.

Didalus magának szárnyat csináltata,
Szép szeretőjével hogy szembe juthatna,
Azonba a szárnya ottan elolvada
Csuda nagy veszélylyel az tengerbe hala.

Ezképpen történik nekem is halálom:
Csakhogy egyszer lenne veled mulatásom!
Bátor vadak között lenne én lakásom:
Csakhogy kitölthetném kedves kivánságom!

Szárnyat csináltatnék, ha azzal használnék:
Csakhogy szerelmedben én részesülhetnék!

Didalus módjára halált is nem szánnék —
Csakhogy édesemmel gyakran beszilhetnék!

Jutnának eszedben régi ajánlásid,
Mások előtt is tött édes igéretid,
Gyászszomorusága szivemnek csak addig:
Mig csókot nem vesznek orczámrul ajakid.

Ujabb egészségben tartson meg az Isten,
Igaz szerelmedért lásson kegyelmesen;
Engem is éltessen veled egyetemben —
Élhessünk kedvünkre jövendőben szépen!

Tudom irígyimnek fenekedéseket,
Noha ritkán tartjuk titkon szerelmünket:
Mindazáltal mégis igen berzenkednek —
Ne féljünk semmit is, higyünk Istenünket!

Kedves szerelmedért ez verseket irám;
Kérlek édes szivem, gyakran tekints reám,
Igireted szerint fordulj szemben hozzám —
Tégy részt szerelmedben édes szép cziprusfám!

Áldjon meg az Isten minden jó kedvébül,
Az ki ránk nézdegél az magas mennyekbül,
Tartson már magának minket mindenestül —
Hogy véle élhessünk örökké — vég nélkül!

Mosolygó, virágos Pünkösd innepében
Az ezerhatszázban és hetvenkettőben
Édessemrül irám ez verseket épen:
Keresd föl az nevét verseknek fejében.

28.

Te vagy a legény Tyúkody pajtás!
Nem ollyan mint más. — mint Kuczug Balázs.
Teremjen hát országunkban jó bor, áldomás...
Nem egy fillér, — de két tallér, kell ide pajtás!

Szegény legénynek olcsó az vére:
Két-három fillér egy napra bére;
Azt sem tudja elkölteni, mégis végtére
Két pogány közt egy haláért omlik ki vére!

Rajtunk német dúl, rajtunk török jár,
Tűz-vassal pusztul ország és határ;
Ez az istentelen német annyi kárt tött már:
Hozzá képpest hogy mit sem tött török, sem tatár.

Az nagy uraknak mézes szókot hány,
S hozzá hódúlnak, mint bódúlt zsákmány...
Hej nagy urak! nem keresztyén az, a ki pogány:
Rosszabb penig még ennél is labancz, valahány.

Mindent ígér, de csak szorúltában, —
Semmit bé nem vált, ha szabadjában;
Az németnek — ebhítűnek fogadásában
Ne bizz többet, mint az ebnek ugatásában!

Pusztítani jött, nem segítségre, —
Hogy elfoglalja országunk végre;
Álnoksággal nemzetünknek esküdt vesztére:
De az Isten ráfordítja még ő fejére!

Csak azt nézd pajtás, hogy labancz hol van,
Csak azt vágd pajtás nagy busúltodban;
Mert e pogány kiöl mindent édes hazánkban,
Vágd tehát még az magyart is társaságában!

Tölts kupámba bort, az lölkemnek bort;
Német vesztére üljük meg a tort;
Ma egymással—bajnoktárssal együtt iszunk bort
Virradatra ugy üssük meg az német tábort!

Töltsd a kupákot, — töltsd az pulhákot,
Készen tartsad jó, súlyos szablyádot.
Úgy igyál bort, hogy ha hallod az trombitákot—
Vért ihassál, s német testből rakj garmadákot!

Bort kupámba, bort! embert a gátra!...
Tyúkody pajtás, indúljunk rája!
Verjük által az labanczot a másvilágra, —
Úgy ad Isten békességet édes hazánkra.

29.

Uram Jézus Krisztus siess már eljönni!
Mast már a mi lölkünk kész elődben menni;
Mi atyánk Úr Isten, ha úgy köll meglenni,
Hogy az te Fiadért halált köll szenvedni.

Megalázád magad az mi atyáinknak,
Fiadból csináltál pásztort juhaidnak,
Nem köll ezt csudálni, atyánknak, anyánknak;
Hogy köllött szenvedni kegyes Jézusunknak.

Érettünk az Krisztust mennyből segítségül
Alá küldéd hozzánk az Te szerelmedből;
Vagyon módod benne mennyei erődből,
Tartsd meg híveidet az Te kegyelmedből!

Könyörgünk e végre, lölkünknek vezére:
Viselj gondot mastan az Te híveidre!
Kik szívből kívánnak, jöjj el segítségre —
Igaz híveidnek ő könyörgésekre.

Letette életét pásztor az juhokért:
Mi is letehetjük Istennek Fiáért,
Mi igazságunknak megmaradásáért,
Parancsolatnak is ő megtartásáért.

Nem köll ezt minékünk semminek tartanunk:
De még jövendőben számot is köll adnunk;
Sok gonoszságinkért mi megpróbáltatunk —
Isten országában bizony bé is jutunk.

Az ki ez világban szentül akar élni:
Sok bút és bánatot köll annak szenvedni,
Keresztviseléssel szívét vígasztalni, —
Az örök-életben azután bémenni.

Tekíntsd meg az könyvet, forgasd meg szívesen:
Istennek egy Fia bizony szenvedésben
Vala az keresztfán, keserűségében —
Mi is hát szenvedjünk az mi életünkben!

Nem az gazdagokért, hanem megtérőkért
Jött alá mi Urunk, az választottakért,
Pusztában elmaradt szegény juhaiért:
Tömlöcz fenekében nyomorgó rabokért.

Ezerhatszáz fölött hetvenkettődikben
Irám ez éneket keserűségemben;
Istennek Ígéjét forgatván eszemben,
Kit szent lölke által béolta szívemben.

30.

Ha az első lóra az Isten ültetett,
Kit soha sem vártál, szived sem reménylett;
Mint jó fejedelem ő hazája mellett,
Fáraszszad elmédet az igazság mellett.

Mert igazság nélkül semmi meg nem állhat,
Isten is a nélkül nem gubernáltathat,
Tolvajok serge is jól meg nem maradhat
A nélkül semmi rend nyugvást nem találhat.

Igazságnak ha kiszolgáltatására
Adtad jó magadat annak tartására,
Bizonnyal nagy terhet vettél föl magadra.
De ha jól jársz benne, nem lészen károdra.

Mivel mented magad, hogy nincsen igazság?
Hogy elhatalmazott az a sok hamisság?
Tövis formán harap amaz hatalmasság,
Élünk, mint éretlen csupa oktalanság.

Isten előtt nincsen, higyed azt, mentséged
Kitől vagyon az te fejedelemséged.
Talán azt mondod, hogy nincsen öltözéked?
Vagy kenyeret és bort kell tenéked kérned?

Jó köntöst, kenyeret, bort szolgáltat Erdély;
Mezitelenségtől kegyes uram ne félj.
Míg fenn lészen hazánk éhséget se remélj
Akadályod nincs itt, igazságra szemlélj,

Ha pedig azt mondod, hogy másokra biztad,
Fő-, vicetiszteknek hatalmában hagytad,
Ezekre szegények panaszát hallattad
Informáczióra csak elhalasztottad.

Igazság kivül jár sok lator hazánkban
Kiknek sok grácziás levele ládákban,
Sokat adtak s adnak tiszteknek bitangban
Tisztek miatt mennek elébb latorságban.

Mert, hogy grácziáért megfizethessenek,
Hogy bő ajándékkal tiszthez mehessenek,
Mert sokan bért bőven hogy szerezhessenek,
Szóval: hogy tiszteknek kedveskedhessenek:

Sok húzás vonással előbb pénzt sokat gyárt
Kinél vagyon sok pénz, útonjárót megüt,
Bőrit leforditván, sok ökörhúst megsüt,
Bécs körül árulja bőrit, tisztnek pénzt gyárt,

Bárcsak azt iratnád az artikulusban,
Hogyha úr vagy nemes jár lator dolgában
Hiven forgolódnak gráczia dolgában,
Légyen része annak minden markájában.

A tisztek is, hogyha grácziát adnának,
Vicze s akár az fő, latron pénzt vonnának.
Latrokért ők maguk felakasztatnának,
Hazánkból az latrok, mind kitisztulnának.

Sok jószágot sokan csak hamisan birnak,
Az hatalmasabbak csak maguknak irnak,
Árvák és özvegyek igy nyomorgattatnak
Jószágoktól sokan méltatlan fosztatnak.

Törvény proczesszusa miért véghetetlen?
Prókátorok nyelve szelidíthetetlen
Törvénytevők lelke miért feneketlen,
Az elméjek pedig, miért hogy értetlen?

Azért: hogy csak pénz kell, nem kell az igazság,
Ő nyomorgattatik, virágzik latorság,
Nincs igaz értelem, bejött a hamisság,
Megveszett minden rend: úr, nemes, parasztság.

Mátyás király birta Erdélyt, Pannoniát,
Kétszer megis bérlé magyarok palástját
Felvette ő néha koldusok ruháját,
Kémlelte meg országának állapotját,

Kiket hamisságban talált, megbüntette,
Csalárdok életét tovább nem engedte,
Várost, falut, hamis biráktól mentette
Hamis tiszteknek is zsoldját kirendelte.

Minden rend sóhajtja, ifjúság és aggság:
Megholt Mátyás király elholt az igazság!
Uraktól jobbágyon vagyon nyomorúság,
Eláradott nagyon az sok nyomorúság,

Nossza hát országunk kegyes fejedelme!
Mivel tudom benned vagyon kegyes elme,
Hogy te reád szálljon Istennek kegyelme
Mutasd meg, hogy benned vagyon jó félelme!

31.

Árván maradt magyar Sion leánya,
Számkivetett fiaknak édes anyja,
Hogy oltalmát késni látja,
Istenéhez buzgó szavát így nyújtja:

Ím egyedül Istenem, rád maradtam,
Az hegyektűl, halmoktúl megcsalattam;
Minden ember hazug, látom;
Tekénts réám, mert csak te vagy oltalmam!

Ellankadott várakozásban lölköm,
Alig tudom, honnan jön segedelmem;
Naponként újul sérelmem,
Majd elfogyok, ha meg nem látsz Istenem.

Sok szép idők sokszor elmúltak immár
Az melyekben szabadúlást népem vár;
Elmúlt az aratás, az nyár:
Az mint látom, mégis késik az határ.

Jaj szivemnek bánatja oly szapora:
Mint az földnek apróra morzsolt pora;
Istenemnek csípős bora
Bűneimért juttatott siralomra.

Szemeimet siralommal áztatom,
Nyoszolyámat könnyeimmel úsztatom,
Nincsen sohul vígasztalóm,
Barátim is elhagytanak, jól látom.

Fiaimmal sok tömlöczök megtöltek
Az kik közzül némelyeket megöltek;
Kedves napjaim elköltek,
Én szemeim sürü könyben merültek.

Tekénts azért a tömlöczben Józsefre,
Holt fiain sivalkozó Rákhelre,
Az veremben Dánielre,
Szent nevedért búslakodó Illyésre.

Ne bocsássad az fenevad fogára,
Giliczédnek lölkét ne add prédára,
Tekénts reám ily sokára,
Siess hozzám idvösségemnek ára.

Elégöld meg az siralmas napokat,
Csöndesitsd le az tengeri habokat;
Szabaditsd ki az foglyokat:
Kik nevedért viselik az vasakat!

Én elhittem, pusztában bujdosását
Följegyzette Istenem óhajtását,
Szenteinek sok siralmát
Tömlöjébe szedte könyhullatását.

Majd bételik az Édomnak pohára,
Én elhiszem: nem késik már sokára;
Öröme fordúl bánatra —
Kaczagása akkor jut siralomra.

Ártatlanul kifolyt Ábelnek vére,
Nagy zöngéssel mert az Úrhoz fölére,

Sűrű panaszt tőn az égre, —
Bosszúállást ekképen kíván végre:

Óh Úr-Isten! az ki szent és igaz vagy,
Bűntetésre tehetséged igen nagy:
Ellenségim sokak, ne hagyj;
Szenteidnek vérekért inniok vért adj!

Siralommal béborúlt magyar Sion,
Íme halljad mely keservesen sirjon;
Gyászos ruhát visel, ihon,
Hogy tégedet az siralomra híjjon.

— Sírok én is, ki ez verseket írám;
Sok gondok közt magamat erre bírám,
Szomorúan pöndül lírám
Mindaddig, míg rám nem néz igaz Bírám.

32.

Óh Sion leánya, keserves anyám!...
Gyászba burítkozott szerelmes dajkám!
Míhelt tenéked ez panaszod hallám,
Mindjárt így szólék: Rákhel, édes anyám!

Mi az oka, hogy mast te árváidat,
Ez világ nem szánja juhocskáidat?
Üldözés szele fújja szent zászlódat, —
Majd elburitja kicsiny hajócskádat.

Talám az Istennek ez ő tetszése,
Az fenevad felől jövendölése,
Kit megpöcsétle a Pathmus szígete:
Hogy most telnék bé az Úr ítélete.

Ne nézz ez inségben az te erődre,
Nyujtsad panaszodat Isten elíbe,

Ki ráteként Izráel népére, —
Tengert burita Fárahó fejére.

Verjed hátra mast is az Fárahókat.
Burítsad szégyenben az vérszopókat,
Ejtsed hálóban az nyomorgatókat, —
Ne hagyd pusztúlni szent eklézsiádat!

Az kik azt állitják, hogy kedves dolgot
Tesznek Fölségednek, szent áldozatot:
Magok fejére hoznak kemény átkot —
Mert fogva tartják az szent igazságot.

Sirás, keserűség és nagy óhajtás
Vagyon szolgáidon, kemény vasazás,
Egyiptombéli sok talicskatolás,
Megemészt bennünket pervátatisztítás.

Idegen népek közt az Magyarország,
Sírván juta eszünkbe az szép társaság,
Az templombéli isteni buzgóság,
Mind az regveli, estveli imádság.

Nem felejthetjük el mi cselédinket,
Mellettünk forgódó szép gyermekinket,
Mondván: ha Isten még egyszer ezeket
Meghagyná látnunk — hogy nevelnénk őket!

Akkor vidúlna meg elbágyadt lölkünk,
Sírástól megszünnék könnyező szemünk,
Hogyha megszánna végre mi Istenünk,
Kinek mint mastan, mindenkor könyörgünk.

Noha ezt állítja mi ellenségünk:
Hogy nem szán bennünket mi jó Istenünk;
Azért húzták le rólunk öltözetünk,
Nem hagytak nálunk csak egy pénz költségünk.

Utczákról utczákra az nagy hévségben
Hurczolnak bennünket német köntösben;
Csak meg nem halunk az mészkeverésben, –
Belincsben vetnek estve a tömlöczben.

Ott is az tömlöczben nincs nyugodalmunk,
Nem jün az nagy büzben szemünkre álmunk,
A sok raboktul való szorúltságunk, —
Sokan étszaka csak mind talpon állunk.

Másnapra vírradva az ofícérek
Visznek, — kezeinken az vasbelincsek;
Hosszú napestig sok pálczaütések
Esnek hátunkon, keserves verések.

Elaléltunk ímmár az nagy éhségben;
Hárman miközzülünk az nagy ínségben
Kik megholtanak vason a tömlöczben,
Mastan az lölkök mennyben, dicsőségben.

Vagyunk még szám szerént ötvenkilenczen,
Kik távul egymástúl, idegen helyben
Fogva tartatunk, hol hárman, hol többen,
Melynek az okát ha kérded, mi légyen?

Erre azt felelik az idegenek,
Kolonics és fiskus, érsek, arbiterek,
Nem ülnek hárman csak törvényhez ezek:
Jezsuiták, papok itt az főperesek.

Kik megadták bérünk idegeneknek,
Egynehány millió pénzeket, ezek
Nagy ajándékokkal terheltettenek —
Hogy ugyan bennünket elveszéthessenek.

Nem kértek bennünket igen olcsóra,
Mint a rómaiak csak egy siclusra

Szegény zsidókat adták a fogságra,
Hanem számtalan sok ezer aranyra.

Noha mi testünkben eladattattunk:
Úr Jézus Krisztustól de megváltattunk;
Ha ez ínségben meg köll is mind halnunk —
De néma bálványnak mi fejet nem hajtunk!

Alig várnánk immár: jönne az óra,
Melyben szegény fejünk szabadulásra,
Vagy halál által mennénk amaz jóra,
Hol az bárány — Krisztus, gazdag végvacsora.

Akkor mi is együtt több martírokkal
Mennyben énekölünk teli torokkal;
Csak azt imádnánk a szent angyalokkal:
Ki megkoronáz örök boldogsággal.

— Irám ezerhatszáz és hetvennégyben
Szent-Jakab havának első hetében,
Belincsvárának nagy — mély tömlöczében...
Az ki olvasod: légy hű mind végiglen!

33.

Bujdosásra juta nyomorult életünk.
Sok Antikrisztusok támadtak ellenünk,
Nincsen ez világon, ki forgatná igyünk,
Hamis dekrétumot formáltak ellenünk.

Mintha ez országban mi volnánk pártosok
Az nagy röndök között fő-főtanácsosok,
Ellenünk hadakat kincsünkkel fogadók,
Már úgy kergettetünk, mint halálra valók.

Igen helyes mondás: meghalt Mátyás király,
Nem kell az igazság, pápista hitre állj;

Magad nemzetségére akármennyit instálj
Bedugják a szádat, mondván: ne prédikálj!

Hitelösebb szava csácsogó klérusnak
Hogy nem mint egynihány jó reformátusnak,
Míg Krisztussal maradsz, szidnak, kárhoztatnak,
Ha attól elszakadsz: mondanak boldognak,

Ha élös elméd van, az igazság utát
Eszödben vehetöd üldözésnek okát.
Ne keress másoknál bár ezekre példát,
Csak nézd szörte széjjel apostolok sorsát,

Kik inkább akarnak amaz hü Mojsessel
Rabságot szenvedni, Izrael népével
Futni, lappangani az szegény Illyéssel
Hogy nem gazdagulni Fáraó kincsével.

Némelyek közülök az Jeremiással,
Tömlöczbe vettettek Péter apostollal,
Szentencziáztattak az három ifjakkal,
Halálra möntenek szent István mártírral.

Kiket erőszakkal, vagy czitáczióval,
Törben nem ejtettek, álnok ravaszsággal —
Midön jószágokat dúló katonákkal
Prédára hányatták, nem gondolván azzal,

Sokan ö közülök az nagy röttegésben,
Kik nem maradhattak az maguk helyében,
Öltözvén az szelíd juhoknak börében,
Szaladtanak futva Duna szigetében.

Az keserüségöt újítja rosszabb hír
Mert szegény cselédjök otthon köservén sír.
Reszket az ö szívök, mint erdöben az nyir,
Mert oda jószágok, melyet soha nem bír.

Óh nagy hatalmú Úr, támadj fel mellettünk,
Ne mondhassák ezök, hogy elhagytál bennünk!
Hiszön csak egyedül te benned reménlünk,
Ha megölsz is Uram, csak te benned bízunk.

Nem mentjük magunkat méltatlanságunkkal,
Ha sujtasz is bennünk nagyobb ostoroddal,
Megvalljuk vétkünket Hofni- s Fileással.
Kétségben nem esünk hitötlen Judással.

Mert nem történetből, sem az szerencsébül,
Hanem Fölségednek bölcs rendeletébül
Vagyon, hogy kergetnek mostan ki helyünkből
Mint ezt megtanultuk jövendölésükből.

Az aranyat tűzzel szépitik rozsdátul,
Tiszta búzát széllel választnak polyvátul:
Igy mi is sújtással ez csalárd világtul
El ne vonattassunk testi bátorságtul.

Nem följebb tanítvány az ő mestörénél,
Ki sokat szenvedél, míg világban élél,
Értünk keresztfára magad kennyen mönél
Magad halálával áldozatot tönnél.

Nem hagyád minékünk világ dicsőségét,
Manem üldözésnek keresztviselését,
Ez világban való magad békességét,
Igy kell hát viselnünk nyomorúság terhét.

Ez alatt nyögődnek most sok eklézsiák,
Kik tanítójoknak hiröket sem hallják,
Mise hallgatásra erőszakkal hajtják,
Ha azt nem követik, pénzzel birságolják.

Az szent írás helyött virginát nyomtatják,
Az dudát közöttök nagy dallal fujtatják

Kik ennek előtte az mannát megunták,
Ugorkát, pár hagymát most kénytelen rágják.

Seregeknek ura, igaz ítélő vagy,
Az te bölcsességöd mindönök fölött nagy,
Igaz vezéröket népeid között adj,
Megölő mételyivel legeltetni ne hagyj!

Mi is azt fogadjuk a te jó lelkedért,
Csak ne hagyj el benünk Krisztus szerelméért:
Senkihez nem megyünk az élő kenyérért —
Sőt hozzád sietünk lelki, testi jókért.

Mi haszna lösz Uram, ha elvesztesz bennünket,
Elkergetsz előtted, mint a zsidó népet!
Nem másolhatod meg velünk tött frigyödet
Azért bizvást mondjuk Szent Pállal az igéket:

Sem élet sem halál te szent fölségedtől,
Tömlöcz és az fegyver Krizstus szerelmétől
El nem szakaszt minket az kereszttyén hittől
Ámbár üldöztessünk fene ellenségtül!

Irám ez versöket kedves barátimért,
Krisztus munkájában szolga társaimért,
Kik most üldöztetnek az igaz vallásért,
Nem szánnék érettök bizony ontani vért.

Ezörhatszáz után hetvennegyedikben,
Szent Mihály havának szintén közepiben,
Napszám szerint pedig tizenötödikben
Nevét elhallgatá keserűség ebben.

34.

Panaszolkodhatunk, bizony méltán sirunk,
Mast utolsó vált nemzetünknek irunk:
Mert oly szentencziát kértek mi ellenünk,
Mely ellen már tovább nem vitézkedhetünk.

Édes nemzetségünk, vallásunknak rendi,
Kik között úgy fénlénk, mint égnek csillagi,
Sok eklézsiáknak hűséges pásztori
Valánk, de most látjuk, vagyunk söpredéki.

Tápláltuk még eddig egymást reménséggel:
Hosszú rabság után valaha idővel,
Eklézsiánkat édes cselédinkkel
Megörvendeztetjük magunk személyével.

Reánk oly hertelen jöve szentenczia —
Mint égen villámás láttatik gyakorta;
Mert császár levele nékünk azt mutatja,
Melyet egyen-egyen olvasunk oly sírva:

«Úgy nyisd föl szemedet Kollonics fiskussal,
Hogy engem azután ne öljenek búval;
Megmentem én magam kanczelláriussal —
Mert az Erdélyország fenyeget nagy haddal.

Csak titkon egy éjjel, hogy senki ne tudja,
Mikor még aluszik Trigyintum városa,
— Hiszem, közel oda már a nagy Ádria —
Hánjátok mind bele, — pápa parancsolja:»

Ez parancsolatot nagy könnyhullatással,
Várjuk minden órán szomorú orczával,
Sír, kesereg lölkünk, beszéllünk egymással,
Hogy sok árvát hagyunk gyászban az anyjokkal

Mi, magunkra nézve, eddig is halálra
Bizony kiszek voltunk, az mártíromságra,
Noha jut eszünkben cselédünk zokogva,
Nem tehetünk róla — Isten dekrétuma!

Már régen kezünket az eke szarvára
Vetettük, nem lehet, hogy mi nézzünk hátra:
Mert úgy alkalmatos Isten országára
Nem lehetnénk méltók, elröjtött mannára.

Rövid idő mulván amaz nemes harczot,
Elvégezzük immár pályafutásunkat,
Nem gyötrik sokáig bágyadt tagjainkat, —
Azért renddel kezdjük el búcsúzásinkat.

Pápa városának hűséges angyala,
Az Krisztus nyájának fő lelkipásztora,
Ugyanazonoknak valék alumnusa
Isten Igéjének hangos trombítája.

Nemesek, vitézek, közönséges rendek:
Én Séllyei István, megváltam tűletek;
Azt hagyom tinéktek, hogy Istent féljétek, —
Az megismért hütben erősek legyetek.

Néked is peniglen, édes szolgatársam,
Vörösmarty Mihály, ki valál barátom:
Többé én már veled az ígát nem vonom,
Az Krisztus nyájára jól vigyázz, azt hagyom.

Régen árván maradt édes feleségem,
Sokszor keserven ki sirtál érettem:
Tudom, ha lehetne, meghalnál érettem, —
Többé ez világon nem beszélsz énvélem!

Azt hagyom tenéked, hogy ne gyötörd magad;
Jól tudod, hogy mennyben vagyon az te urad.

Csak Isten Igéjét igen gyakoroljad,
Szegény árváidat skólában jártassad.

Téged is édesem, nem sok idő multán
Megszán az Úr-Isten, az árva táborban,
Nem hágy sok ideig az keserves gyászban —
Vélem együtt vígadsz Isten országában!

Nagy-Győr városának kisebbik serege,
Ki régen gyászban jár, mert nincsen vezére:
Sörkenjen föl ő is, légyen benne hire,
Mert lölki-pásztora bucsúzik ő tűle.

Én, lölki atyátok, Komáromi István,
Míg köztetek valék, amaz kettős strázsán
Ettem meg ebédem, vacsorámat sirván,
Keserűség nélkül feküdtem le ritkán.

Végre következék ez nagy irígységből:
Engem kiűzének Krisztus nyája közzűl,
Bujdosóvá ténck engem cselédestül,
Rabságra ejtének; elválám ezektűl.

Én testamentomban győri eklézsia
Tenéked azt hagyom: szemed légyen nyitva,
Hogy Krisztus nyájának ne légyen egy hijja —
Mert sok éh-farkasok lesik azt mindenha.

Maradj meg mindvégig Krisztus vallásában,
Az melyet tanultál, ne állj hátra abban,
Ne gondolj, bár kárt vallj minden jószágodban...
Higyed, együtt leszünk Isten országában!

Nem tudok ezeknél egyebet mit hagyni:
Mert közel az óra, nem hagynak szóllani,
Sok jótéteménytek nem tom megköszönni...
Mint Isten végezte, mind úgy köll meglenni!

Tégedet peniglen édes feleségem,
Én csak azon kérlek, hogy ne sirass engem
Tudod, mint szerettem egy Istók gyermekem!
Azt szintén úgy őrizd, mintha látnál engem.

Vajha érettetek mastan az én szivem
Mint megkeseredett, látnád belső részem;
Az nagy éhség miatt mint elbágyadt testem:
Nem hiszem hogy, mindjárt megismérnél engem!

Az tenger halai, jól tudom testemet
Megeszik, de hiszem, hogy Isten lölkömet
Megnyugosztja: mindjárt az régi szenteket
Meglátom — végnélkül az én Istenemet.

Vitéz Veszprim vára, magyarok végháza,
Nagyobb részről penig az Krisztusnak nyája,
Bátorkeszy István, ki valék pásztora —
Mastan elbucsúzom tűletek én sírva.

Fizesse meg Isten a ti hűségteket,
Sokszor rabságomban küldött pénzeteket.
Nem szolgállok többé immár benneteket —
Irja föl az Isten mennyben neveteket!

Az keresztyénségtűl böcsületre méltó,
Sok eklézsiákra sörényen vigyázó
Jó Losonczy János, ki veled őrálló
Valék, mastan tűled vagyok ily búcsúzó:

Kérlek, édes uram, ha tudatlanságbúl
Valaha vétettem, testi gyarlóságbúl, —
Mivel már végképpen megváltunk egymástúl,
Bocsánatot kérek, mind eklézsiástul!

Árvaságra jutott édes feleségem,
Véled együtt penig két édes gyermekem:

Megbocsáss már te is másokkal énnekem;
Megváltál éntőlem, nem látsz többé engem.

Én mindenekfölött arra kérlek téged
Az több árvák között: az Úr Istent féljed,
Szegény gyermekimet az jóban neveljed,
Világi hívságot csak semminek véljed.

Nem nyujtom már tovább hozzád beszédemet,
Mert nagy keserűség fogta bé szívemet;
Hanem azon kérem az én Istenemet:
Az több árvák között ne hagyjon titeket!

Negyvenhét rab közűl mi hárman versekben
Trigyentum várának nagy mély tömlöczében
Esztendő szám szerint hetvenötödikben, —
Adja Isten, egymást láthassuk mennyégben!

35.

Tengereken uszkáló gályák,
Gályájokkal kik az tengert szörnyen hasítják,
Hasítással gályájokat előbb-taszítják,
Taszítva, csendes partjokat várják.

Ezenközben szörnyű nyavalya,
Nyavalyáimnak mert soha nem lehet száma,
Számasodik búbánatja, közel halála,
Halálának végóráját várja.

Nem reménli menekedését,
Menekedésének mert nem láthatja jelét,
Jeleivel mint biztassa kétséges életét —
Életének mert jól látja végét.

Gyakran nékem is igy vagyon dolgom,
Dolgaimban ez világon úgy tusakodom,

Tusakodván ez világot gyakran megunom:
Unás halálnak jele — jól tudom.

Ez igy lévén, kinaim nevelkednek,
Nevelkedvén, tetemim is ugyan reszketnek,
Reszketéssel halálomra szörnyen készülnek,
Készülvén, elhült bennem az lélek.

Reménségem fonnyasztó bánat,
Bánat miatt bús szivem is ugyan elfáradt,
Fáradással siralmimon szintén elhervadt,
Hervat miatt már csak alig szólhat.

Életemnek öröme elmult,
Örömemnek szép csillaga homályba fordult,
Fordulással ez világtul vett szegény bucsut —
Bucsuzván, halálnak utjára indult.

Zokogással mégis barátját
Barátjának mert ugy szánja szomoruságát
Szomoruságával mert igy siratja magát
Hogy nem hallhatja . . . . . .

Vég nélkül való keserves kin,
Kinok miatt tagaimban megszáradt az in,
Kinaim megháborítják, elmém nincs helyin, —
Jajgatok szintén halálnak völgyin.

Igy mulik el minden vigasság,
Vigassággal mert mindenkor harczol ez világ,
Ez világban jól tudjuk azt, nincs állandóság —
Állandóság, sem maradandóság.

Légyen bátor kevéssé kedves,
Kedvezésével de bizony sok búkat szerez,
Szerzésével elhigyjed, az hogy halált is nemez —
Nemzésének hálójában evez.

Azért én is mégyek utamra
Utaimat mert senki el nem halaszthatja,
Halasztásával ki engem megmaraszthatna:
Nincsen ez világon soha oly kedves rózsa.

Gyenge nyelvem már számban nem peng,
Pengésével cziterája ékessen nem zeng —
Zengésével megholt testem noha csak itt teng,
Mennyekben lelkem veled együtt zeng.

36.

Óh te mindenható, fölséges Isten!
Az te haragodnál más nagyobb nincsen.
Te uralkodol egyedül mindenen,
Sok sereged vagyon mind mennyen, mind földön.

Az melynek parancsolsz: mindjárt előáll,
Bűnös embereken kemény boszút áll;
Nem kedvez, akarkit hol előtalál —
Kártétel nélkül attul ő el nem vál.

Ilyen kész sereged néked az szél is,
Azzal egyetemben az szörnyü tűz is,
Sokszor, sok helyben nagy romlást tesz ő is —
Melyben mast hozott és ejtett minket is.

Mert titkos, de igaz itéletedbül,
Parancsolatodbul, engedelmedbül
Az által minket mastan kegyetlenül
Megostorozál te nagy hertelenül.

Jaj! oda imádságunknak háza,
Ki vala Isten áldásának háza;
Esső miatt is már fejünk megáza —
Az Úr bennünket igen megaláza.

Oda van sokaknak ó édes házok,
Oda van magzatjok, ó házastársok;
Oda marhájok, oda portékájok —
Oda mindenek, oda szép jószágok.

Óh nagy igazságú, örök Ur Isten!
Valóban bűnünkért verél meg igen,
De keserüljed ily kárunkat igen,
Vigasztalj minket: ne essünk kétségben!

Sőt mi magunkat jól megalázván,
Erős kezed alatt tégedet áldván,
Csöndes türésben lölkeinket birván:
Többet érdemlénk — gondoljuk meg nyilván.

Te nagy haragodnak közepette is
Uram, emlékezzél irgalmadrul is!
Ne fizess nékünk örök-nagy tüzzel is:
Tudod, hogy vagyunk erőtlenek ugy is!

Sőt ennekutánna oltalmazz minket
Ilyetén veszélytül, nagyobb keresztet
Ne bocsáss reánk, de nyújtsd kegyelmedet —
Hogy mi víg szivvel dicsérjünk tégedet!

Csudálatosképpen viseld gondjokat
Azoknak, az kik mast szörnyü károkat
Vallottak; néked könnyü mindazokat
Helyre állítani s adni dupla jókat!

Ur Isten, te tehetsz gazdagbul szegént,
Viszont gazdagságra emelhetsz szegént,
Otthon lakozót, bujdosó jövevént,
Férfiat, ifjat, asszont és öreg vént,

Az Sionnak Uram, puszta falait
Épitsd föl, támaszd föl romlott oszlopit!

Hogy az te néped ajaki tulkait
Áldozza abban néked, áldozatit.

Add: az kárvallottak jobban nevedet
Áldják, magasztalják szent Fölségedet;
Főképpen penig, kik ez veszedelmet
Mast nem kóstolták ez káros sérelmet.

Halld meg ez keserves panaszolkodást,
Bocsásd füleidben e fohászkodást;
Fordítsd örömre e keserű sirást —
Hogy Krisztus által mondjunk néked áldást!

37.

Botlasz vérszopó s meg csalod
Magadat, ki azt gondolod,
Hogy büntetsz, ha ölsz engemet,
Halandó s romlott testemet.

Belől vagyon még más ember,
De nem árthat ennek ember;
Szabad, csendes, tökélletes
S távul tőle kín szenvedés.

Készülsz ily nagy dühösséggel,
Hogy a külső embert rontsd el;
E csak romló cserépedény
S igen könnyen töredékeny.

Sőt inkább, nossza légy rajta!
Vágjad, üsd, ha karod fogja,
Ki megáll belül s csúfolva
Bolondságodat tapodja.

Ezt bosszantsad, ezt csapdossad,
De bizony semmit nem ad rajtad.
Semmi szél ezt meg nem hajtja;
Térdét csak istennek hajtja.

38.

Nem régenten vala nekem vigasságom,
Vigadván, gyakorta való mulatságom,
Mulatságom után kevés búsulásom:
Búsulok mast immár, mert van sok aggságom!

Aggódván, elmúlik tűlem ifjuságom —
Ifjuság idejét folynia mert látom;
Látván ellenségim én ártatlanságom:
Ártalmasnak mégis kiáltják világom.

Világomat élém, világon virágom:
Virágoznék midőn kedves ifjuságom;
Ifjuságom után gátolja fogságom,
Fogságomat mikor uri, szabadságom.

Életem panaszban; éltem is semmiben
Igazságtalanúl hiremben-nevemben
Mocskolván, hogy ők is magokhoz hasonlíthassanak:
Hasonlításokkal rágalmazhassanak.

Ilyen mindez világ-fia általjában,
Az ki torkig merül az nagy álnokságban;
Másra keni vétkét, gyors az vádolásban:
Csak lehessen mentség az maga dolgában.

Óh fölséges Isten! óhajtásom értsed,
Értvén, bús szivemet sokkal ne késértsed —
Késérteted inkább fejemrül térítsed:
Hogy irgalmas voltod hozzám megjelentsed.

Mellemet szaggatja, erőmet fogyasztja,
Fogyatván, búsulás velőmet szárasztja,
Szárasztván, szivemet éppen elhervasztja,
Hervasztván, testemet sirban bészállítja.

Óh fonnyadt virágszál — ki minap virágzál,
Virágos kertemben kedvem szerént játszál,
Játszadozván, de mast szároz ágra szállál —
Mi lehet az oka hogy így nyavalyodál?

Nem egyéb: irígyem rám fordult méreggel,
Szivemben béhatott mérges kézivével,
Reám hazug nyelvvel költött beszédével —
De megveri Isten fogván üstökénél!

No többet nem szólok, elhagyván sok panaszt,
Panaszom mert látom senkit nem hervaszthat,
Meghervadott szemem inkább könnyet áraszt—
Vegyenek irígyim Istentül bőv választ!

— Ezerhatszáz hetven és hat esztendőben,
Mikor már gabona sárgulnék mezőben,
Szent-Jakab havának elsődik hetiben
Ezeket ugy irám bús szivvel versekben.

39.

Keményétett ingű, kevély asszony-ember,
Kinek sebes tüze meg égetett egyszer,
Nem akarok hozzád közel ülni többször,
Hogy melléd ültem volt, megbántam ezerszer.

Az keményétett ing meleg szokott lenni
Ha közel ülsz hozzá, meg fog az égetni,
Ha fejednek nem volt addig elég gőzi,
Elhigyed az után lesz elég füsti.

A kinek a kása megégeti száját,
Távul is megfújja másszor az farlóját (?)
A mely kőben egyszer megüti az lábát,
Másszor elkerüli, ne lássa fájdalmát.

Keményített ing, kevélységnek jele,
Szüvek nagy gyötrelme, ha nincsen értéke;
Szükség, hogy kenyeret keressen sok eke,
Sok lisztet is hajtson az malom kereke.

A keményített ing sok peszleket kiván,
Ezüst-arany prémet szoknyája alján,
Három renddel legyen az kláris az nyakán,
Egy, két-három szakács nem elég az konyhán.

Az vágó kést sokszor meg kell perdíteni,
Nagy velős csontokat kondérokkal főzni,
Az apró csuprokat az falhoz kell verni,
Öreg kondérokat jobb az tűzhöz rakni.

Sok szolga, szolgáló kell az ilyen inghez,
Hintó, hat ló, kocsis kivántatik ehhez,
Nem ül az asztalhoz csak egy tál ételhez,
Borral töltött pohárt kiván az kezéhez.

Sok ezüst pohárral rakodott pohárszék,
Szükség tele pincze, tele lisztes szutrék,
Az aranyos kancsót ha meg nem tölthetnék:
Az kemény ing alatt az szű szomorkodnék.

Kivántatik ehez nustos, nestes palást,
Mindennap megvárja kétszer az jóllakást,
A palástnak alja kiván tisztogatást,
Ha te azt restelled, talál ő arra mást.

Hegedűs, virginás, dudás és trombitás
A ki nélkül nem lehet semmi vigan lakás,

Ezek is ott lesznek, leszen sok tánczolás,
Ez ilyen bolondság csak isten bosszantás.

Szalonnával, sajttal, vajjal tölt kamorát,
Kíván háza táján mindenféle marhát,
Pál és Péter birót, jobbágyinak sokaságát,
Kik véghez vihessék mezei munkáját.

Az keményétett ing nem szokta az munkát,
Adj eleget enni, vesd meg jól az ágyát,
Kiben kialhassa az Bánfi hajnalát,
Míg az másé is mutat az falon tíz órát.

Az paraszti munkát az igen restelli,
Gusalynak, orsónak bűzét nem kedvelli,
Az szövést, fonást nem igen kedvelli,
Az álmot s tánczot fölöttébb szereti.

Nem jó mocskos kézzel, ilyen kézzel nyulni,
Mindenféle szenytül igen kell félteni.
Mert ha ártalmas zsir rá talál cseppenni
Még sok szappannal is nehéz ezt kimosni.

Az keményétett ing az buzának mollya,
Az szúszék fenekét hamar által rágja,
Az búzás kasokat csak üressen hagyja
Hadd koplaljon gyomra, csak lehessen czéda.

Azért ha nincs módod neked mind ezekben:
Istentül várj s ne járj keményétett ingben,
Az gondviseléshez nyulj inkább serényen,
Hogy legyen mit enned, ne fekűdj le éhen.

Az czifraság nem hoz semmit a konyhára,
Ha az igaz munkát az kezed utálja;
Az keményétett ing alatt megehülsz gyakorta,
Sokszor többet ennél, ha valaki adna.

Ezeket én irám nektek szegény rendek,
Kik az kenyérben is nehezen ehettek,
Mégis keményétett ingeket viseltek,
Haszontalanságra lisztet vesztegettek.

Csudálkozom, hogy ily bolondok lehettek,
Hogy az büntetéstől semmit nem félhettek,
Az isten áldását meg nem becsülétek:
Jobb volna, ha abbul kenyeret sütnétek.

Nem szóllok rólatok udvari leányok,
Hogy czifrán járjatok, kéntelenek vagytok,
De ha az udvartul végre eltávoztok
Az keményétett ing lekopik rólatok.

Kérlek, hogy én reám ne haragudjatok,
Hogy igazat mondok, ne rágalmazzatok,
Bár én nékem soha térdet ne hajtsatok,
Látom, hogy nehezen hajol az inatok.

Valaki azért engemet megrágalmaz,
Igaz mondásomért hogyha megszidalmaz,
Nem ragad én reám afféle hitván gaz,
Elfújja a jó szél s ű magára tör az.

Tudom, nem kedvesek ez versek tinéktek,
Kiért megrágalmaz engem ti nyelvetek,
Kivánom udvarnál sokáig éljetek,
Keményétett inget sokat viseljetek.

Nektek ajánlottam ezt az mulatságot,
Déli álom ellen, egy kis orvosságot.
Mikor megunjátok a ti várótokat,
Ezzel mulassátok néha magatokat.

Ezeknek értelmét hogyha ti tudnátok
Az jó gondviselést ti megtanulhatnátok,

Én szegény fejemre nem zúgolódnátok,
Sőt inkább én nekem sok jót kivánnátok.

Adassék ez levél nem az nagy rendeknek,
Hanem az alacsony szivü kevélyeknek,
Az kik az testeknél feljebb ögyekeznek,
Ki miatt végtére meg is szegényednek.

40.

Végső szómat halljad ó szegény magyarság!
Ki csaknem olyan vagy mint asszú, száraz ág,
Ellenség fegyvere mert téged vágton vág,
Nípedet s véredet fogyatja pogányság.

Jó volta Istennek tégedet megáldott,
Scythiából mikor fölsége kihivott,
És csudálatosan ez földre szállított,
Melyből sok nípeket általad kiírtott.

Te akkor mindennek félelmire voltál,
Nagy sok országokat meg is hódultattál,
Mint Kánaán rigenten tejjel s mízzel folytál —
De az sok bűnökért im mire jutottál!

Előbbi jód helyett nagy szomorúságod
Érkezett, földedet mert töröknél látod.
Ellenedre bírja, nem szabadéthatod,
Isten így akarta, hogy lígyen ostorod.

Zászlóját az Isten szabadulásodra
Mutassa, kivánom az egeknek ura,
Ligyen segítséged mennyei szent karja,
Hogy fusson előtted ellenség tábora.

Letettem fejemet éretted, sok több vitézekkel
Fejemet az harczon, jeles emberekkel,

Tihanyi, vázsonyi és veszprimiekkel,
Véremet melletted kiontám ezekkel.

Örök Isten kérlek, az te ostorodat
Elígöld meg rajtunk, súlyos csapásidat,
Fordítsd az törökre méltó haragodat,
Hogy lássák azok is te nagy hatalmadat!

Somodi Zsuzsánna kedves feleségem,
Véletlen halállal elfogya életem.
Nem szólhatok veled, kifolt minden vérem
Törökök köziben beütetett fejem.

Engemet te tűled hamar elválaszta
Az pogány fegyvere, kétfelé szakaszta,
Melyről nagy bizonyság Börhidának hidja,
Holott az ellenség fejemet elvágta.

Meghallottad tudom utolsó híremet,
Mely vitézi módon tettem le éltemet.
Azért már én nekem hidegült kezemet
Sírván, ápolgatod sérelmes testemet.

Piros s szép véremet elvitte folyó víz,
De bosszút áll érte, az ki menybül ránk níz,
Tudom fizetésre az nagy Isten hogy kísz,
Míreg lesz akkoron, mely most olyan mint míz.

Tigedet, az kivel sok üdőkig éltem
Jót s gonoszt, az kivel nagy sokat szenvedtem,
Kérlek, hogy nagy szépen temettesd el testem,
Mert holtom után is lesz emlíkezetem.

Sörény vigyázásod s forgolódásodat,
Éltemben s környülem sok szolgálatodat,
És ez legutolsó nagy fáradságodat
Fizesse meg Isten sürű sirásodat.

Én tüled az Urírt bocsánatot várok,
Az kitűl teneked minden jót kivánok,
És mivel mulandók világi országok —
Tiged is befognak menyei tárházok.

Itt peniglen Isten, míg tart ez világban,
Éltedet megtartsa az halandóságban,
Szolgáljad fölségét állhatatosságban,
Igy velem örülhetsz fínyes menyországban.

Fölöttibb ne terheld érettem szivedet,
Keserű sirással ne búsítsd lölködet,
Buzgó imádsággal kérleld Istenedet!
Többé már nem szóllok. Födözd be testemet.

Ez testet peniglen, kik megböcsültítek,
Kik az harcz helyiről haza kisértitek,
És az koporsóban immár betettítek,
Temető helyére kik gyülekeztetek:

Reátok Istennek szálljon mind áldása,
Terjedjen reátok szent oltalmazása.
Az pogány töröknek lígyen pusztulása,
Fegyveretek miatt iszonyú romlása.

Erőt s egészséget, míg éltek, ő adjon,
Pogány ellenségnek markában ne hagyjon,
Az kinek szándéka mind csak azon vagyon,
Hazánkat hogy rontsa és pusztítsa nagyon!

Néktek én azonban példátok lehetek,
Kit majdan az sírban ti berekesztetek,
Halálnak fegyvere hogy hamar éltetek
Elmetszi s vígezi. Azért készüljetek!

Csuda, mely hirtelen az árnyik elmúlik,
Mihelyt az fínyes nap meghomályosodik,

Vitézek élte is ily hamar elmúlik,
Mihelyt szerencséjek nékiek változik.

Sietséggel azért, mivel halálotok,
Közelget naponkint utolsó órátok:
Kíszen ötet kirlek, vitézek várjátok!
Ez a vigsó Válé! Már Isten hozzátok!

41.

Ki ne panaszolkodnék ily vitéz emberen,
Ki ellenségével forgott sok fegyveren,
Hiréért nevéért ment az pogány ellen —
Örök nagy rabságban esett nagy-hertelen.

Igy vagyon mindenütt vitéz ember dolga,
Bár házánál sokszor barátját jól tartsa,
Tisztit, böcsületit ha hadi, nem hagyja,
Szegénynek fogságban való szívfájdalma.

Sok jó vitézeknek volt tanácsadója
Mezőben, városban erős kűoszlopa,
Hamis pogányoknak sokszor megrontója,
Kegyelmes urunknak igaz, hű szolgája.

Farkasbőr és vörös pánczér az nyakában,
Pallosa kezében, forgódik csatában,
Biztatja ő népét, első ustromlásban —
Szerencsétlenségben esék nagy rabságban.

Állj meg! és ne fuss el! — kiáltván seregnek,
Pattanását hallák sok puskalövésnek,
Szaladni kezd vala népe Rábaköznek —
Igy az pogányság is örüle ezeknek.

Lóval hogy elesék, rárohant pogányság,
Elállván mellőle az egész magyarság,

B46096

Kopja, pallos miatt esék rajta fogság —
Ötet vitéz embert nyomorítá rabság.

Ugyanis így vagyon mastan ember dolga
Bár házánál sokszor barátját jól tartsa;
Töröknek kezében pallosát ha látja;
Megijed, elszalad, társát ottan hagyja.

De mikelt az török Esztergam kapuján
Szegény magyarságra vörös zászlót hozván,
Az ki csikorgatja fogait lóhátán, —
Így felele hadnagy, hogy azt ott meglátván:

Jézus segéld meg mast az szegény keresztyént!
Ez szava után is biztatja egyenként,
Hirünkért, nevünkért ha szenvedünk is kínt —
Az pogány kezébe esék ű e szerént.

Látjátok-é mastan rabságban esését?
Vassal és belincscsel kinozzák az testét;
Nem fogadátok meg az ő jó intését,
Kevélységtek miatt rontjátok életét.

Árvául elhagyá szerelmes gyermekit,
Nagy szomorúságban kedves feleségét,
Atyjafiainak szomorítá szívét —
Elvitte magával hírét s vitézségét.

Sok jó vitézeknek volt ez tanácsadó,
Vitézségben is volt mindenkor forgódó,
Csatákon, harczokon hirt és nevet kapó,
Nagy urak között is kedves, mint az váró.

— Légyen tehát vége róla irt verseknek,
Adjunk mastan hálát mennybéli Istennek:
Keziben nem adott minket ellenségnek,
Több szerencsét adjon Isten vitézeknek!

Okos, vitéz ember vala sok hadakban,
Az szerencsétlenség hozá mast rabságban;
Honnét alig hiszem, hogy jöhess hazádban —
Talán mindörökké maradsz az rabságban.

Nemzetes vitézlő Kisfaludy László,
Ki természetedben valál mint az ráró,
Győri vitézeknek gyémántkű-hordozó,
Sok katona mellett mindenkor pártfogó.

Az ezer hatszázban s nyolczvan egyben jutván,
Kisasszony havának harminczegyed napján
Irám ez verseket igen szomorkodván
Az vitéz embernek esetit hogy hallván.

42.

Hajnali csillagom nem derül föl,
Szemérem, gyalázat majd meg nem öl
Hogy ily sok ideig —
Három esztendeig
Bilincset pengetek,
Szenvedek veletek
Gyermekeim.

Im atyátok szive majd megeped,
Értetek egyedül majd megreped,
Bánkódván, hogy kárban
Döntött, olyan sárban
Egy cselekedettel,
Gonosz itélettel —
Boldogtalan!

Méltán rajtam mégis szánakodtok,
Tudom esetemen, hogy bánkódtok;

43674

Egy rút vakszerelem
Mit tetete velem:
Ily hosszas rabságban,
Unalmas fogságban
Szörnyen kinoz.

Böcstelenséget ti is szenvedtek:
Gyilkos gyermekinek neveztettek, —
Mert az ártatlan vér
Ily bosszuállást kér,
Buzgón kiált éghez, —
Nem is juthat véghez
Szenvedésem.

Jobb lett volna nékem nem születnem,
Vagy azon órában megöletnem:
Igy most nem végezném —
Sem nem is félteném
Hóhér pallosától,
Szörnyü csapásától
Életemet.

Nem türhetem tovább kínaimat,
Jajjal kell kevernem szavaimat;
Ihol mire lettem:
Vérbe keveredtem,
Éltem kell vesztenem,
Gonoszság ellenem
Kiált szüntelen.

Veszéjtsem el tehát életemet,
Bizvást törüld el halál nevemet!
Oh szörnyü kivánság!
Gonosz fajtalanság!
Vajjon mire hoztál:
Halálra átkoztál
Rabság után.

Halljátok már egek szavaimat:
Hogy türtétek eddig siralmimat!
Hozzatok már halált
Mely rabságbul kivált,
Avvagy szabadságot,
És békés zöld ágot —
Van kora már!

43.

Óh hamar elmúló világnak öröme!
Óh változás alá vettetett szerelme!
Rólam példát vehet az emberi elme:
Az jó szerencsének mely rövid élete!

Mint az szép liliom, úgy virágzom vala;
Mint az ékes páva, úgy sétálok vala;
Ugy éltem kedvemre, mint főember fia —
Szivemet fonnyasztó bánatom nem vala.

De ímé, jaj mire juta állopotom,
Szivemnek bánatját már ki nem mondhatom,
Káromat ily igen meg nem sirathatom,
Oh szomoru óra, jászban merült napom!

Nemzetes, vitézlő, nagy Raby Istvánnak,
Jó hirrel tündöklő szerelmes atyámnak,
Jaj árvája löttem, elfolyt élte annak,
Az kit Isten után tarték gyámolomnak.

Egyik árvaságom — sárvári rabságom,
Az másik peniglen atyámtul válásom;
Keserüségemet ezek után várom,
Igy kettős bánatban újul meg fájdalmam.

Sárvár rabja voltam testem sebeivel,
Három esztendeig súlyos vas-pöngéssel,

Lendvai kűfal is tovább esztendővel
Bizonyságom errűl, erős tömlöczével.

Már minden barátom jól megfontolhatja:
Uraság mint szállott nagy erős rabságra,
Mert még az napfény is orczámat nem látta,
Igy voltam világnak csúfja és játékja.

Keserű volt nékem — az én lefekvésem,
Keserű viszontag az én fölkelésem,
Bubánat járásom, fájdalom ülésem —
Bár ne történt volna inkább születésem!

Annál keservesebb penig állapotom,
Azért mint lesz dolgom, azt előbb jól látom;
Szerelmes barátim ez az nagy fájdalom:
Rövid idő mulva tűletek megválom!

Egy-felől siratom súlyos rabságomat,
Másfelől kedvemre föltartott atyámat...
Meddig Uram Isten áztatod orczámat?
Hozd el énnékem is utolsó órámat!

— Azonban ur székit hirdetnek Sárvárott,
Fölséges császár is nagy parancsolatot
Országbírájának, Draskovicsnak adott...
Óh mely nagy bánatot szivemnek indított!

Mindjárt Tulok Györgyöt száz lovassal értem
Küldötték: vonjon ki kűfal közűl éngem,
Hozzon föl csakhamar, hogy Sárvárott nekem
Fogyjon el életem, — és emlékezetem.

Ki gondolta volna, hogy ily időt érjek?
Atyámnak holtaig, holtomig itt légyek,
Szomorú éltemtül hogy itt búcsut vegyek —
Raby-nemzetségnek hogy itt véget vessek!

Ha atyámnak élte tovább szállott volna:
Talán még valaha kedvet löltem volna,
Szabadulásomra utat nyitott volna —
Egyetlen-egy fiát még megszánta volna!

De nem használ nekem immár nagy elméje,
Nem néznek bizonynyal senki személyére,
Nincsen is tekintet az fő-emberségre:
Mert törvény egyaránt szolgál minden rendre.

Vegyetek itt példát minden rendbéliek —
De legkiváltképpen amaz ifju népek:
Éltekben atyjokat miképpen böcsüljék,
Ártatlan vérben is kezek ne förtözzék!

Isten így akarta, hogy megbüntetődjem:
Mert édes atyámat meg nem böcsüllöttem,
Csak szabad zablára magam eresztettem —
Ártatlan vérben is kezem förtöztettem.

Már nem vala nékem sohul maradásom:
Erdődy Sándorhoz volt folyamodásom,
Holott az atyámnak adtam kézirásom —
Az volt énnékem is legnagyobb romlásom.

— Szánakoznak rajtam, Isten légy jutalma!
Vitézlő rendeknek jelenvaló száma,
Hogy reád is száljon az Úrnak irgalma:
Temesd el testemet, vétkeimet is ma!

Mindem jó barátim, véreim, rokonim,
Alsó-, fölső-renden tündöklő feleim,
Istennek ajánllak szerelmes uraim —
Rajtam szánakodó sok jóakaróim!

Istenem áldott légy, hogy megváltál engem,
Fogadd bé lölkömet, az ki hozzád megyen,

Nem bízik az ő jó cselekedetiben:
Hanem csak egyedül az Te érdemedben!

Nem szólhatok többet, könnyhullásim folynak:
Mert hóhér-látásim rettegést indítnak;
Fejem is már várja élét pallosának
Adassék például világ fiainak.

— Az ezerhatszázban és nyolczvankettőben
Mikor busúlt lölköm szomorú testében
Elepedett volna nagy keserűségben,
Irám ez verseket sárvári tömlöczben.

44.

Parnasszus hegyein mulató múzsáknak
Szűnjön trombitája szép zengő nimfának
Hangos czitarája szünjön Orpheusnak:
Mert már lemetszetett virágja hazámnak!

Tenger mélységének istene Neptunus,
S hires névvel folyó római Homerus,
Szánjad Kovács Györgyöt szerelmetes Vénus
Fényes nap járását igazgató, Phoebus.

A tárdi hid mellett erősen harczolván,
A magyar vitézet erősen biztatván:
Hamar kiontatik vére az oldalán,
Jajszóval bucsúzik, vitézinek mondván:

Elmult vitézségem tündöklő virága,
Elhervadt életem régi szabadsága,
Jelen már életem utolsó órája —
Búcsut veszek tőled Kecskemét pusztája!

Fogjátok vitézek elbágyadt testemet,
Vizzel öntözzétek elszédült fejemet;

Ezentul letészem romladó testemet —
Jaj, fogjatok, ha már kiadom lelkemet!

Enyhitsd meg pajtásom epedt ajakimat,
Emeld fel erőtlen, bágyadt tagjaimat;
Szendrő vára felé vezesd paripámat:
Hogy életben lássam én öreg atyámat!

Nem gyötör annyira vérem kiontása:
Mint édes atyámnak sűrü könnyhullása,
Sok vitéz katona gyakor óhajtása,
Árva felé szemem keserves sirása.

A töröknek soha barátja nem voltam,
Vért is kiontani mindenkor kész voltam,
Régi nemzetemnek igaz utján jártam,
Én szép hazám mellett diadalmat víttam.

Bátran megharczoltam szüzekért, árvákért,
Az Istent kiáltván magam nemzetéért,
Pusztákat bujdostam a jó hirért, névért —
Csakhogy el nem éltem a sok igaz jókért.

Nem volna fájdalma megesett szivemnek,
Ha pogány lett volna hóhérja fejemnek:
De hogy első harczon magyar vitézeknek
Fegyvere kiontója volt szép véremnek.

De én mindezekkel keveset gondoltam,
Mert királyom mellett mindenkor felálltam,
Magyar nemzetünkért koporsóba szálltam,
És az Istentül is jutalmat találtam.

A török várának nagy az ő csillaga,
Fő Kohári te vagy legények gyámola,
Bujdosóknak pedig hadi kapitánya,
Megbocsáss énnekem árváknak gyámola!

Szembe szálottam én háromszor törökkel,
Nagy diadalmakat vivánk hegyes törrel
Budai, hatvani, egri törökökkel —
Öklelő kardomat festettem vérökkel.

Azért jó vitézek míg világon éltek,
Kérlek, ezen példa légyen előttetek:
Mintha mindenkoron harczra készülnétek:
Olyan vigyázásban mindenkor legyetek!

45.

Hallottad-é hírét az új királynak,
Istentűl elszakadt hazánkfiának?
Ismered-é — elhiszed-é, hogy az pogányság
Kalaúzza — mert rád hozta — csak tart prédának.

Királya ellen az ki fegyvert vont,
Törökkel-tatárral békességet bont,
Nemzetébűl — keresztyénbűl ártatlan vért ont,
Templomokat — oltárokat éget, pusztít, ront.

Az fényes vezérnek Bécset ígéri:
Ha török császárnak ereje éri,
Megveheti, mert elfutnak tűle németi...
Ő azonban — megy Pozsonban, ottan fölkéri.

Az török-erővel mindent fenyeget:
Hogy egész vármegyét bizony feléget,
Nolle vellé — maga mellé czitál s hiteget,
Ha nem mennek — föl nem ülnék: tűz bennek éget.

Barkóczi Ferencet küldi Dunántúl,
Hogy az Alföld is mindgyárt azontúl
Egyetértsen — ne is féljen sőt az pogántúl,
Egyetértsen, — ne is féljen, tartson dévántúl.

Harsányit küldé: Morvát égesse,
Császár híveit mindenütt lesse,
Királyoktúl — és uroktúl épen elmesse,
Az pogánynak — hatalmának torkában vesse.

Maga Thököly Pozsonhoz mégyen:
Diszpozicziót hogy ottan tégyen,
Fejedelem — s engedelem mindentúl légyen,
Elvégezte, szándékának eleget tégyen.

— De, nézzed dolgának ily menetelét!...
Minthogy az királyra fogta fegyverét:
Nem segíté — megbünteté Isten erejét,
Szándékának — hatalmának ott veté végét.

Mert mikor nem vélné, hirtelenséggel
Az tringiai vitéz herczeggel
Elkergeté — s megvereté Isten szégyennel,
Futva szalad — alig marad török ebekkel.

Mit mívelsz tehát szegény Thököly?
Elszaladt az török, valahol löli
Német, lengyel — palloshegygyel magyar is öli,
Somfa-pálcza — akasztófa már fejét fűzi.

Nem sokáig tarta árnyék-hatalmad,
Valamint kívánád, meglész jutalmad;
Ha az Isten meg nem adja nagy diadalmad:
Most tenéked minden látja szalma-koronád.

Az pünkösdi király, ládd-é, mint játszik!
Mondják, hogy a tök is estve virágzik;
Reggel adták — estve kapták, mely szépnek látszik;
Voltod rakva — ládd, nem hagyta; az koczka játszik!

Tudod, Istentúl van minden hatalom,
Hogy légyen ez földön az birodalom;

De te loptad — mástúl vontad az diadalmat;
Királyt illet — tiéd nem lehet, magad is tudod.

Körmötlen macskának nehéz fát hágni,
Sánta ebnek Bécset nehéz megjárni;
Körmötlenúl — helytelenúl kezdtél úr lenni —
Bánja immár szegény Thököly, mert nincs mit tenni.

Ki látott ily puszta, tött fejedelmet?...
Disznót bársonynyereg meg nem is illet;
Hazánkfia — ládd, mint vágja igaz igyünket, —
Hidd el Thököly — hogy török öli meg a fejedet!

Törökkel béllelt te nyúzó, — fosztó,
Pártütő, prédáló, lator, kóborló,
Országrontó — és vérontó, békességbontó:
Te Thököly, papheréló, hazánk-pusztító.

Maga hát esztelen és istentelen,
Kardot vont az maga nemzete ellen,
Királyt üldöz — pogánt küldöz, maga is jelen,
Vélek mégyen, — hogy kárt tégyen ez az kegyetlen.

Pozsony városa téged emleget
Thököly, Nagy-Szombat el nem felejthet;
Mely bűnödért — és vétkedért az Isten megvet,
Pennám talám — úgy gondolnám, eleget tehet.

46.

Most jöttem Erdélyből, Erdélyországából —
Lovastól, nyergestől, egy nyargalt szolgástól.

Szolgámnak a neve Hányd-el-vesd-el Gyurka,
Magamnak a neve: bujdosó katona.

Nem vétetlen semmit, az ég bizonyságom:
Még sincs maradásom — köztetek lakásom...

Szegény árva fejem nincs hová hajtanom —
Szegény árva fejem nincs hová hajtanom.

Elment az én uram idegen országra:
Levelet iratott, hogy menjek utánna...

Elment az én uram a török táborra —
Meggyászolom őtet fekete bársonyba.

Délig feketébe — délután veresbe,
Hajnalkor pediglen öltözöm fegyverbe...

Ülök paripára — jó lovam hátára:
Úgy megyek utánna — nagy Törökországba.

46.

Most jöttem Erdélyből
Erdély országából,
Három paripával,
Egy rongyos subával.
Kertre béres, kertre,
Barom mellé gulyás,
Nyáj juh mellé juhász,
Disznó mellé kondás.

Nem vétettem semmit —
Az ég bizonyságom,
Még sincs maradásom,
Köztetek barátom!
Szegény árva fejem
Nincs hova hajtani.
Szegény árva fejem
Nincs hova hajtani.

47.

Egy bujdosó szegénylegény,
Idegen földön jövevény,
Csak megvonta magát szegény —
Hogy ne is látná az napfény.

Nincsen semmi állapotja,
Ismérője, sem barátja;
Jó szerencséjét óhajtja,
Mert elömentit nem látja.

Szakadozott, szennyes ünge,
Rongyos fejér köpönyege,
Megkopott tollas süvege,
Kidült csizmájának kérge.

Elrothadott hevedere,
Megvetközött farkasbőre,
Szorúlt csak egy göcsörére —
Nem sokat hajt mast szőrire!

Hegyes-tőre ketté-romlott,
Minden szerszáma megbomlott;
Vánkosából toll kihullott,
Dolmányja, nadrága foszlott.

Sok sár, víz érte szablyáját,
Hó, zápor verte lódingját,
Rozsda megfogta puskáját,
Lova hullatta patkóját.

A fehér is holt-ösztövér,
Meglátszik rajta az szügy-ér;
Kórószál ínyéhez nem fér —
Mert lobonczot üzni nem mér.

Italára szomorún néz,
El köll tűrni, noha nehéz,
Mert az gyakran csak csupa víz —
Ritkán vagyon rajta boríz.

Inkább pusztákon bujdosnék,
Pogány törökkel csatáznék,
Kövér borjút, báránt ennék —
Az fehér is ott jól laknék.

Abban lenne reménysége,
Fizetésben nyeresége,

Vitézségen elömente,
Tisztességes híre-neve.

— Talám az idö megfordúl,
Az jó szerencse megmozdúl,
Katona-csillag földerül, —
Zabot ö akkor nem koldúl!

Hol nem lehet: senkit nem bánt,
Két pénzt, garast ha ö elránt,
Nem sokat vét ö az eránt, —
Az mint tanúlta, csak úgy szánt!

Katona-por ha búsítja,
Tiz avvagy húsz az ki bántja:
Vállát csak meg sem vonintja —
Csak csöndesen elmúlatja.

Nám föltette az czégért is,
Van hozzá vastag nyaka is,
Biztatja magát azzal is:
Állapotra mehet ugy is.

— A ki ez éneket szerzé;
Sok helyen ö megijede,
Sok helyen mást megijeszte...
Ekképpen járt ö élete.

48.

Bujdosik, bujdosik szegény árva legény,
Országrul-országra, városrul-városra,
Hogy az ö életit fordíthatná jobbra,
Fáradsága után lenne nyugodalma.

Elindul a szegény, az útat nem tudja —
Eszében jut neki Seregeknek Ura,

Gyakorta orczáin könyje lecsordula —
Igy szól ő magában, keservesen sírva:

«Istenem, Istenem, én édes Istenem!
Már egyedül benned vagyon reménységem,
Felségedet kérem: el ne hagyjon engem —
Mert csak tetőled függ én egész életem.

Én édes barátim, titeket elhagylak,
Az nagy Ur-Istennek kezében ajánllak,
Hogyha mikor látlak, örömmel lássalak —
Hogy a mi sziveink együtt vígadjanak!

Oh én édes anyám, ki világra hoztál,
Sok búval bánattal engem feltartottál;
Mindeddig pellikán-módra hozzám voltál,
Bánatimban engem sokszor vigasztaltál:

Tudom, édes anyám, hogyha most láthatnál,
Mostan egy fiadot, tudom, megsíratnál;
Jaj-keserves szóval engemet jajgatnál,
Sok könnyeket értem szemedből hullatnál.

Boldogtalan sorsa siralmas szivemnek,
Árad naprúl-napra gyötrelme lelkemnek,
Nem virrad fel már vig napja én kedvemnek, —
Árad nagy bánatja én árva fejemnek.

Istennek ajánllak kedves édes hazám,
Kitűl keservesen én megváltam mostan;
Kevés ideig volt benned én lakásom:
Légyen rövid időn benned mulatásom!

Ne sirass engemet anyám, édes anyám,
Ki voltál énnekem kedves, édes dajkám;
Tudom ez világra fájdalommal hoztál —
Sok édes álmokat értem elmulattál.

Csak az Isten tudja, hol lesz maradásom,
Az idegen földön hol leszen romlásom;
Vagy piros véremnek hol lesz kiontása,
Az gyarló testemnek csontja kihullása...

Az én bánatimat én meg nem mondhatom,
Avvagy papirosra le nem rajzolhatom;
Mert már utoljára tollamat sem birom —
Jaj már közel vagyon utolsó szóllásom!

Adjad én Istenem: a szent angyalokkal,
Hogy részes lehessek magas menyországban
Dicsérjem Uramat szent kerubimokkal,
Mindörökké ámen, édes atyáimmal.

49.

Patyolat a kurucz —
Gyöngy a felesége,
Hetes vászon a hajdú —
Köd a felesége;
Borjú szájú paraszt ember —
Kurv' a felesége.

50.

Gondviselő édes Atyám,
Kérlek ímmár, meg ne utálj,
Onnétt felöl vígyázz reám —
Mert érkezett nagy nyavalyám.

Édes teremtő jó Atyám,
Én ímmár mire jutottam!
Csak mióta én bujdostam,
Minden költségből kifogytam.

Szegény vagyok, hogy-hogy éljek?
Idegen földre hogy menjek?
Útravalót hogy keressek?
Kenyeret is mibűl költsek?

Egy pénznek ura nem vagyok,
Az erszénybűl mert kifogyott,
Kölcsön penig nem kaphatok,
Emberségim itt nem nagyok.

Zálogba vetném jószágom:
Ha volna mihez nyúlhatnom,
Igyefogyott szegény voltam —
Csak magamot alig tartom.

Csak elmegyek egyik földre,
Elbújdosom valamerre,
Egy országnak szegletire —
Ott megszállok egyik földre.

Az Istenre nézve talám
Találkozik olyan atyám
Avvagy olyan mostoh' anyám,
A ki gondot visel reám.

Igaz teremtő jó Atya,
Minden szegénynek gyámola,
Vígyázz az szegény árvákra —
Az idegen bujdosókra.

Szegény fejem hozzád hajtom,
Minden dolgom reád bízom;
Légy az én édes tútorom,
Előttem járó csillagom.

Talám mindaddig bujdosom:
Jóra fordúl gondolatom,

Lészen annyi nyúgodalmom —
A hol fejemet lehajtom!

Valamely föld határára,
Ha megszállok étszakára:
Szegény madarak módjára
Fészket rakok az ágakra.

Ez ég alatt, az föld szinén
Vagyon-é olyan jövevény,
Avvagy olyan szegénylegény —
Nem is termett olyan mint én.

Nincsen nékem atyám, anyám,
A kihez én folyamodnám;
Isten az én atyám, anyám —
A ki gondot visel reám!

Mindenektűl elhagyattam,
Csak Istenemre maradtam,
Arra dolgomat én bíztam,
Ő szent Fölségére hagytam.

Bujdosok szoros útakon,
Esméretlen földhátakon,
Forgok sokféle próbákon
És idegen országokon.

Elúntam már az bujdosást
És az keserves vándorlást;
Istenem mutass oly szállást,
A hol találjak jó nyugvást!

Országnak fényes csillaga,
Szegény fejem kalauzza:
Mutass útat valahova —
Egyik ország határára!

Menj el, azt mondja az Isten,
Válogass a jó földekben,
Szállj meg Pálma szigetiben,
Az Jordán vize mentiben!

A hol a szívednek tetszik:
Fáradt tested megnyughatik,
Fáradt tested megnyugodjék —
Könyves szemed hadd aludjék!

Megnyugszol ott bús szivedtűl,
Szíved keserűségétűl, —
És sokféle félelmektűl
Bánatos szíved megenyhűl.

Ha betegséged történik:
Fáradt tested elnyúgoszik,
Lelked Istenhez vétetik,
Tested a földbe tétetik.

Ott lészen ételet-napig,
Egynehány száz esztendőkig,
Azután megétéltetik
És boldogságban vitetik.

Ez a vége életemnek
Énnékem szegínylegénnek;
Bujdosása én fejemnek,
Nyomorúlt sorsa éltemnek.

Ez a vége énekemnek...
— Engem kinek nevezzenek?
Csak egy szegény idegennek,
Bujdosó szegínylegénnek.

Nemes Ungvár vármegyében,
Az erdőháti szigetben,

Az Latorcza mellékében
Éneklém ezt egy üdőben.

51.

Bánatimnak örvényében
Jaj mint estem nagy véletlen;
Nincs ki szánja szegény fejem
Tekivüled én Istenem!

Az tavaszi szép időnek
Látom mindenek örülnek,
Erdők, mezők megzöldülnek,
Az madarak éneklenek.

Legörögvén szemem könyve
Sirván nézek mindenekre,
Mert hazámnak gyászra fordult
Az mint látom, szép czímere.

Oh átkozott gonosz óra,
Ki engemet bujdosóvá
Tettél, ily nagy vandorlóvá —
Hogy juttattál ily nagy búra!

Gondolatim csak hazámrul
Vannak, atyámfiairul,
Jóakaró barátimrul,
Kedves, édes szomszédimrul.

Homályban bémerült napom,
Gyászban öltözött csillagom;
Mert virágzó állapotom
Keservesen jut eszemben.

Sirnak szüntelen szemeim,
Hullnak orczámon könnyeim,

Gyászban öltöznek napjaim.
Nem is mulnak esztendőim.

Jóakaróim, vitézek
Kik hol vagytok végbéliek:
Isten legyen már veletek,
Emlékezetben legyetek.

Gyakor szerencsés csatákat
Vitézül nektek kivánok,
Adja Isten jövendőben
Tivéletek egyetemben.

Mindenben Isten vezértek
Légyen, vitézek tinéktek;
Mikor pogányokkal víttok,
Nemzetünkért vagdalkoztok.

Óh én kedves laktom földem,
Ki engemet feltartottál,
Szárnyomra is bocsátottál:
Isten áldjon bő áldással!

Nem szólhatok immár többet,
Mert búbánat én szivemet
Fújtja, faggatja testemet,
Megkeseredett szivemet.

Drága laktom szép földemben
Elhiszem azt — jövendőben
Kit lásson meg az én fejem —
Hogy lészek még víg örömben!

Ez éneket egy idő korban,
Dráva Mura közt laktomban
Szerzém, Csák-Tornya várában
Zrényi Miklós udvarában.

52.

Mit busulsz Kenyeres, midőn semmid nincsen?
Jó az Isten, jót ád, légy jó reménségben!...
Fölnyilik az idő majd az gyenge fűre —
Hova két szemünk lát, oda megyünk ketten!

Oh édes pajtásom, hogyne busulkodnék:
Midőn az sok gondok rajtam uralkodnak;
Sok gondolkodások szüntelen fárasztnak —
Minden órán engem elmémben bágyasztnak.

Rongyos az dolmányom, ki van az oldalom,
Az sok folttul ugyan nehéz az nadrágom,
Hátam lapoczkáját veri az kalpagom —
Zsirtul ködmenyem is igen megavult már.

Az köpönyegem is igen jó-viselt már,
Az sok esső miatt vagyon benne sok kár,
Mind elrothasztotta az csizmámat nagy sár —
És nyereségemmel kerest pénz szűkön jár.

Nincsen abrak, széna, rút hitvány az lovam,
Rongyos az istállóm, igen puszta házam,
Mind eltöredezett szegen az nyeregfám —
Mind lekopott rólla az sok szép nyert szerszám.

Kenyerem, pecsenyém igen szűkön vagyon,
Morzsalék sem hever mast az tarsolyomban,
Pénzem penig nincsen, mast az oldalamon
Kiürült az gyüszőm, elkölt kóborlásom.

Az lovamrul igen lekopott az patkó,
Az ki még rajta van, az is nem igen jó;
Ha nem patkoltatok, elhal tűlem az ló,
Csak gyalog maradok, mintegy rút kóborló...

Az farkasbőrömnek lekopott az szőre,
Pókháló palaczkom az szegen bélepte;
Nyargalódzik rajtam az tetvek serege,
Mert szurkos az ingem, nincs ki fejérítse.

Kurva már az anyja! mint élhetek: élek,
Kivetem hasamat az szép verőfénynek;
Csak úgy dohányozok — az midőn éhezek,
Igy én is másokkal szépen eltöngődek.

53.

Példabeszédekben azt minden méltóság
Hallotta és hallja is, nemesség és pórság:
Világi szerencse, hogy csak mulandóság,
Bizonyítja eztet ma is a tudósság.

Ez két szegénylegény igen sopánkodnak,
Megállván mezőben, igy panaszolkodnak,
Mely böcsületek volt, nagyon fohászkodnak,
Mi oka hogy most nincs: azon sopánkodnak.

Midőn mi uraink ez országban jöttek,
Sok szegény legénynek böcsületet tettek.
Arany, ezüst prémest — akkor nem szemléltek
Szőröst s háti-bőröst — közekben öltettek.

Ezek bátorsággal németre mentenek,
Eleget közülök lóról levertenek,
Sok officzéreket meg is kötöztenek,
Ellenség vérével földet önteztenek.

Még az háti bőrnek vala böcsületi,
Irhával volt ugyan a nadrág ülleti,
Nem arany csipkével dolmány körületi,
A szegény legénynek még is volt kelleti.

Mert az ellenséggel mikoron szembe szállt,
Mezételen karddal németekben kaszált,
De hogy az bárányból már párduczévá vált —
Az háti-bőrnek is böcsülleti leszállt.

Mert mikor az harczra el kölletik menni,
Sok tündöklő forgót szoktanak letenni.
Kapitány uraknak elől kéne menni,
De megszokták hátra ő magokat vonni.

De nem kell csodálni, hogy ez az hibája:
Hátra szaladásra kész a lónak szája.
Az kinek nem vala soha ily próbája,
Nehéz harczra menni — ott retteg a mája.

Sok tiszteket láttuk, az kiknek pörleni
Jobb volna, hogy sem mint hadakat rendelni;
Hogy tudna az ilyen hadakat rendelni,
Szaladásnak módját készebb elő venni.

Nincsen böcsülleti régi vén vitéznek!
Czifra ifjú mondja: gyermek esze ennek,
A kinek pénze nincs, tartják esztelennek.
Ezért nincsen kedve, sok szegény legénynek.

Lássátok jó urak sok czifraságtokkal
Mi módját veszitek? Félő koczkátoknak
Vakra ne forduljon szeme, játéktoknak —
És vége ne legyen hadakozástoknak.

Sokat zúgolódik a szegény legénység,
A kiket nyomorgat sokat is az inség.
Könnyön mit tud venni, kit fizet vezérség,
De mégis titkolja ezeket a hívség.

Ha valamely holdra némelyeknek fizetnek:
Ez egynehány gongót eleiben vetnek,

A kin lába-bélit alig szerezhetnek,
Ezüst pénzzel pedig urak bővelkednek.

A németet immár magyar nem szólhatja,
Csak maga nemzetét hogy talpra állatja,
A magyar vért pedig épen letapodja —
Mert a magyarnak is ilyen most a módja.

Hol látsz officinált (?) ezen nevezetest,
Kiben elöljárót nem látnál németet?
Talán nem tanálunk magyart hozzá képest?
Ha vak nem vagy, láthatsz eleget nemzetest.

Jól látod tiszteket mostan az országban,
Kiket nem tisztségben, de inkább rabságban
Tartani kellenék s jártatni az vasban,
De ők mostan vannak fényes uraságban.

Kik kéntelenségből kuruczokká lettek,
Azok uraiméktül ajándékot vettek,
Ezeknek felette tisztséget is nyertek —
Szegény legényeknek hogy volna hát kedvek!

Ha valaha néki lőtt egy kis nyereség,
Elvonja szegénytül szeme előtt tisztség;
Noha ruhájában nincsen semmi épség,
Nem látják, de mi is, hadak is az hivség.

Mikor mi uraink szegény legényekkel
Ő dolgokban elől mennének fegyverrel,
De hogy már az isten őket mindenekkel
Megáldotta, kincscsel és egyéb értékkel:

Vége vagyon böcsi szegény legényeknek,
De vagyon világa a sok prémeseknek.
Adja Isten hogy ne sok nemeseknek
Prémes testek préda lenne ellenségnek.

Az mi urainknak sok szép ajánlása,
Volt az vitézeknek szükséges, mondása;
Lészen vitézeknek megjutalmazása,
De már a mint látjuk, lőtt változtatása.

Vigyázzatok kérünk, ti jól magatokra
Ilyen szükségtekben, jó oltalmatokra,
Legyetek egyesek, és képmutatásra
Jól vigyázván, ne higyj szajkó csácsogásra.

Nem olyan az ördög, a mint őtet irják,
Nem is mind magyarok, kik magokat vallják.
Idővel dolgai kinyilatkoztatnak
Ki volt igaz hive az Magyarországnak.

Jobb hogy ti is urak máson tanuljatok,
Magyar jó eleink legyenek példátok.
Ti lesztek az okok, hogy megcsalattattok:
Félő, áldás helyett ne szálljon az átok.

Nagy úr vala tudjuk jó Thököli Imre,
Soknak tanácsából ültetett főhelyre;
Midőn megrakodtak, állottanak félre,
Idegen országban hidegült meg vére.

Ajánlották neki sokan ő magokat,
Cselekedetekkel hogy szolgálatjokat
Nem szánják érette, sok vérontásokat,
Megmutatták végre elszaladásukat.

Hogy te is ne járj úgy, édes Uram félhetsz,
Te kerületted is vannak sokan ilyek,
Véreket ontani kik szavokkal készek,
Kivont fegyverekben bár úgy volna részek.

Ki melletted vérét kész volna ontani,
Cselekedetivel kellenék mutatni,

Nemcsak az ruhában magát fitogtatni,
Hanem ellenség közt magát jól forgatni.

Ha az szegény legény vág az ellenségben,
Ők tulajdonítják maguknak azt épen;
És hogy mégis felyebb ülhetnének székben:
Himeznek, hámoznak mindenféleképpen.

Vén császárnak okul tanácsait vetik,
Hogy minden gonosznak nem oka ő, vélék,
De ezzel a császárt ki nem menthetik,
Tudni mindeneket a főnek kelletik.

Ilyen sorsa vagyon mostan országunknak,
Két s három embernek tanácsin indulnak,
A földnépben sokan miattuk elhullnak,
A faluk, városok pusztulva pusztulnak.

Nagy urakat szokott Isten választani.
Elégséges elmét azoknak megadni,
A mely mellett lehet mindent konzerválni,
Alatta valókat kegyesen regnálni.

A rossz tanács miatt királyok elvesztek,
Sok vitézlő rendek földre teréttettek,
Sok szép országok is semmivé se löttek —
Végre országostul mind eltemettettek.

Vegye ezt Nagyságtok jó névvel mi tőlünk,
Ne tulajdonítsa ezt vétkül mi nékünk,
Ha igazat irunk, ezzel mi nem vétünk —
Uraságtok tehet mindezekrül nékünk.

54.

Szerencsét próbáltam,
Csatákon forgottam,
Magyar hirért, névért
Vigan vagdalkoztam.

Az szép hirért-névért
Ragyogó fegyverrel,
Használok én immár
Szép böcsületemmel.

Az pogány törökkel,
Mintegy ellenséggel,
Bátran szemben mentem
Vitéz legényimmel.

Sok fohászkodással,
Gyakor óhajtással
Mulatom időmet,
Könyhullatásimmal.

Játszik az szerencse
Most szegény fejemmel,
Örül veszélyemnek —
Nyomorúlt fejemnek.

Tengeri háború
Megemészt a sok bú —
Én idegen, szegény,
Igen nagy nyomorúlt.

Társaim, társaim,
Szerelmes barátim:
Hová távoztatok
Vitéz jó barátim?

Vajjon s mikor látom
Jóakaróimat?
Vajjon s mikor látom
Vitéz barátimat?!

Vajha tündér volnék,
Testem hogy eltünnék:
Bizony elrepülnék —
Virágomhoz mennék.

Átkozott irígyim
Szüntén rám dühödtek —
Nyomorult sarczomon
Örülnek s tombolnak.

No az is hadd legyen,
Csak Isten megáldjon:
Hordozzon jó uton —
Az hová gondolom!

Ez éneket szerzé
Az Olt vize mellett,
Fogaras várában
Egy ifjú magában.

Nevét följegyzette
Az versek fejekben . . .
Oltalmazza Isten
Mindent ily igyében!

55.

Óh gyönyörű tavaszidő!
Szerencsétlen új esztendő!
Az kit akarsz, megújítasz —
Engem penig szomorítasz.

Gyerünk alá jó katonák,
Az Alföldre, Kecskemétre,
Ott próbáljunk jó szerencsét —
Talám Isten jobban adja!

Mennek vala az Alföldre;
Oláh Geczi vitéz legény
Talál elől egy nagy őzet,
Mindjárt mondja fakó lónak:

«Édes lovam, fakó lovam
Érjük el amaz nagy őzet!»
Az fakó ló csak eléri,
Oláh Geczi csak ellövi.

Mindjárt mondja az urának:
«Uram, uram, Oláh Geczi —
Ne kergess én rajtam őzet,
Ha törököt nem fogsz, nem vágsz!»

Paripája mindaddig fut,
A mig ura ahhoz nem jut;
Habos tajték róla szakad,
Elesvén egy árkon akad.

«Vigy ki innét jó lovacskám,
Szépen nevelt jó maczkókám!
Hidd el, bizony meghízlallak,
Őz után már nem nyargallak.»

«Mondám, rajtam bátor szivvel
Pogányt vághatsz, erős kézzel:
De te kétélő töröddel
Ózet ûztél, fegyvereddel.»

«Hozz ki mégegyszer jó lovam,
Megládd: törökre lesz utam;
Bor, pecsenye lesz abrakod —
Nem lészen többé panaszod.

Hordozd bátran bús szivemet,
Keresd fel régi kedvemet;
Hidd el, majd az pogány oszol,
Oláh Geczi az hol harczol!»

«Ûlj fel hát, ne félj töröktől:
Én is hízom pogány vértől;
Terjeszd tovább nagy hiredet —
Keményítsd meg fegyveredet!

Látod, hazád rontására,
Népednek elrablására
Miként pogányság készûlne —
Hogy bennetek elvesztene.»

«Éltem nem szánom hazámért,
Királyom maradásáért;
Hírem s nevem lesz nyereség,
Nem prédál többé ellenség.

Pórteleki hazánk fénye,
Buga Jakab nagy reménye,
Jászberényi is népestől,
Majd hozzánk jön seregestől.

Ellenségünket töressük,
Mérges nyillal sértegessük;

Majd sok török test lesz eves —
Kiknek nem kell kávé-leves.

Minden vitéz józan légyen,
Hijában zsoldot ne végyen;
Szerezzen jó hirt népünknek —
Ez volt tárgya fegyverünknek.»

56.

Reménység az embert gyakorta táplálja,
Istrázsa istrázsát reménységért állja,
Erős had az várat ugyanazért szállja —
Hogy pályafutását ő is megpróbálja,

Jó reggel az szántó ekéjét forgatja,
Fúr, farag, vasait földnek igazgatja;
Reménységért szegény földeit megszántja, —
Megérett búzáját örömmel aratja.

Hol kiljebb, hol beljebb halászgat az halász,
Távul puskájával kerülget az vadász,
Lépet szed és tőrt hány reggel az madarász,
Reménységért hányja horgait az halász.

Tengeren az gályák ha elszakadoznak:
Eloszlott deszkákhoz sokan ragaszkodnak,
Noha ők szegények szárazat sem látnak —
De jó reménységért azokhoz kapkodnak.

Jó reggel vitézek ágyokból fölkelnek,
Lovat abrakolnak, puskákat töltenek,
Fegyvert s kardot kötnek, harczhoz ugy készülnek,
Az jó reménységért csak el nem repülnek.

Noha az rabok is vasakat viselnek:
De munkájok között mégis énekelnek;

Szoros belincsekbül reggel ha fölkelnek,
Mégis szabadulást szegények remélnek.

Mondván, holnap dolgunk talán jobban lészen,
Ki rabjai vagyunk, kegyelmébe vészen;
Vagy megkönyörülvén értünk sarczot tészen —
Ugy szabadulásra dolgunk jobban lészen.

— Óh boldog szerencse! engem is jól biztass!
Utamra indulván bátor szivet adhass,
Jó lovat, szép fegyvert Istenem szolgáltass, —
Ha meg köll halnom is: lölkömnek irgalmazz!

57.

Ideje bujdosásomnak
Eljött már, távozásomnak,
Szomorú utazásomnak;
Sok okai vannak annak.

Angyalodat én Istenem,
Küldjed hogy kisérjen engem,
Utaimban vezéreljen,
Minden gonosztól megmentsen.

Nincsen látom a legénynek,
Semmi becse jaj szegénynek,
Mert itthon inkább kedveznek
Az idegen jövevénynek.

Oly helyet azért keresek,
Az hol becsületben lészek,
A tengereken túl megyek,
Jó hirt nevet ottan szerzek,

Csak egy sem fogja megtudni:
Szegény fejem él-e hal-e?

És élésben módja van-e?
Isten gondomat viseli.

Záloga te vagy lelkemnek,
Én Istenem! bizom benned,
Hogy ottan gondom viseled,
Az hol engem nem ismérnek.

Ifjú Tóbiást vezérlé
Szent angyalod messze földre:
— Szegény fejemnek vezére
Ez légyen és őrizője.

Az egész föld kerekségén:
Erdőn, hegyen, földön, vizen,
Ellenség tábor közepén
Félelem nélkül elviszen.

Nem félek, ha megbetegszem:
Mert meggyógyít én Istenem,
Rabságomban megszabadít,
Inségemben ő megsegít.

De hogyha rabságba esem:
Ott is van jó reménségem,
Hogy szabadítóm énnékem
Te lészsz kegyelmes Istenem.

Róllam el ne felejtkezzél,
Ha meg halok te temess el;
Akárki bánjon testemmel,
De csak te birsz én lelkemmel.

Azért hozzád fohászkodom,
Mikor eszem, avagy iszom,
Éneklek, vagy imádkozom,
Te légy úti kalauzom.

Szerelmes atyámfijai,
Nemzetem kedves tagjai,
Szivemnek vigasztalói,
Kik voltatok orvoslói!

Csak kell immár bucsut vennem!
Édes atyám, anyám, néném,
Szerelmes bátyám és öcsém,
Mert nincsen immár kérésem:

Szomszédim s jóbarátimat,
Kik látják megválásomat,
Köszöntsétek mindazokat,
Kik jóakaróim voltak.

Isten hozzátok pajtásim,
Velem felnőtt jó barátim,
Kikkel sokszor nyájasságim
Voltak, sokszor mulatásim;

Nékem a mi jót tettetek,
Isten fizesse meg néktek,
Hosszabbítsa életetek,
Hogy őtet tisztelhessétek.

Az idegen földre megyek,
Veletek többé nem lészek,
Talám nem is lát szemetek, —
Róllam ne felejtkezzetek.

Lábam akár merre mégyen,
Róllatok nem felejtkezem;
Minden járásom, kelésem
Áldja meg a szent Ur Isten.

Aldása szent háromságnak
Isten fijának Jézusnak,

Ki angyalt ád kalàuznak,
Az igaz útban járóknak.

58.

Szegénylegény dolga
És keserves gondja,
Sok búbánat, keserűség
Mindenfelől éri inség
Az szegénylegényt.

Bujdosik ő sokszor —
Törődik olyankor
Búdosásban, fáradságban,
Sokat busúl járásában
Az szegénylegény.

Életét rendölni,
Mely felé hajtani
Nem tudhatja; mért fogyasztja
Eszét, kedvét, csak forgatja
Az szegénylegény.

Oskolát elhagyván
Társaitul válván
Már nem tudja: melyik útra
Magát adja nagy bujába
Az szegénylegény.

Bujdosásra menne,
Nagy-idegen földre:
De szerencse ha nem szolgál —
Bánatjában csaknem meghal
Az szegénylegény.

Házasodni nem mér,
Mert sok költséget kér,

Hogy személyét kötelezze,
Magát adja bánatjában
Az szegénylegény.

Az katonakenyér,
Kit szegény karddal nyér;
Nem szokhatná, mert koplalna,
Soha penig jól sem lakna
Az szegénylegény.

Mesterséghez fogni?
Nehéz már tanulni,
Mert az munkát, pirongatást
Nem tűrheti, inaskodást,
Az szegénylegény.

Hogyha kancellista,
Avvagy patvarista
Ő akarna lenni: módja
Nincsen hozzá, csak nyavalya
Szegénylegénynek.

Urak prevendájok
Nehéz szolgálatjok,
Éjjel-nappal nem nyughatik,
Az uraktul csak szidatik
Az szegénylegény.

Hogy szemesnek való
Az játék, ajánló;
Ott az czifrák és nyalkák
Pirongatják és hurítják
Az szegénylegényt.

Tányért sem akarna
Udvarban nyalnia:
Mert ily nótát, ily regulát

Régen hallott ilyen strófát
Az szegénylegény.

Hogyha volna kedve
Az barátéletre:
Sanyarúság most élete —
Ott is lenne szenvedése
Szegénylegénynek,

Csép, kasza: nyavalya,
Sulyos annak gondja —
Mert föltöri az tenyerét,
Elfogyasztja kis erejét
Szegénylegénynek.

Sima tenta, penna,
Még azt is megunja;
Az kapának az ő éle
Vastag látszik az ő nyele
Szegénylegénynek.

Béres, szolga ha lész,
Szokatlan ahhoz lész,
Ugyan kirí az kezébül,
Ekeszarva mindenestül
Szegénylegénynek.

Jobbágyságot üzni
Föl-faluban lakni:
Üzik, hajtják úr dolgára,
Sok pénzt kérnek porczióra
Szegénylegénytül.

Házrul házra járást
Szégyenli koldulást,
Mert mindenütt pirongatják
És jó szivvel nem is látják
Az szegénylegényt.

Azt vetik szemire:
Vagyon még ereje,
Dolgozással elélhetne,
Henyélést ha elkerülne
Az szegénylegény

Nem gondolnak véle,
Hogy üres az béle;
Nem tudhatják tudományát,
Csak ugy tartjak mint ostobát
Az szegénylegényt.

Ha rókamál nincsen
Az mentéje szélin:
Bár Salamon tudományát
Fölülmulja, okosságát,
Az szegénylegény:

De nincs bőcsülleti —
Mert azt nem nyerheti
Pénz, fajlendis köntös nélkül,
Az asztalhoz elő sem ül
Az szegénylegény.

Azért szegénylegény,
Mindenütt jövevény,
Bizza dolgát Istenére
Az ki vigyáz életére
Szegénylegénynek.

Ez fölvészi baját,
Minden sulyos gondját,
Fölemeli még valaha,
Csak őt el ne hagyja soha
Az szegénylegény!

— Ki ezt szerzette volt:
Az sokat próbált volt,

Sok inségben, bujdosásban
Életében az országban
Ez szegénylegény.

59.

Panaszim árjával szivem már elégh biR,
Bújdosó életem azon kenyeren sir,
Búm kedvemtül foszt s nyér
Kiért elhervadtam, mint kinek kész a sír.

Élek-e, nem tudom vég sorst kivánjak-É?
Labirintus rejtek helyen lappangjak-e,
Szárnyamra kelljek-e?
Reményem ebben is mind tött kétségessé.

Természetet fojt az, az ki az ellen viV,
Mert kétélő tőrrel sértik, akkor az szív
Mint oroszlány úgy vív,
Búsulván szép társán, kit sebhetett kézív.

Reménytelen vagyok és búlátott árvA
Szarándok bújdosás kenyeremnek sova;
Lakásom is puszta
Idegen, életemnek nincs segítő társa.

Oszlásával télnek, tavasz fog újulnI,
És sok derek után Hermon harmatozni,
Minden fog vidulni,
Fák kezdnek zöldeni, mezők illatozni:

Csak hozzám kegyetlen, látom az szerencsE.
Noha méznél édesb tétető beszéde,
Kedvesebb szinlése
Méregnél, keserves de titkos szerelme.

Zengési szivemnek egekbe mikor éR
Elhagyott társomhoz árva fejem ha ér,
Vigasztalást ki nyér?
Te tudod Istenem, szivem tőled mit kér!

Ily búban mert éltem fölette siralmaS,
Az kies térség is előttem unalmas,
Szivem is fájdalmas,
Látván menésemnek ösvénye mely szoros.

Igen szomorúan kiért nyugszom estvE,
Keserves szemekkel nézek kerevetre,
Noha meg van vetve,
De nincs nyoszolyámban, kit szivem kedvelne.

Semmi irigy szemnél mert nem lehet mérgesB,
Tengeri örvénynél álnoksága mélyebb,
Ez az halálos seb,
Az ki én szivemen mindennél nehezebb.

Természettől hogyha volna megengedvE,
Ember tündér módra, ha szárnyra kelhetne,
Elmennék sietve —
Hol szivem csendesen nyugodva lehetne.

Verradtig mert elmém nem találhat nyugvásT,
Csak sóhajtja fejem beszélgető társát,
Nem lát vigasztalást,
Bokros gondjaimnak az ki adna szállást

Ágyombul is búra szivem reggel serkeN,
Régi mulatságim, ha jutnak eszemben,
Csak búsong én szivem,
Édes társom mert nem sétál én előttem.

Nóé bárkájából kis galamb repülvE
Elsiete s vissza nagy örömel méne,

Bárkához megtére,
Csak én galambomat nem látom jönnie.

Kalauza Isten te légy életemnek,
Üdővel vezérelj társához szivemnek,
Légy paizsom kérlek,
De nyisd föl napjait számkivetésemnek.

Gyönyörű tavasznak mikor minden örül,
Gyászos leget ékes pázsit szinben borul,
Föld virággal vidul,
Akkor én szivemre sürü bánat tódul.

Ily búmban sétálván Morva viz mentében,
Nézvén szakadását Duna örvényében
Böjtmás huszonegyben,
Az ezer és hatszáz kilenczven kettőben

Éneklé egy árva, küldi ő társának,
Isten adja, lássa személyit társának:
Én is én társomnak;
Versfők végek, kinek küldém, megmutatják.

60.

Életemnek, víg kedvemnek
Fínyes csillaga,
Ez világi dicsőségnek
Friss palotája,
Hová készülsz menni tőlem
Szüvem világa?

Talán derül énnekem is
Fínyes szép napom,
Az homálybul fölöltözik
Finyes csillagom,
Akkor én is, mint egy madár,
Szárnyamon járok.

Fogadj be hát víg kedvednek
Gazdagságába,
Hadd öltözzem, [mint] egy király
Drága ruhában.
Ha te elhagysz, én öltözöm
Fekete gyászban.

Mégis kérlek édes szivem,
Ne menj most útra,
Kérésemet édes szivem
Ne hadd most hátra;
Ha te elhagysz, megyek érted
Szörnyű halálra.

Soha bizony te náladnál
Szebbet nem láttam,
Személyedet az sólyomhoz
Hasonlítottam.
Óh mely nagy kár, hogy én tőled
Most elmaradtam!

Szánj meg engem édes szüvem,
Szép virágszálam,
Mert ha megszánsz, nem öregből
Te érted kinom.
Egészségben téged adjon
Az Isten látnom!

Ha te elhagysz, éjjel nappal
Sok gondjaimmal,
Keservesen édes szivem
Nap (így) óhajtással.
Kivántatnám minden koron
Szívfájdalommal.

Ez verseket te kedvedért
Jó szavú rózsám,
Szerelmemet mikor hozzád

Neked mutatám:
Ezer hatszáz és kilenczven
Háromban irám.

61.

Óh szegény magyarság, mit gondolsz magadban?
Azt tudod: jól nyugszol te nemes ágyadban,
Avagy vígan tánczolsz szabad kúriádban,
Sípoltatod magad kárpítos házadban;

Nyájasságod után mensz az vadászásra,
Jóakaróiddal meg más mulatságra,
Természeted szerént az jó társaságra,
Gondolod: majd juthatsz előbbi vígságra:

Ne hidd; mert igen megtréfál az reménség!..
Más nótát fúj neked idegen nemzetség; —
Nézd el csak, mint regnál rajtad az németség!
Már az te országod, életed is kétség.

Az akcziza után az reparticzió,
Beszálla tehozzád az kontribúczió,
Mely is te népednek vagy konturbáczió,
Kit nem orvosolhat rektifikáczió.

Megkérték s megkérik tőled az porcziót,
Vármegyékre osztják számtalan sok adót,
Megnézik házadnál te kincses ládádot,
Elvonják alúlad paplanos ágyadot.

Szabadságod ellen házodban is beszáll,
Úri módon, bizvást, énekölve sétál,
Te nemes fejedre tűle sok hunczfut száll,
Azt mondja: házodtúl máshova távozzál!

Rettentő hatalmát kölletik kerülnöd,
Magad cselédestül más szállásra menned,
Az hol nem adatik az te csöndességed —
Hanem köll szenvedned igen nagy inséget.

Ajtódat kanóttal ő elpöcsétölte,
Muskotérokkal azt környül kerítette,
Estrázsáját penig mellé helyeztette —
Igaz hűségedet ekképen fizette!

Ágyadban nem fekhetsz, mert elordinálta,
Asztalod nem tiéd, mert rajta az kártya,
Több német urakat kártyázásra várja; —
Ez Magyarországnak egyik nagy igája.

Az kártyát elunván, kezd az koczkázáshoz,
Koczkázása után az dohányozáshoz,
Ezzel sem elégszik, alkalmatlansághoz
Másra lépik, — mely nincs országunk javához.

Abrakot és szénát kér lovainak,
Szép fejér, lágy czipót hordat éh-gyomrának,
Gyönge levest, tyúkhúst parancsol szájának,
Édes, lángízű bort hordat ő torkának.

E mellett forspontot kényszerít meglenni,
Az hová kívánja: sörényen elmenni,
Egy pár czitromért is messzi elküldeni, —
Kedvének, kényének eleget köll tenni.

Ha ellene támadsz: neved csak rebellis;
Ellened föltámad házadban nyolczszor is,
Szabadságod ellen kikerget tizszer is,
Egy órában téged fenyeget húszszor is.

Azonban pálczáját emeli fejedre,
Kéméletlenül vér, esel ott a földre,

Nem is mersz szólani magad mentségére —
Fejet köll hajtanod ő engedelmére.

Ha kvártélybúl kimegy: semmidet sem hagyja,
Minden javaidat magának akarja,
Idegen országra szekerekkel hordja —
Házod elpusztúljon, szintén azt akarja.

Gondolod olyankor: hol magyar szabadság?...
Hol van Mátyás király, kinél volt igazság!
Földben temettetett véle az uraság,
És az szép nemesség lőn keserves rabság.

Hol van országodnak öröme s vígsága?
Hol szép régulája, privilégiuma?
Hol tündöklő napja, ragyogó csillaga?...
Eltűntenek, — vagyunk idegenek rabja.

Föltámadtál egyszer, de nem vala haszna,
Jó híred és neved azzal megcsorbula:
Mert erőt vett vala, téged megtromfola —
Te fejedrűl másra esik az korona.

Kihez hajtod fejed nyomorúlt magyar nép?
Ki oly erőtlen vagy, mint sárbul formált kép;
Annyi szabadságod bizony immár nem ép —
Ki annak előtte voltál szép, kényes nép.

Ki más országoknak régen parancsoltál,
Te vitézségeddel sok népet meghajtál,
Idegen nemzetet vitézűl levágtál,
Sok győzedelmekkel triumfust tartottál:

Most nem parancsolhatsz, mert nagy te rabságod,
Miként fújják, néked csak úgy köll tánczolnod;
Idegen nemzetre szállott szép országod,
Tűled elvétetett aranyszabadságod.

Ez egynihány versek Magyarország dolgát
Mutatják és írják nagy nyomorúságát,
Mert ő elvesztette régi igazságát,
Jó Mátyás királynak drága szabadságát.

Kérjed Istenedet: megvigasztal téged —
Csak nagy tisztölettel mindenkor becsüljed,
Szivedet, lölködet hozzá fölemeljed:
Előbbi koronád megadja tenéked!

Az ezerhatszázban és kilenczvenhétben,
Az pünkösdhavának második hetében
Irám ez verseket szomorú szivemben,
Az Magyarországban való nagy inségben.

Dicsértessél mennyben fölséges Úr-Isten,
Az te Szent-Fiaddal fénlő dicsőségben,
Szent-Lélekkel együtt; szánj meg kérésünkben —
Az Magyarországot tartsd meg békességben!

62.

Jaj, végső romlásra jutott Magyarország,
Kiben épség nincsen, hanem csak nyomorúság.

Veszedelmünk oka az nagy kegyetlenség —
Egymás ellen való méltatlan irígység.

Kegyetlenek vagyunk, mert egymást nem szánjuk,
Kisded csöcsszopókat fegyverre hányatunk.

Az fenevadak is nem érnek mivelünk,
Oroszlányoknál is kegyetlenebb szivünk.

Sirván az Tokajban, jajgatnak Patakban,
Sok jajszó hallatik minden utczáiban.

Jajszó indíttatik kívül az kapuban:
Nagy vérontás esék széllyel az városban.

Jajgatás, óhajtás, szörnyű nagy vérontás
Általméne rajtunk, keserves kárvallás.

Mint Jéruzsálemet úgy elpusztítának,
Mindenestül fogva fegyverre hányának.

Kiált Tokajvára, jajgat Patakvára,
Kinek most hallatik rettenetes jaja.

Sok szép lakosinak sűrű könyhullása,
Apró gyermekinek keserves sirása.

Ki siratja urát, ki jajgatja társát,
Ki apját, ki anyját, szánja szép magzatját.

Kedves lakóhelünk szörnyű pusztaságát,
Tokaj várasának utolsó vígságát.

Nem volt tekénteti ékes személyünknek,
Nem volt foganatja reménkedésünknek.

Könyörgő szép szavunk minket meg nem tartott,
Grácziát fejünkre senkisem találunk.

Sok asszonyiállat gyermekét fölvette,
Véle szép magzatját a Tiszában ölte.

Csöcsszopó gyermekek halak ebédjévé —
Kiket megemészte Tiszának mélysége.

Sok vér kicsordula Rákóczi házában,
Nagy vérontás esék Tokaj várasában.

Az sok káromkodók átka azt hozta ránk:
Babiloniához mert hasonlók valánk!

Vérrel tajtékozék az Tiszának habja,
Rakva volt holttesttel az város utczája.

Siralmas órára ez nap értünk vala —
Személyválogatás mert köztünk nem vala.

Egy fertál óráig nem volt késedelmünk,
Egy szempillantásig, elfogya életünk.

Miként Zsodomának kénköves essővel:
Úgy volt veszedelmünk nagy hirtelenséggel.

Jusson eszetekben vérünk kiontása,
Apró gyermekinknek nagy mártíromsága.

Gyászban öltözzenek már szomszéd városok, —
Tanúljanak rólunk ártatlan magzatok.

Tisza-torok köze méltán átkozhatja,
Az egész Hegyallya mind elkárhoztathatja

Pataki és Kövér Ferencz hamisságát,
Bakos és Tokai gyalog kapitányát.

Protestál az igaz és az ártatlan vér,
Kegyelmes grácziát az Úr-Istentül kér.

Angyali korona fejükben tétessék,
Nagy hálaadással Isten dícsértessék.

Ha mennyi rótok van az egész világon,
Mind egyet-értene ezen az egy dolgon:

Szörnyű veszedelmünk ki nem tudnák írnia,
Annak sok romlását előszámlálnia.

Szerteszéllel hullott tetemink hol vadnak:
Minden föld határán benned nyugodjanak.

Megmaradt árváknak keserves gyámola —
Míg ez földön élnek: légy irgalmas Atya!

Az ezerhatszázban és kilenczvenhétben
Szent-Iván havának harmadik hetiben

Eger vize mellett irám ez éneket —
Jajgató beszéddel megsiratám őket.

63.

Siralmas hattyú Neander partján
Egyedül szegény jajgat, sétálván,
Vagy észak felé szemét fordítván —
Honnét bús szíve örömöt várván.

Titius kinját írják poéták:
Pokolban szivét két sasok rágják
Mindd éjjel-nappal tépik, szaggatják —
Ha elfogy: ismét megnő, azt mondják.

Jaj, nem csudálom: hasonló sorsom,
Titius kinját fejemen látom;
Noha megszünik néha én kinom —
Megújul ismét fekete gyászom.

Mert az én szivem az én rózsámtul,
Mind éjjel-nappal kinzatik attul,
Ki megmenthetne engem sok bútul:
Mast az én szivem kinzatik attul.

Fejér tollaim megfeketülnek,
Szemeim sirástul meg nem szünhetnek,
De sőt mindaddig vérben förtőznek:
Valamig tűled szót nem vehetnek.

Zokogásommal szemem áztatom:
Mert szeretőmnek szavát nem hallom;
Kin az szüzek is bánkódnak, látom —
Mely miatt lészen szörnyű halálom.

Adjon az Isten sok jót azoknak
Kik nyavalyámat szánják mint rabnak;
Essék meg szive szép asszonykámnak —
Szánjon meg engem, tartson magának.

Mint kisded gyermek anyja tejétül
Nehezen válik ő dajkájátul,
Vagy penig atya ő magzatjátul,
Oly nehéz válnom szép szeretőmtül.

Simon-Tornyában egy bús léleknek
Irám ezeket; mert szerelmesnek
Vallja ő magát, mert nem szünhetnek
Szemei sirástul, csak könyveznek.

Az ezer és hétszáz esztendőben
Egy ifju így sira szivében;
Magát bánatnak adta lölkében —
Néki örömöt adjon még Isten!

64.

Zokogó sirással sírhatsz magyar nemzet:
Mert szemed bekötve idegen nép vezet,
Jóakaratodért, ládd, gonoszszal fizet, —
Hogy elpusztíthasson, bizony arra siet.

Te napod fényében minap hold öltözött,
Minden javaiddal torkáig töltözött,
Fiaidban sokat rabszíjjára fűzött,
Végre palotáid lángjával fűtözött.

Ez jaj alig múlt el: meg más jaj követi —
De az sem múlik el, harmad jaj ott éri;
Az bánatnak árja siralmad neveli,
Az sok jajszó rajtad ugyan egymást éri.

Az napnyugoti sas körme közzé kapta
Te gyönge testedet, erőssen marczongja,
Hogy erőd ne légyen szárnyodat szaggatja, —
Szép piros véreddel fiait hizlalja.

Nincs titkos végezés belől palotádban,
Nincs ezüst vagy arany titkos tárházadban,
Nincs oly jövedelem akárhol laktodban,
Melyet irva nem látsz ausztriai házban.

Ez oka praktikát hogy forral ellened,
Míg rabjává nem tesz nemzetestől téged,
Hogy büdös köntösét viseltesse véled,
Ma is nagy víg kedvvel éli keresményed.

Látd-é praktikáknak neve rád mit hoza,
Minden jószágodból kipusztíta, foszta;
Elérkezék hozzád az nagy summa díka,
Mely miatt szemeid kisírva s apadva.

De ezek földiek és mind elmúlandók,
Nap, hold alatt valók, azért változandók;
Nem is oly zokogó sirásra indítók,
Mint az mely gonoszok reánk tódulandók.

Óh bánatban borúlt szegény magyar haza!
Kemény kűszív volna, ki téged nem szánna;
Óh elpusztíttatott jajszó: Pannónia,
Ki volna, sorsodon ki méltán nem sírna!...

Mert az kútból kijött és füstből lött sáskák,
Kik híven szolgálnak ördög Abadonnak:
Hatalom adatott, hogy néked ártsanak,
Míg amaz hét tanúk ismét lábra állnak.

Az ördög mast egyszer lánczról elszabadúlt,
Ki Ádámtól fogva az hívekre dúlt-fúlt;
Mérges haragja még ellenek el nem múlt,
Hogy rabjává tégyen, mast is azért indúlt.

Sirassad magadat híres Mátyusfölde,
Zokoghatsz sorsodon két Csalló víz köze,

Gyászban öltözhetöl Balatony melyéke,
Mert löttél sokaknak köz-példabeszéde.

Erröl bizonyságot tehetsz Pannon hegye,
Hogy gyászban öltözött Veszprém, Györvármegye,
Mindezekkel együtt Duna két melyéke
És Tisza vizének napnyúgoti része.

Siralommal juthat Csehország eszedben,
Sok szomszéd országok, részetek van ebben;
Addig praktikála barátság színében:
Míg lölködet ejté pápa belincsében.

Hopmesterét küldé hozzánk is elsöbben,
Hogy eklézsiánkat írná bé levélben:
Hány vallású ember lakik helységünkben?
Mi jövedelem van parokhus kezében?

Azután, mint farkas juhok köntösében,
Vagy mint fene párducz bárányok képében,
Hogy prédát vethessen Jézus seregében, —
Eljöve az sátán hirtelen közénkben.

Hol ennekelötte az Isten ígéje,
Kiessen folydogált Úr-Jézus beszéde:
Ott mast bestiának megbillegzett népe
Dágon bálvány elött áll mindennap térdre.

Siralmas példa vagy Táp-, Szent-Miklós ebben,
Mezö-Örs, Pér, Pázmánd, Nyalka szintén ilyen,
Lázi, Kis-Bér, Ászár györi mezöségben,
Vörös-Berény, Kajár, Kenesével egyben.

Mert mikor nem vélnéd, nagy hirtelenséggel
Jézsoviták mentek rád német sereggel,
Templom kulcsát kérik fenyegetésekkel, —
Kit sírván hallgatunk lehajtott fejekkel,

Elszedék egyenként tűlünk templominkat,
Mindenütt üldözik lölki-pásztorinkat,
Prédálják azoknak minden jószágokat, —
Pilátustúl kérnek őrző katonákat.

Tápon visszavevék ismét az templomot,
Melyért jézsoviták vittek rá dúlókat,
Sok száz tallért vontak rajtok bírságokat,
Templomban kergetik nagy büntetés alatt.

Negyven lovas német siet Szent-Miklósra
Az jézsovitákkal, szegény polgárokra,
Hogy, ha nem engednek: hányják őket kardra,
Prédikátort, mestert vigyék nagy rabságra.

Az több helyekkel is ilyenformán bántak:
Sokszámú németet rájok szállítottak,
Ezek erejével szegény néppel bírtak, —
Melyért az Istennek sírván panaszoltak.

Sirassatok minket, kik távul halljátok!
Jajgassatok minket, kik közel látjátok!
Gyászban öltözzetek már szomszéd városok!
Bánkódjatok rajtunk körösztyén országok!

No, ártalmas lölkök, vajjon az Krisztusnak
Vólt-é darabantjok az apostoloknak?!
Isten beszédével azok tanítának:
Ti sok pénzt fizettek német zsoldosoknak.

Nem vagytok Krisztusnak bizony, tanítványi,
Szent apostoloknak igaz követői,
Hanem Heródesnek vérontó seregi,
Vagy pénzért hazudó Pilátus szolgái.

Az ördög jól látja: elpusztúlt országa,
Ha készítve nem lesz az véres praktika;

Az Anti-Krisztusnak szomorú országa,
Mert naponként romlik az zsinagógája.

Az ezerhétszázban mikoron írnának:
Békesség dolgárúl királyok traktálnak, —
De pápa zsoldosi azon praktikálnak:
Jézus seregének miképpen ártsanak?

Véren fundáltatott az Istennek háza:
Ma is vérben mosdik a Krisztus mátkája,
Elfolyta szép testét Krisztus vére árja, —
Ebben dicsekedik a hív eklézsia. —

Óh keresztyén világ, magad vedd eszedben,
Mert az Anti-Krisztus hálót vont elődben,
Lölködet, testedet, hogy ejtse tőrében,
Ő azon praktikál ez gonosz időben.

Mast készít Istvánnak megölő köveket,
És Ézsaiásnak sok fa-fűrészeket,
János apostolnak Pátmósz szigeteket, —
De megtartja Isten igaz hitben őket!

Siet gyilkos Kain, Ábel halálára,
És a kevély Hámon zsidók romlására,
Tánczol Heródiás János halálára, —
De őket az Isten viszi boldogságra.

Kiálthat hát Illés keserves jajszókkal,
Hogy egyedül maradt a szent igazsággal!...
Mert kevés van, ki már gondol Szent-Írással, —
Löttenek mindenek társ az hamisággal.

Isten prófétáit tápláló Abdiás,
Kérlek, ne légy pénzért árúló, mint Júdás,
Sírassad e gonoszt, mint az Jerémiás, —
Hogy te koronádat ne vehesse el más!

Hagyott Izráelben Isten hétezeret,
Kik még nem hajtottak amaz Bálnak térdet,
Amaz fenevadtúl sem vettek billeget,
Egy Jézust tisztöltek, — nem fát, sem egyebet.

Azért, a ki bizván: igaz keresztyén vér,
Mell-vasát, paizsát kösse föl, mint Abnér,
Fusson mindhalálig, mert bizony, ha eltér:
Megesküdt az Isten, lészen jutalom s bér!

Uram Jézus, mennyből jól látod ezeket, —
Vajjon nem szánod-é kesergő népedet?
Mert az nagy bánatban ugyan elepedett...
Jövel Uram Jézus, segéld híveidet!

Pöcsétöld bé immár az mélységes kutat,
Néped romlására hogy ne nyisson utat;
Bágyadt sereged közt emeld föl zászlódat, —
Szomorú sereged hadd hallhassa szódat!

Vond ki kebeledből elröjtött kezedet,
Vaspálczáddal törd meg te ellenségidet,
Tanácsokban, Uram, szégyenítsd meg őket,
Öld meg az árúló Ákhitófeleket!

Nincsen kiben bíznunk, csak reád maradtunk,
Édes Jézus, érted romlunk s gyaláztatunk;
Ládd, mely sok gonosz közt ide s tova bolygunk,
Nincs kinek ölében fejünket hajtanunk.

Kedves liliomod tövisek sebhetik,
Drága termő szőllőd vadkanok emésztik,
Ékes ültetésid kiszaggatják s tépik.
Végső pusztúlásra jutni kénszerítik.

Jövel hát, lölkünknek édes vőlegénye,
Keserves népednek egyedűl reménye,

Szenvedő házadnak lásd siralmát végre
Légy bágyadt népednek biztató vezére!

Tarts meg mindvégiglen minket igaz hütben,
Erősíts, bátoríts harczunk közepiben,
Készítsd koronánkat a fényes egekben...
Jövel Uram-Jézus, jövel hamar!... Ámen.

65.

Isten hozzád szajkócskám,
Kedvemre termett Pannácskám,
Nekem kedves asszonykám,
Szép termetű édes rózsám!

Az Isten ne adta volna,
Személyedet láttam volna.
Érötted szivem ily búban
Jaj talán nem jutott volna!

Friss járatú Pannácskám,
Szép termetü pávácskám,
Kedvemre szólló kegyessem,
Mosolyogjál édes lelkem.

Úgy szeretem személyedet,
Mint szintén maga szivemet;
Nézni nem győzlek tégedet,
Te is nem utálsz éngemet.

Tudd-e szüvem, egy időben,
Mikor volnánk az székemben?
Te karjaid én kezemben,
Játszadoztunk ím ezekben.

Áldjon Isten minden jókkal;
Frissen termett sok szép csókkal.

Mit kivánok, mind azokkal
Isten lásson szivem azzal!

Tudom, Istenem megadja,
Időnket meghosszabbítja,
Szent áldomását is nyújtsa,
Az mit kivánnak megadja.

Többet immár nem szólhatok,
Mert szomorúságban vagyok;
Érted sok álmat szakasztok,
Mégis ideig itt vagyok.

Isten hozzád szép violám,
Érted van szivem az búban,
Nem nyughatom én ágyomban,
Hozzád való óhajtásban.

Kinek kedvéjért ezt irám;
Minden órában óhajtám,
Tőle szomorún búcsúzván,
Ott ekképen komponálám.

Nem volt szivem kárunkra,
Mert irigyeknek szájokra
Vetettünk lakatot, ajakokra,
Híven jártunk ez dologban.

Titkon adtad pogácsádat,
Tudom szivem minden jókat
Mulatám veled magamat,
Gyakran ettem kalácsodat.

Tisztán állot a keszkenyőm,
Mert volt menyecske szeretőm,
Volt nálam akkor nagy örőm...
Ezután búval fizetőm.

Az ládámbul nyaratszaka,
Ki nem fogyott adománya.
Hasonlóképpen aztán, arra
Görjedt szivem ajándékra.

Oh szerelmem, termetedet,
Hogyha látnám személyedet;
Avagy hallhatnám híredet,
Vigasztalnád bús szivemet.

Arva szivem nálad nélkül,
Mint gerlicze társa nélkül,
Nincs szerelmem rajtad kivül,
Kinom érted most öregbül.

Óh átkozott sok irigyim,
Kik voltatok kimaróim,
Valátok én árulóim,
Én szivemet mardosóim.

Kiért Isten nagy jutalmat
Adjon érte: bosszúságot.
Boszantsa meg árulómat,
Vegyétek jutalmatokat!

Gyakorta elpirosodtál,
Mikor valakiket láttál;
De azzal semmit gondoltál,
Hanem csak mosolygottál.

Óh gyönyörüm, te kedvedben
Mikor jutok szerelmedben:
Rózsa liliom szedésben?
Gyönyörködném mind ezekben!

Megválom ídesem tőled,
Kiért búsulok, elhigyed,

Nálam forgódik termeted
Én előttem te víg kedved.

Ezerhétszáz egyedikben,
Mikor volnánk bőjt időben
Nagy bánkódván, ez igéket
Irám Szemerén létemben.

Egy kegyesnek jó voltárul,
Emlékezem dolgairul:
Hozzám való hűségirül
Szivem vigasztalásirul.

66.

Eredj, menj el tőlem kegyetlen Kupidó!
Ne környékezz engem szivek szomoritó,
Ki sok szép ifjaknak voltál csak bút hozó —
Az én szivemben is tudom lennél forró.

Nem iszom, elhigyjed, zavaros söprődet,
Kivetem fejembül aranyos fékedet,
Mert végre megitatnád velem mérgedet —
Megölnél, miként sok szegény legényeket.

Szomorú mast nékem Vénusnak szerelme,
Keserűre fordult szivemnek öröme,
Noha ő szándékát nem vihette végre —
Mégis nagy-sokaknak rám szól hamis nyelve.

Zászlód alá az kik iratták magokat:
Sok keserüséggel illetted azokat,
Mert reájok mérted te büdös borodat,
Melylyel rászegitvén elvesztéd azokat.

Eleitül fogva voltál csak vérszopó,
Te édes beszéded csak merő skorpió,

Nem csalhat meg, higyjed óh te hamis biró,
Nem hordozsz pórázon hitetlen poroszló!

Nem hágy el az Isten, elhiszem, engemet,
Az irígyek ellen fölfogja igyemet,
Verd meg Uram kérlek, én ellenségimet,
Az kik rágalmaznak ok nélkül engemet.

Csak tehozzád Uram, bizodalmam vagyon –
Szent, erős jobb karod engem oltalmazzon,
Ördög s világ ellen engem úgy megtartson:
Se testi, se lölki irígyem ne ártson.

Sok gondolkozásban annyira jutottam:
Sok búbánat miatt ugyan elfáradtam;
Éjjeli álmomban azon gondolkoztam:
Melyik ország lészen énnekem eltartóm?

Ételem, italom merő méreg nékem,
Könnyes szemmel eszem gyakorta ebédem;
Keserü kenyerem, az az én életem —
Édest keserüvel köll elegyítenem.

Idegen országra el köll már bujdosnom:
Mert ez helyben tovább nincs megmaradásom
Az holott adatik az én nyugovásom —
Az irígyek miatt ne légyen ártásom.

Gondviselő atyám lesz nékem az Isten,
Az hol járok-kelek, uton és utfélen
Megőriz engemet minden veszély ellen,
Megnyugosztja lölköm tudom jövendőben!

Járok jászruhában már az bujdosásban,
Holott keserűség mint ellenség olyan,
Soha nem lész részem talám vigasságban
Az irígyek miatt való busultomban.

Örömömnek napja immár szomorúság,
Vigasság elmulván reám száll sok aggság,
Idegen országon éhség és szomjuság,
Elindulok — arra viszen az boszuság.

Röjtökben lappangok, mint az bagolymadár:
Mert lölkömet furdalja bánat mint az ár;
Talám még befogad az idegen határ,
Megnyugszom valahol — mint Halczion-madár.

Gyámoltalan fejem immár indulj utra,
Soha ne térj többé vissza ez bánatra;
Én mennyei Atyám viselj gondot arra:
Irígyim jussanak ennél nagyobb búra!

Ilyen mind ez világ fia átaljában,
Az ki torkig merül az nagy álnokságban,
Másra keni vétkét, gyors az vádolásban:
Csak lehessen mentség az maga dolgában!

Isten, viselj gondot minden szegényekre —
Énnékem is vigyázz az én életemre!
Gyakran fohászkodom s tekéntek az égre,
Onnand följül várok áldást mindenemre.

Régtül fogva Uram, én már csak busulok,
Múta irígyektül háboruban vagyok,
Mert ha egy kevéssé csöndességben vagyok:
Megint föltámadnak ellenem az habok.

Tartsd meg én lölkömet, testemet épségben:
Hogy sok inségemben ne essem kétségben;
Bizhassam egyedül te Szent Fölségedben,
Ne bizzam ez földi emberi erőkben.

Azt engedje nékem az áldott Ur Krisztus,
Az mi bűneinkért szenvedett szép Jézus.

Kérlek óh én lölköm az gonoszságtul fuss —
Hogy halálad után kárhozatra ne juss!

Megcsöndesedett már szivem háborúja:
Mert hiszem az Istent, az partra kihozza,
Szivemet bánattul hogy megszabadítja,
Szegény fejemet is végre megnyugosztja.

— Egy ifju szerezvén ez verseket öszve:
Az kinek Istenben vala reménsége,
Mert reá szól vala sok hamissak nyelve,
De Isten megmenti: jóra fordul igye!

Nevemet fölirám ez versek fejében,
Megtalálod, csak jól megnézzed rendében,
Az egy ezer hétszáz és két esztendőben
Nagy-Karácsony után harmadik innepben.

67.

Állhatatlan voltát,
Ily hirtelen multát
  Szerencsémnek vizsgálván,
Sima kerekinek,
Hamar esetinek
  Gyorsaságát fontolván,
Változó szeszélyét,
Csaló ravasz képét
  Fohászkodva csudálván:

Embert csalárdsággal
Miként hamarsággal
  Ejti súlyos tőrökben,
Sokszor hizelkedve
És nagy gyönyörködve
  Viszi veszedelemben,

Hamis igérettel
És igyekezettel
Szokta hozni veszélyben.

Arról gondolkodván,
Bús elmémet hányván:
Szivbeli sok kinjaim
Éltemet faggatják,
Tovább is újítják
Keseredett napjaim,
Emésztő gondokkal,
Súlyos bánatokkal
Teljesednek óráim.

Midőn már útamat
És gondolatimat
Hazám felé forgatnám,
Hamar indulásról
És nem változásról
Az midőn gondolkodnám,
Csendes nyugodalmom
És nem aggodalmom
Mikoron már kivánnám,

Akkoron az rabság
Nem kivánt mulatság
Tartóztatja útamat,
Nem már hazafelé
Hanem Stroszburg felé
Köll fordítnom lovamot;
Nem is utazásra,
Hanem az rabságra
Köll már adnom magamot.

Franczia táborra,
Nem magyar országra
Mert fogságra vitetünk

Onnét is Stroszpurgban,
Franczia városban
  Hamar elküldettetünk,
Erős árestomban,
Egy nagy magos házban
  Ottan bérekesztetünk.

Vagyunk búsulásban
És bánakodásban
  Ohajtjuk szép hazánkot,
Kiknek házastársok
Régen elhagyátok
  Újítja fájdalminkot,
Kit pedig barátja
Hogy azért nem látja
  Neveli bánatinkot.

Sóhajtva reméljük,
Naponként is véljük,
  Hogy fölvirrad várt napunk.
Egy nap vigasztalást,
Más nap ismét gátlást
  Mert köll gyakran hallanunk;
Néha indulással,
Ismét hallasztással
  Köll magunkat biztatnunk.

Rabság nem uraság,
Hanem nyomorúság,
  Akárki bár próbálja.
Nem tudnám óráját
Se bizonyos napját
  Minden napon csak várja,
Hallhasson hogy jó hírt
Kaphasson oly zsírt
  Bánatit orvosolja.

Mindezekben Isten
Mindnyájunknak itten
  Csak benned reménységünk,
Hozzád folyamodván
És te benned bizván
  Távozhatik inségünk,
Az mikor akarod,
Szabadságunk adod,
  Nem lehet ott kétségünk.

Kegyes szemmel tekints,
Egyször már szabadíts
  Ezen súlyos rabságból,
Vezérelj hazánkban
Az Magyarországban
  Ezen megunt országbul,
Virrasszad napunkat,
Vedd fejünkről bűnkot,
  Hozz vígságra bánatbul.

Kiért mi is áldást,
Téged magasztalást
  Adhassunk fölségednek:
Örök dicséretet
És nagy tiszteletet
  Mondhassunk szent nevednek —
Nékünk adott jóért
És szabadságunkért
  Tarthassunk kegyelmesnek.

Mert benned bizóknak,
Hozzád kiáltóknak
  Vagy kegyelmes Istenek,
Nem lehet ott kétség,
Hol te vagy segétség
  Vagy irgalmas mindennek.

Mi sem csalattatunk
Sőt szabadíttatunk
Lesz vége mind ezeknek.

68.

Vígasztalj meg kegyes Isten
Bánatimban kegyelmesen!
Légy vezérem ez ínségben,
Búsulásom tengerében!

Hallgass meg mast kérésemben
Én Istenem, szükségemben;
Mert vagyok elmerülésben
Az irígyek örvényében.

Akárhová hajtsam fejem —
Te kívüled én Istenem
Nincs sehunnand segedelmem,
Ha elhagysz, édes reményem.

Reménségem nincs egyébben:
Hanem te szent Fölségedben;
Nem is bízom emberekben,
Sem földi fejedelmekben.

Mert ezek inkább veszélyben
Ejtenek kelepczéjekben,
Rám törvén irígységekben,
Nem szánnak engem semmiben.

De sőt inkább életemre
Vannak mindenek, vesztemre
Juttatnak, gyakran veszélyre,
Bút hoznak szegény fejemre.

Téged kérlek én Istenem,
Te kezedben van életem:
Te fogjad föl minden igyem,
Óltalmazd meg szegény fejem!

Ne essél lölköm kétségben,
Légy azért jó reménségben,
Bizzál az te Teremtődben —
Megment az irígyek ellen!

Számtalan bút már szenvedtem
E világon; én Istenem
Vígasztald meg én bús szivem —
Ne örüljön ellenségem!

Szorgalmatos fohászkodást
Nyújtok néked háláadást,
Én Istenem, igazulást
Tűled várok, szabadulást,

Vedd füledben óhajtásim,
Jussanak hozzád sirásim,
Hallgasd meg Uram, verseim:
Távozzanak el irigyim!

Szemeidet fordítsd reám,
Ártatlan köntöst adj reám,
Figyelmesen hallgass reám,
Mennyben tedd főmben koronám.

Szivemben hogy kapcsolhassam,
Szent Ígédet tanúlhassam,
Magamat ahhoz szabhassam —
Mindenkor benned bízhassam.

Igazgassad lábaimat
Én Istenem, járásimat,

Szerencsésse útaimat
Tegyed minden dolgaimat.

Látod Uram, gondolatját
Szívemnek fohászkodását,
És enyhítsd meg nagy siralmát,
Törűld el könyhullatását!

Lengedező szép szellőkkel
Legeltess Te szent Ígéddel,
Biztass szent ígéreteddel,
Késértetben ne essem el!

Tarts meg engem irígyektűl,
Rágalmazó beszédektűl,
Hamis igyekezetjektűl,
Rámtörők mérges nyelvektűl.

Válaszsz engem, ily nyavalyást,
Hogy nyerjek szent boldogulást,
Mondjak Neked mennyben áldást —
Ne hagyj engem, ily nyavalyást!

Légy megfizető azoknak,
Kik ok nélkül rágalmaznak,
Szemben nékem szépet szólnak:
Hátam mögütt vermet ásnak.

— Eztet egy ifjú szerezvén,
Istenéhez esedezvén,
Mennybűl segítséget kérvén,
Irígyektül menekedvén.

Elvégzem már énekemet,
Nem töröm tovább elmémet,
És föl nem irom nevemet...
Isten vezérljed igyemet!

Ezerhétszázharmadikban,
Istenhez buzgóságában
Az Bakonyban, nagy buvában
Bójtelő hava fogytában —

Dícsértessél Atya-Isten,
Fiú- és Szent-Lélek-Isten!
Angyaloknak zöngésében
Áldassál az magas mennyben.

69.

Lehet-e Istenem, még víg napot érnem,
Elhagyott hazámban ismét visszatérnem?
Megunt rabságomból szabadulást vélnem,
Avagy mindenkoron így kölletik élnem?

Ilyen véletlenül szerencsém fordula,
Napom fényessége homályban borula,
Szabadság ideje ily hirtelen mula,
Emésztő bánatom fejemre tódula.

Panaszát szivemnek kivöled Istenem
Nincs kihez fordítsam, számláljam (intézzem):
Reménység nincs, kiben te segíthetsz engem,
Jóra fordíthatod, ha tetszik, esetem.

Tágíthatod rabságom, szabad életemet
Adhatod, bánatból hozhatod kedvemet,
Te vigasztalhatod most elzárt fejemet —
Benned reménységem, vigasztalj engemet.

Hogy mostan látogatsz, ezt jó néven veszem,
Ezekért áldani tégedet nem késsem,
Lészen szabadságban nékem is még részem
Eztet hogy megadod, elmémben föltészem.

Az midőn akarván már hazámban mennem,
Sok fáradtság után nyugodalmat vennem
És sok bánatimot nyakamról levetnem,
Akkoron Stroszpurgban köllött visszatérnem.

Itten zárva vagyunk egy nagy magos házban,
Felénk senki sem jön, vagyon tilalomban,
Erős vigyázással áll strázsa kapunkban
Csak Kanális vizét nézzük ablakunkban.

Az ellenség reánk Lineán rohanván,
Háromszáz emberre négy ezer tódulván,
Melynek golóbissát hogy meg nem állhatván,
Előttök kárunkra Naystádban szorulván,

Nálunk lövő szerszám véletlen elfogyván,
Német dragonyosok fegyvereket hányván,
Noha az magyarság inkább halált kiván,
Hozatni rabságra magát nem akarván.

De az német tisztek, kimenvén várasból,
Nem adván semmi hirt, nem közakaratból,
Nem tudván semmit is az nap akkordából,
Másnap hogy kihoztak föladott városból.

Reménységünk ellen akkoron rabságunk
Mondatott meg nékünk, ez nyomorúságunk,
Már franczia kézben minnyájan akattunk,
Mikor észrevettük rosszul legyen dolgunk.

Azután francziák Landához táborra
Vittek ötszázunkat és nyomorúságra;
Húsz magyar tiszteket ottan egy szállásra,
Engem, két kapitányt rendeltek más házra.

Szintén Stroszburgban most, rabságban tartatunk
De hiszem az Istent, ismét kiváltotunk.

Szívvel és nem szinnyel kivánt jó barátunk
Láthatunk még egyszer, kit mi is óhajtunk.

Igy szokott az lenni, ki kardot magára
Köt ellenség ellen, van sokszor kárára,
Szerencsére fejit köll vetni próbára —
De viszontag néha adatik hasznára.

Reménység mert embert gyakorta megcsalja,
Jót remélvén, néha vésztét is találja,
Az katona kenyér embert így próbálja,
Nem mindenkor hasznos, az ki végig állja.

Tudom, az becsület sokakat elvesztett,
Minket is nem egyéb rabságra vezérlett,
Kommendómhoz minden Naystadban sietett,
Zászlókot nem hagyván az tőrben rekesztett.

Az ezerhétszázban és az harmadikban
Midőn irnak vala az esztendő számban
Huszonötödiknek október napjában
Irám ez verseket Stroszburgi városban.

70.

Egy szegénylegény volt: az Esze Tamás,
Magát megvonó Bonohó András;
Urok mellett voltak ezek, mintegy lelki más . . .
Jánki Péter,
Zöld Demeter
Voltak, mint darázs.

Legelőször is Munkácsra jutánk:
Ott udvarházhoz Urunkhoz szállánk;
Montecuculi hadától megnyomattatánk, —
De Karaffát
Német gyenerált
Halálra adánk.

71.

Fölséges nagy Isten, szentséges nevedben
Kezdem verseimet, szent segedelmedben.

Mert én szűköl ködöm segítséged nélkül —
Mint az szomjú szarvas hideg forrás nélkül . . .

Legelsőbben azért Hozzád fohászkodom,
Mert Tenálad nélkül árva vagyok, tudom.

Az én szándékomat hiszem, hogy jól tudod,
És kívánságomat énnékem megadod.

Kicsiny seregünket vezéreld Szent Lölköddel,
Kicsiny táborinkat, kérünk ne veszesd el!

De sőt inkább, Uram, őket erősítsed,
Ő ellenségeket tőlük megrettentsed.

Az Krisztus nevében felkötöttem szablyám,
De legelsőbben is szent neved kiáltám.

Az magyar nemzetnek sok siralmát látom:
Segilj meg Ur Jézus . . . kiért fohászkodom.

Ha kihoztál minket, Uram, Scythiából,
Régi pogányságnak mélységes tavából:

Ne hagyj pusztítani mi ellenségünknek —
Hogy láttassál lenni az «mi Istenünknek»!

Kik csak azon vannak, hogy megemészszenek,
És minket e földről eltöröl hessenek.

Árva Magyarország, jaj! pusztán hagyatál, —
És mind atya, anya nélkül hagyattatál.

Ne félj, mert fölötted, im, igaz strázsa áll . . .
Régi szabadságtúl még meg nem fosztatál!

Gondja van az Istennek igaz hiveire,
De bizonnyal, hiszem, az magyar nemzetre!

Nem tekint az Isten kétszínű emberre, –
Vess igyet nagy Isten hamis arbiterre!

Átok alatt legyen az ki tanácskozta,
Ki az súlyos terhet magyarokra adta!

Rettenetes kinok szálljanak azokra,
Kik szegény hazánknak voltak nagy károkra.

Nem lészsz büntetetlen te hamis áruló,
Kézben akadsz, hidd el, nemzetünket rontó.

Hidd el, megvizsgálnak porczió-vizsgáló,
Ne szaladj előttünk, ha vagy igaz és jó!

Várhatod Istennek haragját fejedre,
Az ki oka voltál; tekints föl az égre, —

Az vezércsillagnak nézz fényességére;
Mit példáz rólatok . . . vehetitek észre!

Kevés javainkból ők parancsolának,
Minden sulyos terhet mi reánk rakának.

Tulajdon szemével megtekinté Isten,
Siralmas panaszink vevé eleiben.

Könyörgésünk látván, néze ránk kegyesen,
Elbocsáta Isten minket szerencsésen.

Oh mi magyar népek, kérjük az Ur Istent;
Megromlott népeit, segiljen meg minket!

Hogy ellenségünkön mi erőt vehessünk,
Igy Istennek hálát mindnyájan adhassunk.

Az nagy sarczoltató adót megúntátok,
Majdan sós kenyeret ti enni nem tudtok.

Az ekzekúcziót már nem tarthatjátok,
Mert javaitokból immár kifogytatok.

Mind egész országúl nyomorúltak vagytok;
Németnek, papoknak mert jobbágyi vagytok.

Testeteken nincsen semmi ruházattok —
Mostan, hiszem, vagyon méltó panaszotok.

Hamis arbiterek, mit futtok előttünk?! . . .
Rákóczi s Bercsényi, hiszem nem vétettünk,

Ha ti javatokra Istentől küldettünk;
Fejetek meghajtván, várjatok jót tőlünk!

Szerelmes fiaim, semmit ne féljetek,
Az Jézus nevéért vélem szenvedjetek!

Megsegít bennünket csak, hogy egyet értsünk,
Rebellisek többül mi vissza ne légyünk.

Vannak mi mellettünk sok gróf-uri rendek,
Nemes szabadságon tanúlt jó vitézek.

Építsd föl Úr-Isten, megromlott oszlopát,
Szegény magyaroknak megromlott bástyáját!

Isteni erőddel add meg szabadságát, —
Emeld föl még egyszer tündöklő zászlóját!

Oh te átkozott Bécs! sok károkat tettél,
Sok szép gróf urakat ki megemésztettél;

Nemesi rendeket mind semmivé tettél,
Szép szín alatt penig mind mérget hintettél.

Magad vagy az oka te veszedelmednek, —
Nem lészen áldása rajtad az Istennek!

Köszönheted eztet te kevélységednek,
Benne megörökzött bűnös nemzetednek.

Az ördögnek szavát ti elkivántátok,
Belzebubnak szarvát immár fölraktátok.

Az rút öltözetben Pluto ti atyátok:
Mert az nagy Istentől utáltatván vagytok.

Kardinálra sokszor sirván szuplikáltunk, —
Nem adatott nékünk soha jó választunk,

Szomorodott szóval noha fohászkodtunk...
Kénytelenek voltunk — fegyverünk kivontuk.

Egy tanácsos vagyon — ennek neve nincsen —
Elhitesse magát, bizony búja lészen!

Mert én az Istenhez sirván fohászkodom
És az Szent Dáviddal méltán azt mondhatom:

Kezemben adod még én ellenségemet —
Az ki nyomorgatja édes nemzetemet!

Kérje az Ur-Istent; kezünkbe ne essen, —
Az anyjától szopott tej keserű leszen!

Magyar nemzet voltál, te, ki elpártoltál,
Igaz magyar vér vagy, te ki elárultál...

Rákóczit s Bercsényit te fogva tartottál,
Sok régi uraknak arbitere voltál.

Szomorú versemet már tovább nem nyujtom
Szegény magyarokat szivem szerint szánom.

Mit tudsz magyarokra? — tűled azt kivánom...
Elhiszem, nékem is vagyon most árúlóm!

Verseim olvassad, mind halálig hű légy,
Pártos magyarokkal penig soha ne légy;

Semmi rebelliót ezután te ne tégy —
Az nagy Isten előtt átkozott hogy ne légy!

72.

Emlékezem szegény Magyarországrúl,
Abban lévő számkivetett urakrúl —
Legfőképpen gróf *Rákóczi Ferenczrűl.*

Nagy árúltatás esett országunkban,
És czitáltatják urakat Udvarban,
Hogy megtudnák: kitűl esett az, jobban?

Hallván ezt *Bercsényi Miklós* azonban,
Hogy hivatják az urakat Udvarban:
Búcsút vészen az házától zokogván.

Fogva viszik ki Kassárúl Szirmait,
És Munkácsbúl az ifjú gróf Rákóczit, —
Hogy ne kövessék atyjoknak nyomdokit!

Az Szirmait viszik Német-Újhelyben,
És gróf Rákóczit fogva tartják Bécsben, —
Szabadságát óhajtja csak szívében.

De az Istennek volt reá nagy gondja:
Mint Józsefet az tömlöczben nem hagyta,
Csudálatosképpen szabadította.

Haupmant Leman volt az ő estrázsája,
Idejében rajta szánakodója —
Maga vérével megszabadítója.

Haupmant Lemant érte fogva tartaték,
Végre teste Bécsben négygyé-vágaték,
Rákócziért vére bőven kiomlék.

Nemkülömben volt Rákóczinak dolga,
Mint Apolloniusnak állapotja,
Antiokhus előtt lőn bujdosása.

Antiokhus szólítá Tallariakest,
Tarsist ígéré Apolloniusért:
Mint Leopold ígére Rákócziért.

De az Isten irígyit megcsúfolta,
Az sok szegény kérését meghallgatta:
Hazájában ismétlen visszahozta.

Idegen tanácsbúl hadat indíta,
Alsó-Magyarország felé indúla —
Isten segítségébűl el is juta.

Bercsényi Miklóst küldé Liptó felé:
Hogy vígyázna Túrócz vármegye felé, —
És elterjedjen híre mindenfelé.

Ocskai Lászlót küldé Léva felé,
Hogy vígyázna Ujvár és Nyitra felé, —
Léva várát hirtelenül megvevé.

Forgách Simon értvén ez meglött dolgot:
Szede hamar lovas, gyalog parasztot —
Kiknél visszaszegezett kasza látszott.

Nyitra, Pozsony vármegye öszvegyüle,
Nemes, paraszt, Nyitra felé felméne:
Ocskait várja csak az ütközésre.

Hallván ráczság Forgáchnak támadását,
Leopoldostúl derék szabadságát,
Ha megveri gróf Rákóczinak hadát:

Alattomban ráczság kezde pártozni,
Gróf Rákóczi hadát kezdé fogyatni,
És hét magyar falukat felrablani.

Megütközék Rákóczi az ráczokkal —
Léve ottan szerencséjek azonnal:
Levágata Rákóczi hétezret karddal.

Várakodik azonban még tovább is,
Hogy megverje pártütőit jobban is —
Bátor szívvel országáért harczol is.

— Nem köll magyarnak magyarra támadni!
De egy szívvel-lélekkel öszvefogni,
Az porcziót országunkbúl kiverni.

Adjon Isten mindnyájunkiak egy szívet,
Az uraknak is ollyan egyességet:
Vethessük el rúlunk az nagy inséget! . . . . .

Ez verseket irám nagy álmélkodván,
Magyar visszavonyásán csudálkozván, —
Nemzetünknek veszedelmét sajnálván.

Az ezerhétszázharmad esztendőben,
Mihály havának harmadik hetében . . .
Segélje meg magyarokat az Isten!!

73.

Szörnyű veszedelem, jaj! reád szálla
Szegény magyar nemzet és elburíta,
Mert az ellenség téged közben-foga,
Az saskeselyő igen megszaggata.

Zászlójokat Isten az magyaroknak
Emeld föl mégegyszer, te árváidnak!
Hogy ne mondják azt mi maradékinknak:
Hogy nincs gondja reánk az mennyei Úrnak.

Építsd föl Úristen, puszta falait
Az magyar Sionnak, romlott oszlopit;
Ne fogyassad el ennek ő népeit —
Hadd áldozhassa néked áldozatit!

Ne szenvedd Úristen, ilyen inségét,
Kisded csöcsszopóknak nagy veszedelmét,
Kik ellenségnek látják ő fegyverét;
Sok ezereknek kiontják az vérét.

Tarts meg Uram, kérünk, mert majd elveszünk.
Veszedelmes habokban elsilyedünk,
Az ellenségnek mert torkában vagyunk, —
Ha meg nem tartasz, már csak oda vagyunk.

Sereginket, kérünk, Te igazgassad, ...
Kifolyt szent véredért: el ne fogyassad!

Az vadkanoknak fogára ne adjad,
Oroszlányokkal el ne szaggattassad.

Elég légyen immár ennyi romlása,
Te szent-egyházadnak elpusztúlása,
Sok ártatlannak égben-kiáltása,
Édes anyánknak keserves sirása.

Igazán megvalljuk mi bűneinket:
Hogy meg nem böcsűltük te Szent Ígédet,
Azért bocsátád ránk ellenségünket,
Mind éjjel-nappal azért kerget minket...

— Gondja van Istennek ő híveire,
Mint az önnönmaga szemefényére;
Ha bal kezében van az ő vesszeje:
De jobb kezében van ismét kegyelme.

Igéreti szerint megsegít minket,
Ha látja bűnünkből kitérésünket;
Nem szenvedheti tovább vesztésünket:
Elviszi rólunk mi ellenséginket!

Orizzed meg immár, az kik még vannak,
Szegény országunkban kik megmaradtak;
Veszedelemben kik megtartattanak —
Nagy jóvoltodért hogy Téged áldjanak.

Rólunk is lehúzták öltözetünket.
Mezítelen hagyták az mi testünket,
Hurczoltak, rútúl kínoztak bennünket, —
Levágtak bennünket nagy sok ezereket.

Gonosz ellenségünk jaj! elpusztíta
Sok várost, falukat fölgyújtogata,
Szép épületeit mind összverontotta, —
Annak lakosit mind az kardra hányta.

Jaj, már oda vagyunk, mert csak bújdosunk,
Egy helyből más helyre hordozóskodunk:
De sohul sincs bátorságos lakásunk,
Az erdőn széjjel gunyhókban nyomorgunk.

Igaz vagy Ur-Isten, igazat szeretsz,
Az bűnt büntetlen soha nem szenvedsz;
Mastan is minket ugyan azért büntetsz —
De tudjuk tüled, hogy soha el nem vetsz!

Reád hagytuk immár minnen-magunkat,
Te viseljed nékünk minden gondunkat;
Mutassad hozzánk irgalmasságidat:
Vezérljed mennyországra mi útunkat!

Támaszd föl és hozd föl mi fényes napunkat,
Lakhassuk békével mi országunkat;
Vígy ki belőle minden lobonczokat, —
Építhessük meg romlott templomidat!

Az ezer és hétszáz négy esztendőben,
Kisasszony havának első hetiben,
Egy iffiú irta keserűségében —
Nevét meglölöd verseknek fejében.

74.

Siralmas lőn dolga az magyar nemzetnek;
Előttünk példája udvarhelyieknek,
Ekképen történék nemes Háromszéknek —
Kik nagy vérontással fegyverre kelének.

Óh szomorú, gyászban béborúlt esztendő:
Keserűség, bánat, búval teljes üdő!
Siralmas bánattal sok anyák kesergő —
Mint ezt megmutatta *bódvilági* mező.

Jaj, hamar *az után* az Barcza mezeje,
Sok vitézlő rendet az vérben kevere;
Kiket az Háromszék kedvekre nevele:
Feketehalomnak völgye eltemete.

Felserdült ifjak, nemesi virtussal,
Kiket ſkesített az szép szabadsággal,
Mindeneknek fémlő arany-titulussal —
Testek vérben fetreng, egymásra hullással.

Sűrű, sötét gyászban Holdvilág mezeje
Sokakot boríta el az Katlan-hegye,
Kiket elhullata ellenség fegyvere —
Kegyetlen pusztában rakásban temete.

Rettenetes jajra felvirradott napja,
Sok vitézlő rendnek szomorú órája,
Sokaknak közülök volt vesztő csatája,
Szegény magyaroknak volt *végvasárnapja.*

Jaj, mely hirtelenül rosz hír futamodék,
Hermány-Szent-Péterhez hamar elérkezék,
Sok vitéz közülök vérben keveredék —
Hirtelen az hadat sebes harcznak vivék.

Sok atyák és anyák sirassák fiokot,
Elmaradott árvák jajgatják atyjokot,
Keserves özvegyek óhajtják urokot, —
Mert nem láthatják vérben heverő tagjokot.

Oh Uram-Istenem, ki ennek az oka?
Hogy nagy-erős karod rólunk elfordula,
Az ellenség mellett, ellenünk támada,
Az eb-oroszlánnak ő szájában ada.

Kiket az tejünkön sokáig tartottunk
És az mi vérünkön ugyan meghizlaltunk:

Azoktól mindenütt széjjel pusztíttatunk
Véres fegyvereknek élére hányattunk.

Mert mostan mindenütt hallatik jajgatás,
Sok utczákon széjjel vagyon nagy óhajtás,
Elhullott testekért nagy gyászban borulás,
Fegyver és tűz miatt sok helyen posztulás.

Jaj, szomorú gyászban béborúlt nemzetség,
Setét gyászruhában öltözött szegénség,
Nagy szomorúságban megepedett sereg, —
Jaj, mire jutottunk, rajtunk az ellenség!

Mint ártatlan juhok az veszedelemre:
Az szegény magyarok nyargalnak sietve;
Az lovok elbágyadt, állítják seregbe,
Kiket nagy hirtelen hajtnak ellenségre.

Mindenfelől körűlvette életedet
Az nagy veszedelem, mégis szemeidet
Nem nyitod fel, — majdon szép piros véredet
Kiontván, az férgek emésztik testedet,

Isten haragjának rettenetes volta,
Ki megnyomorodott országunkra szálla,
Édes nemzetünköt fogyatva fogyatja,
Az nagy vérontással azt igen posztítja.

Szomorúságunkra termett Barcza határ,
Kin hadat futtata minap körmös madár;
Borított volna bé az Katlan hegye bár, —
Hogy soha nemzetünk ne látott volna bár!

Amaz megdühödött Barintisnek hada,
Kitől megvereték Udvarhelyszék hada,
Ki miatt sok özvegy és árva marada,
Az nemes szék pedig posztulásra juta.

Ekképen Grafen is nemes Háromszékkel
Bánék, mint kegyetlen, sok vitézlő renddel,
Kiket levágata s fegyverit vette el,
Tartományát pedig megégette tüzzel.

Feketehalomnál esék nagy vérontás,
A holott hallatott szernyű nagy sikoltás,
Mint az sürű nyilat az puskaropogás,
Véres fegyver előtt egymásra borulás.

Az ki elszaladt is: utánna az ráczság,
Elbágyadt az lovok, — jaj, szegény magyarság!
Ellene feltámadt, gyülevész sok szászság,
Erdőben bujdokló hitván, rosz olászág.

Jaj magyarok, immár széjjel Katlan-hegyen
Az setét Fekete-homloknak határán
Nyargalódnak széjjel az setét utczákan,
Szaladnak szegények, ki gyalog, ki lovan.

Mert mindenekben úgy vagyon annak dolga,
Kinek feje nincsen, elesik is tagja;
Ezt bizonynyal látja Háromszék tábora —
Mert kettős szüvü volt előttök-járója.

Lásd meg Uram-Isten ez szörnyü vérontást,
Országunkban való iszonyú nagy romlást,
Csendesítsd meg immár az sok hadakozást,
Hogy szegény nemzetünk ne látna röbb romlást!...

Ezerhétszáz után negyedikre kelvén,
Esék az vérontás az Barcza mezején,
Hol kétfejü sasok sebesen repülvén,
Sok elhullott népnek holttesteket evén.

75.

Vígságnak töretik gyönge szép üvege,
Napnak hamar olvad sikamló, járt jege;
Vídám ege
Elborúlt, föllege
Nevelkedik, — így múl dicsősége.

Ím álnokúl megcsalt ez orczátlan világ,
Kinek minden dolga csak merő álnokság
És csalárdság,
Kádári czigányság:
Mérges foga mert engem szaggat s rág.

Gyöngén pöngő nyelvem ha cziterálhatna:
Az szomorúságtúl annyira vakúlna,
Ily jajszóra —
Gyászos hattyúmódra
Kifakadna, jajszóval így szólna:

Sirjatok szemeim, — folyjatok könnyeim,
Keserves jajszókat zöngjetek ajakim;
Víg óráim
És ékes beszédim —
Oltözzetek homályban csillagim!

Keserű kenyerem — az az én életem,
Könnyeimmel gyakran étkem elegyítem;
Árva fejem,
Senki nem szán engem,
Gyalázattal gyakran illettetem.

Keserves elmével sír mast ifjúságom:
Hogy ez világ ilyen kegyetlen pusztítóm,
Dühös rablóm
És csalárd árulóm, —
Épségben mert megrontá én gyomrom.

Homlokom fölyhözik szomorú homálylyal,
Kesereg ajakam siralmas jajszókkal;
Bánatokkal
Terheltettem, búkkal —
Mert én ávrva nem élek vígsággal.

Járok gyászruhában — én ez bujdosásban,
Holott keserőség, mint ellenség olyan;
Vígságimban,
Szép nyájasságimban
Mert földulá szívem, tárházában.

Életemnek száma — fényes ezüst-tála
Gyászban öltözött ma, — mint hollónak tolla;
Fényes napja,
Ragyogó csillaga, —
Örömem mert gyászszal bé van vonva.

Ma gyönyörűségesb mely nap villoga,
Homályban öltözött életem csillaga,
Vídámsága,
Ékes arany-ága,
Kivel terhes szomorúság napja.

Rejtekben lappangok, — napfényen sem járok,
Kűsziklák közt rakok fészket, mint az sólymok:
Mert az sasok,
Vad, körmös állatok,
Ólálkodnak utánam, farkasok.

Ím szerencsétlenül állapotom történt:
Hát minden kerűlje az ilyen kemény törvént!
Mert én oly kínt
Szenvedek óránként —
Rám szállottak bánatim egyenként.

Életem bánattal — elfoly zokogással,
Sűrű könnyhullással — mint sebes záporral,

Óhajtással,
Keserves jajszókkal,
Koporsóban beszállok Jákóbbal.

Immár tíz esztendők majd elfolydogálnak,
Hogy kenyerét eszem én az bujdosásnak,
Árvaságnak,
Romlott állapotnak —
Társa voltam sok nyomorúságnak.

Szerelmes barátom, vagyon-é ily bánat,
Mint az én bánatom?... hogy panaszszal szómat
Kezdjem s mondjam
Szomorúságomat, —
Vajjon van-é, ki szánná sorsomat?

Pusztában bujdosom, széjjel, mint struczmadár,
Éhen-szomjan tűrök, mint bujdosó Hágár;
Miként az sár
Tapodtatom immár
Mindenektűl, az ki föl s alá jár.

Zárom bé beszédem — immáron végképen,
Sok jaj-szóló nyelvem megáll keservesen.
Én Istenem!
Erős reménségem —
Légy gyámolom, tútorom énnekem!...

Így múlik el minden jeles szép vígasság, —
Vígsággal minden mert harczol ez világ;
Állandóság
Níncs nála bátorság, —
Örömömnek napja: szomorúság.

Légyen emlékezet — róla, ki ezeket
Kezdé s irá szépen ez néhány verseket:
Hogy szíveket,

Szomorú elméket
Vígasztalja — bártorítván őket.

76.

Elbocsátá Ricsány egy csoport seregit,
Hétezer válogatott német fegyveressit,
Hogy jablonczi mezőben vitéz hirít-nevit
Kiterjeszsze hatalmát; így kezdé beszédit:

Nem tudom én soha, mért küldött bennünket
Az római császár, hogy magyar nemzetet
Öljük, vágjuk, ígessük, ontsuk ki véreket,
És éppen elpusztítsuk jó lakó földöket.

Az Isten nem adott kecskének nagy farkat,
Sem kondor disznónak unikornis-szarvat,
Tallallás és fallalás bagolynak hatalmat —
Hogy éppen elronthassa oroszlyán táborát;

Holott az magyar nemzet volt nékünk oltalmunk,
Török és tatár ellen volt erős paizsunk,
És kivánságunk szerint ételünk s italunk,
Aranyos és ezüstös, fínyes ruházatunk.

Ennek egyéb nem oka, hanem az gyülölség:
Németekkel született sok csalárd mesterség,
Sok jámbor asszonyokon perpatrált dühösség,
Sok ártatlan szüzeken tött poklos feslettség;

Már az magyar nemzetnek igen megvetíse
És ő ruházatjoknak gonosz gyülölsége,
Az zsidóknál is alábbvaló böcsöllése,
Jó hirek- és neveknek láb alá vetíse;

Sok bagácsiáinknak fel s alá járása,
Rétek- és vetíseknek lekaszáltatása,

Az szegény jobbágyságnak verése s taglalása,
Lovok mellett kötözve urok hurczolása;

Országok törvénnye ellen tisztek behozása,
Német gavalléroknak tisztek eladása,
Sok szabad városoknak jussok elrontása,
Úgy mint Jászság és Kúnság dühös rongálása;

Minden kereskedések erős megtiltása,
Vámok és harminczadok németnek adása,
Az pozsoni pízverő-háznak elrontása —
Lehetetlen dolgoknak való kívánása;

Sok ártatlan uraknak megáristálása,
Országok törvénnye ellen jovok foglalása,
Pártolás színe alatt sokak megrontása,
Örökös királyok németnek adása.

A mit lovon fogadtunk: gyalog nem állásunk,
Az ország lakosinak meg nem hallgatásunk,
Sok *hunczfút!* és *rebellis, selma!* okádásunk:
Ez volt minden irgalmas jó választ-adásunk!

Megilletjük immár az szép vitézséget,
Mint az bunta disznó az hajós-szekeret,
Vagy mint a suta kecske az aranypereczet
És az kullogó szamár az bársonyos nyerget.

Míltán azért az Isten megverett bennünket,
Mert már nem szenvedhette számtalan vítkünket,
Undok és útálatos cselekedetinket:
Azért adott fejünkre éles fegyvereket.

Azt az királt az Isten soha meg nem áldja,
A ki jó fogadását híven meg nem tartja,
Az országnak lakosit törvéntelen rontja,
Az ellenség kezébe országostól adja.

Nagy-Asszonyunk képinek másra fordíttása,
Jó kelendő ezüstös píznek elrontása,
Aranynak és ezüstnek országból hordása,
Sok forspont-marhájoknak Bécsben felhajtása.

Nádasdi és Zerínyi, Frangyepán ölíse,
S több míltóságos urak rútol elvesztíse,
Minden sok szíp jószágok konfiskált vítele,
És az egész országból íppen kiküldése,

Sok rendbeli porcziók hamis találása,
Annak újabb és újabb megszaporítása,
Egy talléros kősónak ára felcsapása,
Ötödfél forintokra egy mázsa hozása.

Itten visszaadtuk Tokajnak veszísit,
Duplán megfizettük vérek kiontásit,
Sok ártatlan csecsszopók fegyverre vetísit,
Sok özvegyek és árvák ártatlan ölísit.

Ezek víre ontása, mint az Ábel víre
Felhatott és kiáltván az magos egekre:
Allj boszút nagy Ur-Isten értünk, nézz igyünkre,
Ki vagy az ártatlanok hatalmas őrzője!

Rákhellal míltán sok anyák sirhattak,
Midőn gyermekeket mint labdát úgy hánták,
Éles fegyverekkel kétfelé csapdozták,
És az nagy vér árjából sok helen kapdosták

Nem tagadjuk s megvalljuk: vítettünk ellened,
Győzhetetlen asszonyság, lettünk ellenséged,
Midőn Szent-István királtól hagyott országodot
Pusztítottuk s rablottuk saját öröködöt.

Aubé, aubé, tu maigott, her Jesus, Maria!...
Ki vagy az Magyarországnak édes Patronája,

Nagy asszonyság ne hagyj ell bűnösök oltalma, —
Nem leszünk már eztán országod rontójal

— Az, ki ezen verseket gyűlöli s utálja:
Az Magyarországnak tündér, álnok tagja,
Téjjel-mézzel folyó jovai tolvaja, —
Minden igaz magyar ezt bizony megvallja.

Ezer fölött hétszáz szintín negyedikben,
Az mikoron irnának ezen esztendőben:
Szerzé ezen zsoltáros verseket szép rendben
Ricsány fő-gyenerál, jablonczi mezőben.
Ámen.

Ajánlat Rákócziboz.

Közmondásban szokták magyarok mondani:
A ki mikínt tanúlt, csak úgy tud szántani,
Ki mely mesterséget örvendett tanúlni,
Avval szokta magát tengetni s táplálni.

Míltóságodnak
míltatlan, holtig Istenimádó szegény szolgája: Nyitra-Kövesd hegyín lívő, sok csudákkal tündöklő Nagy-Boldogasszony templomának míltatlan magyar kántora— *Ujváry Tamás.*

77.

Óh felséges Isten, igyünk mire juta!
Az mi romlásunkat mind ez világ tudja,
És jól látja:
Minémű nyavalya
Esék, rajtunk az Isten ostora.

Az gróf Forgách Simon mikoron hivata,
Nemest és nemtelent hadban parancsola,
És meghagyta:
Az ki nem akarna —
Feje elvész s minden jószága.

Jaj, mely veszedelem esék magyarokon!
Sok jó-élő gazda elvesze az harczon,
Ki ustromon,
Nem volt keze kardon,
Nem is hitte, hogy akkor meghaljon.

Apollo hogy hallá ezeknek halálát!
Mindjárt ő lantjának mézzel folyó szavát,
Cziteráját,
Könnyeinek árját
Keservesen így kezdé el szavát:

Oh szomorú eset, óh gonosz szerencse!
Szegény magyaroknak miképen fizette;
Jót igére:
Méreggel öntöze —
Kivel megtölt mindeneknek szíve.

Kiknek nem régenten kiáradott kedvek,
Ő ellenségekre vala bátor szívek,
Hogy értékek
Megmaradjon fejek...
De változék, gyászban borúlt szivek!

Nagy-Győr vármegyében az szent-páli mező
Bizonság lesz ebben ott közel Szőmörő,
Veszélyt szerző,
Halállal fizető —
Nagy-sokaknak lőn fejök-elvesztő.

Ezerhétszáz felett negyedik esztendőn
Esik nagy vérontás szőmörői mezőn;
Jakab hóban
Az hatodik napon
Béborula Magyarország gyászban.

Szörnyű! Apollónak zöngedező lantja —
Szörnyű! Orpheusnak gyönyörű nótája —

Elváltoza
Ékes szép nótája,
Méreggé lőn fülemüle-szava!

Hajszternek tábora hogy felénk indúla:
Hirünkké nem lévén, készületlen kapa;
Kinn vígada,
Készen sok ágyúja —
Rendölt seregével megnyomata.

Hull szegény magyarság szörnyű sokságával,
Rajta az ellenség, lövi az ágyúkkal,
Pallosokkal
Vágják hamarsággal,
Gyalogságot tipratják az lóval.

Úgy hever az holttest az mezőkön széjjel:
Miként aratáskor kéve sűrű renddel;
Piros vérrel
Festetnek ott széjjel,
Megáradtak, folynak sebességgel.

Némelyet közülünk elevenen nyúztak,
Álgyúlövésekkel ízenként szaggattak,
És kínzottak,
Rútul sanyargattak, —
Az sík mezők vérrel virágoztak.

Szaladásra jutott félelmes fejünkre
Tüzet gyújtottanak bokrokban testünkre,
Mely ránk ége,
Ottan felperzsöle,
Maradásunk nem volt békességre.

Égi madaraknak, vadaknak gyomrai,
Megéhült ebeknek mardozó fogai:
Emésztői

Löttek temetői,
Számtalan sok férgek megevői.

Óh édes anyáknak föltartott magzatja —
Mint hever az földön szegényeknek tagja! ...
Nincs ki szánja
Vagy földben takarja,
Még olyan sincs, ki öszvehordassa.

Nem volt sohult senki olyan istenféló,
Ki holtteteminken lenne könyörülő,
Eltemető,
Az földrül fölszedő,
Ruháinkat inkább lőn elvivő.

Óh siralmas anyák — keseredett atyák,
Bátyáink, öcséink — és kedves húgaink,
Hitvestársink,
Mi édes özvegyink,
Könyvezhettek szerelmes magzatink!

Béborúlt országunk sok keserű gyászszal,
Bételék nemzetünk sokféle panaszszal
És bánattal,
Sok hírhallásokkal:
Szemeink is bétöltek sírással.

Mert egyfelől német rontja országunkat,
Másfelől pogány rácz pusztítja hazánkat,
Jószágunkat,
Elhordja marhánkat...
Uram, szánd meg ily nagy romlásunkat!

Az víg öröm elmúlt, siralom érkezett,
Sok víg hirek helyett szomorú érkezett,
Mert elveszett,
Nincs mivel életét
Táplálhassa nyomorúlt cselédjét.

Azért nem hallatnak örvendetes hírek:
Mert vannak még mast is rajtunk ellenségek,
Kik kergetnek,
Igen perzsölnek,
Sokat bennünk éhel is megölnek.

Azért Uram Jézus, kérünk mast a végre:
Tekénts kegyes szemmel szegény nemzetünkre!
Ne hagyd végre,
De adjad kezére
Ez országnak az mit kíván szíve.

— Szerzém ez éneket keserűségemben,
Holttetemek közöll való lételemben,
És így szólván,
Magamban gondolván:
Nyúgosztaljad őket boldogságban!

Dicséret, dicsőseg légyen az Atyának,
Véle egyetemben az ő Szent Fiának,
Ki hazánknak,
Édes országunknak
Adjon szabadúlást magyaroknak!

78.

Mindenkoron romol — életem s folyton foly,
Éltem napjainak esztendeje elfoly;
Járván, bomol:
Mint naptól jég omol, —
Vígság helyett bánatom megújul.

Igen nagy sok habok vélem ellenkeznek,
Sokféle irígyek reám igyekeznek,
Reám törnek,
Ellenem eveznek,
Melyek immár igen kesergetnek.

Szívem megbúsula, — bújában bódula
Nagy bánatnak árja énreám tódula,
Kedvem romla,
Könyvem kicsordula —
Nagy vígságos örömem elhulla.

Zokogástúl szivem nehezen szűnhetik,
Sok gondolat között szegény fejem fekszik,
Nem nyughatik,
Sőt inkább kínlódik,
Nagy nyomorúságtúl terheltetik.

Lakóhelyemből is el kölle bújdosnom,
Ez idegen helyre úgy kölle indulnom
És vándorlnom,
Bánatban borúlnom, —
Keserves itt immáron lakásom.

Árva fejem, immár kire támaszkodol?
Ennyi inségemben hova bizakodol
És vágyódol?
S hova gondolkodol?...
Mert látod, hogy állapotod romol.

Idegen helyeken, jaj nékem bujdosnom
És mind újabb-újabb nyomorgatást látnom
És kóstolnom,
Gyászszal béborulnom...
Seregeknek Ura, légy pártfogóm!

Atyám csak te reád bizony támaszkodom,
Ennyi szükségemben hozzád fohászkodom;
Imádságom
Hozzád kiáltásom —
Tekéntsed meg sok könyhullatásom!

Nagy, dicső nevedet hiván segítségül
Istenem! Te benned bízom én egyedül;

Teljes hitből,
Könyörgésem szivből
Fölbocsátom, halld meg az egekből!

Dicsértessék tőlem te szentséges neved,
Míg e földön élek, fölséges Úr-Isten!
Sok ínségben
Mert voltál énvelem,
Megóríztél engem azok ellen.

Ragyogó csillagom csak Te vagy énnékem,
Idegen helyeken kegyelmes vezérem,
Reménségem —
Nincs abban kétségem:
Mert csak Te vagy nékem idvösségem.

Aldjon az én lelkem tégedet Úr-Isten:
Mert engemet esni nem hagyál veszélyben
És kétségben
Szörnyű inségemben —
Meghallgattál én könyörgésemben.

Szívből bocsátom ezt Uram Tehozzád
Kérlek, imádságom fölhasson Tehozzád!...
Mert Tenálad
Könnyebbséget találi
Az én lölköm, bátorsággal megáll.

— Keservesen irám szomorú versemet;
Nézd meg jól, meglölöd ezekben nevemet,
Megismered
Szomorú igyemet,
Ha olvasod renddel verseimet.

Az ezerhétszázban és négy esztendőben
Kisasszon havának második hetiben
Ezt leírám

Keserűségemben...
Ki olvasod: áldjon meg az Isten!

79.

Csinom Palkó, Csinom Jankó
Csontos kalabérom,
Szép selymes lódingom,
Dali pár pistolyom.

Nosza rajta jó katonák
Igyunk egészséggel!
Menjen tánczba ki-ki köztünk
Az ő jegyesével.

Ne bánkódjék senki köztünk,
Menjünk az Alföldre;
Megrontatik kezünk által
Az laboncz ereje.

Szabad nékünk, jó katonák,
Tisza-Duna közi,
Labonczságnak mert nincs sohult
Ottan semmi közi.

Darú-lábú, szarka orrú
Nyomorúlt németség;
Fut előttünk — retteg tőlünk...
Nyomorult nemzetség!

Görbe hátú, mert lenyomta
Füstös muskotéra,
Elfárasztott — elbágyasztott
Dióverő pózna...

Tüzes madzag, apró csollong,
Lompos az gatyája, —

Tátva-nyitva mindeniknek
Nagy, éhhel-holt szája.

Toldott-foldott, tetves-redves
Minden portékája,
Kalapjának nedvessége,
Lefügg karimája,

Renddel állván, nagy sokaknak
Meggyőzik az társát,
Ebről-ebre hagyják
Béka-sütő nyársát.

Elig nyílik fel az szája
Berdó kiáltásra:
Korog-morog üres hasa,
Siet jóllakásra...

Rendeletlen öltözeti,
Csúfos pántlikája
Nem érne egy aba-dolmánt
Minden portékája.

Lapos gutta megütötte
Bornyúbőr-iszákját,
Kebelében legelteti
Sok ezer marháját.

Mely marhának tetű neve
Tartsa ő magának,
Nyúzza rendre, jó lesz bőre
Bornyúbőr-iszáknak.

Mert ő igen gyenge nemzet,
Szokott effélire,
Országában eleget kap
Menjen hát helyére!

Mit vitézkedünk (azért)
Jó kurucz vitézek,
Mert ezeknek drágább kincsét
Én soha nem lelek.

De gyűlölöm; mert nyomorú —
Mégis kevélségre
Ládd, majd feldől, — mégis indúl
Magyarok vesztire.

Kicsirázott eb-agyara
Az magyar czipóra:
De megváslik foga bele —
Lészen még oly óra!

Sok tokosnak mentél te már
Éltének végére,
Szabadoson öszvementél
Útközetből véle.

Sok szerencsét probáltál te
Vélünk német ellen;
Holott soha nem voltál te
Szerencsétlenséggel.

Sok czifornyás német urat
Rabságra hajtottunk,
Sok kalapott mezőségen
. . . . . .

Nosza, most is űzzük-vágjuk
Mint ellenségünköt, —
Mutassuk meg nemzetünknek
Jó vitézségünköt!

Fut a tokos, tüzes madzag
Kihúll a kezéből,

Őszi keserű gombája
Kidől az fejéből.

Utána kurucz! utána!
Tied az puskája
Enyim pedig az kanczája, —
Tied az lódingja.

Rajta Miska, rajta
Az tüzes labanczon!...
Miénk lészen az nyereség
Mind, az derék harczon.

De mindezek fegyverekkel
Nem érnek egy pénzt is,
Hanem vedd el a szablyáját,
Üsd el az fejét is.

Az nagyszájú horvátnak is
Fekete csizmája,
Hosszú nyakú, kurta farkú
Görcsös paripája.

Egy rossz, rozsdás kalabérja,
Életlen szablyája
Csipás szemű kanczájával
Együtt van kvártélja.

Noha éhhel csak meg nem (hal)
Nincs benn takarmánya, —
Sokszor száznak sincs közöttök
Egy pipa dohánya!

— Az vitéz kurucznak van
Szabott dolománya,
Sarkantyús csizmája
Futó paripája.

Az gyalog kurucznak
Van frissen járása,
Mint Pelagus lónak
Van sebes futása.

Vitéz karja; lábaiban
Karmazsin csizmája,
Gyöngygyel fűdzött az bocskora,
Ezüstös kapczája.

Hitván, czifra farkasbőre
Kurta kis dolmánya
Nyakában függ gyöngygyel fűdzött
Csontos kalabéra.

Fényességgel mind berakva
Aranyos szablyája,
Nyuszttal béllett az süvege,
Csillagos forgója.

Patyolat az kurucz,
Gyöngy az felesége,
Hetes vászon az labonczság,
Köd a felesége.

Nosza, tehát hadnagy uram,
Dúljuk fel jószágát,
Mind ellenségünknek
Hajtsuk el marháját!

Ha ránk támad, az pénziért
Vágd be az ajtaját,
Fúrd meg az hordaját,
Idd meg mind a borát.

Az parasztembernek
Fogd meg az szakálát,

Hajtsd el az marháját —
Verd pofon ő magát.

Az labonczság takarodjék
Nemes országunkból,
Hogy végtire szallag-szíjjat
Ne vágjunk hátából.

80.

Nossza hajdú — firge varjú,
Járjunk egy szép tánczot;
Nem vagy fattyú — sem rosz hattyú —
Kiálts hát egy hoppot!
Szájad mondjon — lábad járjon
Egy katonatánczot.

Pöndűlj csizma — járjad anyja!
Elől tollas, elől!
Amaz Palkó — kurvafia —
Vigyáz kívül-belől.
Toppants gyorson — hadd csoszszanjon,
Ne maradj balfelől!

Nossza Ránduj — hol vagy Viduj?
Fújd az bagi tánczát,
Az emlőjét — az tömlőjét
Ne kéméld az sípját.
Mert emennek — Kis Péternek
Adta az balsarját.

Gyászolj Buda! — Eger tornya
Fönnyen hányja füstét,
Karán-Sebes, — Kis-Belényes
Béhúnyta jobb szemét;
Az tokosnak — rosz fattyúnak
Nem állhatja kezét.

Hajja! Tisza, — hajja! Duna,
Száva, Dráva vize;
Mindeniknek mikor árad
Zavaros az vize, —
Az német is hogy általjött:
Megváltozott ize.

Majre-csajre — Molduváre,
Fut Havasalföldre,
Ungur-bungur — amaz rumuj
Sátorát fölszedte.
Szatuj majre — pita najre,
Nincs pénz, az ebverte!

Erdély, Lippa — és Bronicska,
Megjárd lábam, megjárd;
Amaz gyöngyös — kis keszkenyős, —
Né, hol fut jó banyád;
Mit dudorgasz — hogy nem ugrasz...
Kurva volt az bábád!

Alsó-Bánya, Fölsö-Bánya,
Jó kövér szalanna,
Bő az bora — korcsomája:
De ingyen nem adja;
Ha pénzed nincs — költséged nincs
Meg is koplaltatna.

Kis tartomány — igen sovány
Amaz Máramaros;
Nincs buzája — gabonája:
Megette az tokos.
Ne féljen bár — hogy leszen kár,
Vagy búzája dohos.

Kurta Szamos — tarka Maros,
Sajó két melléke,
Noha hegy-völgy — és erős tölgy,

De nincs búza benne:
Amaz tokos — rosz kalapos
Mert azt mind megette.

Kis-Küküllő — Nagy-Küküllő
Gyönyörű folyása,
Nyárád vize — kedves ize,
Rózsa az illatja,
Bő terméssel határidat
Isten látogassa!

Könnyen csörgő — kövön pöngő
Amaz kis Aranyas:
Mikor árad — meg nem szárad,
Felette hatalmas,
Szalma-maggal vidékiben
Megtelik az nagy kas.

Elől járja — rá toppantja
Doboka vármegye,
Után Torda, — ne hagyd soha,
Tiéd az erszénye!
Megborsolva — vajba rántva
Mind elkél a leve.

Szépen járja — amaz fújja,
Szépen Szeben vára;
Nosza gazda — ne fuss gazra,
Hozz bort az asztalra!
Mert ha külön csak félen vonsz:
Megüt amaz csalfa.

Félen tartod — az nagy orrod
Déva, Görgyén vára,
Brassónak az kűfala
Pogácsából rakva.
Jer ki Kata, ha kell néked
Föles habarnicza.

Az hariska, — tatár-búza
Vajki jó puliszka;
Nossza kurta — hol az kurva?
Vigyorog az farka
Az nagy papnak, — az vargának
Bialbőr kalapja.

Marosszékről — Udvarhelyről
Megyek Háromszékre,
Szépségérül térségire, —
Nincs mássa Erdélybe;
Isten tartsa — szaporítsa
Gabonáját benne!

Egészséggel, — békességgel
Édes lakóföldem,
Kit sóhajtott — és óhajtott
Ez napokban szívem.
Ím, hogy juték — belélépék:
Megvidúla lölköm.

Nohát immár minden ember
Örüljön ez napon,
Nagy jó kedvet — víg örömet
Mutasson ez házban:
Az én szívem mert hazajött
Szerencsés órában!

Egészséggel — idvösséggel
Édes szép szerelmem,
Istenhozott — és hordozott
Örvendetes hírben.
Itthonn már ülj és velünk légy
Együtt, szeretetben!

81.

Dicsértessél tőlünk magyarok Istene!
Ki megsegítetted szegény nemzetünket,
Rabságban nem hagyád mi árva fejünköt
Kemény vas igától megmentél bennünköt.

Magyar vitézeknek éles fegyverekkel
Német labanczokat ő kevílségekkel,
Prédáló ráczokat megrontád ezekkel,
Értünk fegyverkedő magyar seregekkel.

Immár reánk derült újra szép szabadság:
Mert győzedelmeket vivutt a kuruczság.
Vígasságban vagyon ezen darab ország, —
Aranyos zászlóját szelek jól hordozzák.

Híres generális az öreg Vak Bottyán;
Vagyon véle mostan sok derék kapitány;
Vitéz Bezerédi, jó Ebeczky István,
Kisfaludi László, seríny Balogh Ádány.

Ő azért ezekkel nagy-sok harczot nyere:
Németség mindenütt futásnak erede,
Avvagy mind halmokban rakattaték teste —
Kiket lecsapdosott kuruczok fegyvere.

Sok erős várakat; Simontornyát, Pápát,
Pécset is Siklóssal, Tatát és Kapuvárt,
Megvövék magyarok Kűszögöt, Borostyánt,
Kikben sok németet Vak Bottyán kardra hánt.

Fölgyüve azután Rába mellékire,
Szálla Szent Gotthárdnak híres mezzeire,
Országunk-prédáló ráczokat ott vere —
El — bé Stíriában üldözé fegyvere.

Sőt Bécsnek alját is ő mind fölnyargalá,
Sok derék városát tűzben bocsáttatá;
Hogy pusztúlásainknak boszúját állaná,
Onnénd böv szerdékkel tére ismég alá...

Igy lőn németeknek szorongattatása,
Mordáj-égető rácz kardra hányatása;
Hangozék Stíria siralmas nótája
És Ausztriának szörnyű bódúlása.

Ládd német, ládd-é rácz, igy köll lakolnia
Igy vér meg az Isten, beste kurva fia,
Pernahajder, huzó-vonyó, ördög fia,
Sok gonszságodért, gyilkos haramia.

No rihös németek, mast kevílkedjetek!
Ebszűlte ráczai bezzeg elcsellegtek!
Által az Dráván majd ész nélkül siettek;
Mert hollók laknák föl az hitván testetek.

Bottyán apánk penig Rusztnak városában
Az sok főtisztekkel ezekért vígságban
Lőn az harczok után; jó ruszti borában
Vigan iszik vala — virágos kupában.

Éltesse az Isten Rákóczi Ferenczet,
Mi édes urunkat s minden vezéreket;
Tovább is serinyen az magyar nemzetet
Óltalmazzák, űzzék országból németet.

Mert még ez hazában csak egy német lészen;
Békesség soha itt nem lészen egészen.
Praktikának magva, hogy végkép enyészszen —
Ki köll az németnek pusztulni egészen!

Ezerhétszáz ötben, — mikort nagy örömben
Ülnék az magyarok karácsony szombatját;

Egy ifjú ekképpen szörzötte ő dalját —
Vidáman pöngötte hangos czitaráját.

82.

Sebes viz a Garam, siet a Dunába,
Kuruczok tábora éppen ott megszálla.

Rákóczi tábort üt a Garam-torokban,
Perzsia-szőnyegen pihen szép sátorban.

Perzsia-szőnyegen, fényes tigris bőrön...
Sátor előtt állnak palotások bővön.

Verik az rézdobot, fujják a trombitát
A sok nyalka kurucz üli az paripát.

Rákóczi tábora torpad a síkságon:
Rákóczi sátora dombon áll magában.

Friss, kerek dombon áll tegnapi nap olta;
Nemcsak az sátor, a domb is csak azolta!

Jó kurucz vitézek csak tegnap dombolták.
A földjét kezekben süveggel hordották.

Urunknak sátora magas helyen legyen;
Szép tábora fölött végig tekinthessen!

Aranyos zászlója lobogjon magasra!
Messzéről mindenki mindjárt megláthassa!

Süveggel hordották, a dombot ugy rakták,
Rákóczi patyolat-sátorát rávonták.

Nagy Rákóczi jár az gyönyörű mezőben,
Rettenetes kardja villog a kezében.

Kardjával fölmutat Esztergom várára,
Vár tornyán lobogó császár zászlajára:

Mire a fényes nap háromszor felsütne,
Hejh, magyar lobogó lesz oda feltűzve!

Szóljatok álgyúim, szörnyen ropogjatok,
Dunának két partja rengjen alattatok!

Hejh! s megbődülének Rákóczi álgyúi,
Hejh! s megrendülének Esztergom tornyai.

Amott az vár alatt törik már a falat;
Vég-Esztergom vára, jobb lesz, add meg magad!

Odafent az tokos csak elhivé magát.
Nem adja a várat, berdót igen kajált.

Éjten-éjjel, mikor a lövés elhallgat;
Fényes tigris-bőrén Rákóczi nem nyughat.

Készíti hiveit, hires vitézeit:
Fodor és Révay hajdu-ezereit.

Az palotás-ezret, az Esze Tamásét,
Csajági Jánosét, Lócziét, sok másét.

Éjten-éjjel egyszer az álgyú hármat szól:
Hát az sok kurucz az várra csak úgy nyomúl.

Tüzes garanáttúl világos az éjjel,
Hajh! sok anya fia borúl ott bé vérrel!

Hasad a szép hajnal, piros az hegyoldal . . .
Esztergom várában Rákóczi felnyargal.

Esztergom utczáin szikrát hány patkója,
Esztergom bástyáin lobog az zászlója,

Mikor Esztergomban örömet lőttenek.
Ez versek kevesség azután költenek.

Ha kérded: ki irta? — egy magyar fi,
Igaz örömében, — elhigyje akarki.

83.

Ritkán kellő — híves szellő
Fú téged Kolozsvár,
Csak Kisasszony — s Jakab közt van
Te benned egy kis nyár.
Kűl ezeken — túl és innen
Ködment le vess bár:
Görgényháta vagy Kalota
Hevet tőled elzár.

Jól esmérlek — s úgy dicsérlek
A mint most hozzád fér:
Szilvád, szőllőd — teljes üdőt
Bár hogy csak ritkán ér,
Mert vagy rogya — vagy jég rontja.
Vagy elsüti a dér;
Ha történik — hogy megérik:
Pezseg benned a vér.

Szép embered — jó kenyered
Nem éri fel Erdély,
Pannonia — Polonia,
S több keresztény kvártély;
Ha mit vész, adsz, — bővön pénzt adsz,
S az árud sem csekély;
Kenyér, bor, hús — van sok árús —
Az éhségtől ne félj.

Négy piaczsort — ha jársz, lelsz bort
Inyed ha jovallja:
Kit bizonyít — mikor visít
A Lábasház alja,
Melyet fundált — hogy pénzt talált
Varga Pál, azt vallja;
A ki szomjú — sóhajt és fú,
Míg meg nem kóstolja.

Második sor — melly mindenkor
Napkeletről fekszik,
Ki ott sétálsz — ott is találsz
A mi néked tetszik.
Kedd s péntek közt — sok szép eszközt
Zsibvásárban tészik,
Találsz boltost — akár foltost,
De mind pénzen vészik.

Az harmadik — a kik kérdik —
Tordára megy farral
Egy tarka ház — ott megaláz
Vagy éltet nagy garral;
Szóval fogod — ott az dolgod
És nem erős karral,
Vagy megépít — vagy szegényít,
Ha élsz perpatvarral.

Fordúlj délre — az hol télre
Kevés verőfény süt:
Az mint halli?: — ott több lakik
A ki másunnan jütt,
Ki társával — ki mássával,
Nem ágyasba esküdt,
Sok bak-páros — és gunáros...
Nem kell ehhez nagy hüt!

Monostorról — ehhez farol
Egy igen szép utcza:
E kezd telet — hideg szelet
Ha közelít Lucza.
Szélin kopog — közin csupog,
Ki közepit uszsza,
Ez is szeret — oly kenyeret,
Melynek forott duczcza.

Szegény ó-vár — bezzeg sok kár
Foly te rajtad sokszor!

Van míszered — nincs kenyered,
Elapadt most a bor;
Ez veszélynél — jobbat vélnél
Ha jutna rád a sor:
De jutalmad — s szabadalmad
Megdúlta most a tor.

Ha Claudia — most látnia
Jőne e kis várnak:
Sírva szólna — s panaszolna
Claudius császárnak...
Több ott száma — mint a váma
Munkába a kárnak,
Mely ha akad — meg nem apad:
Mind gubában járnak!

Hajh! régi hid — te is, elhidd,
Megromlál sok ízben,
Ha meglátnád — mostan utczád
A szép Szamosvízben!...
Pusztaságod — ha vigyázod:
Nincs egy ép ház tízben!
A mi kellett — mindened lett
Mikor voltál díszben.

Szappanyosok — de hol vadtok,
Hogy egyik sem toppant!
Csak nevetek, — de mívetek
Ez utczától koppant'
Minden háznál — sem találnál
Talám egy rúd szappant;
Nincs tojáson — tyúk ott, az hon
Tartanak sok kappant!

Azt fogták rád — vagyon gatyád, —
Ez bizony becsület;
A ki ott járt — látott két szárt:
De melyik az üllet?

Ha szappan nincs — ily hírt ne hints,
Mi téged nem illet, —
Szappanfőzést — avvagy mentést,
A ki reád kérdhet.

Magyarutczát — mondod-é hát
Megérdemlett okról?
Mert ily nevet — talám nem vett
Csak ott a várfokról,
Holott ott szászt — többet találsz
Ha vigyázsz számokról:
Ezt a posta — délről hozta,
Régi magyarokról.

Tés-utcza vagy, — noha nem nagy,
Magadról azt véled,
A ki neved — puszta helyed
Szentegyházról vészed;
Holott senkit — meg nem szentít
E szent nevezeted:
Hogyha pénzről — szőllőízről,
Nincs emlékezeted.

Hajh! te Közép — ha lész oly szép
Mint régi üdőben?!
Utcza valál — de megromlál
Sok ízben erődben;
Ezerhatszáz — úgy megaláz
Tüzzel, ötvenötben...
Mind azólta — ki gondolta,
Hogy heverj ily ködben?!

A nagy vidék — vármegye s szék
Kapudon bejövén,
Ha mit hoztak — fáradoztak
Házaid szemlélvén;
De most, higyjed — ha szemléled,
Csak olyan, mint a szén:

Fundamentom — pádimentom
Ganéval van telvén.

Dehogy vetted — eredeted
Szekvens a királyról:
Mert Hunyadi — és Bocskai
Kőttek az ó-várról;
Talám hozod — rakonságod
Szép Fejér Mihályról,
Sok ötvesed — lehet ősed,
Azoknak számokról!

Hej szép klastrom, — hány volt ostrom
Kiken általmentél!...
Utczád rútúlt — házad pusztúlt,
Kiket építettél.
Farkas neved — de már szived
Nyúlnál is inkább fél:
Mert farkasok — nagy éh sasok
Sóhajts Torda — kinn kihorda

Az halál sok testet;
Által emésztettél!
A kikkel bírsz — csak ritkán írsz
Azokról már estet;
Csak egy ház van — a ki ugyan
Lehet benned festett:
Mert az inség — sok ellenség
Tett belőled restet.

Hát te búza — honnét húza
A sors ily neved rád?
Mert még ingyen — zabod sincsen,
Nemhogy volna búzád!
Másnak sem adsz — ha a piacz
Drága pénzen nem ád;
Ha ott vehetsz — nyertes lehetsz,
Úgy töltheted meg szád!

Kűs-fazekas — benned a kas
Szintén megüresül,
Szűk kenyered — mert megeszed
A míg a más megsül.
Te vétséged — feleséged
Mert sok gyermeket szül,
Méltán búsúlsz, — mert csak pusztúlsz,
Kőfalad sem épül.

Hát szénutcza — mennyit úsza
A szörnyű veszélyben!
Most sem nyugszik — csak valyúszik
Búban igen mélyben....
Kik akadtak — hajdan laktak:
Hírek sincs Erdélyben.
Ott minden ház — csak merő gyász,
Böcsben van csekélyben.

Múzsám hozzád — kés-mester, ád
Még egy követséget:
Hol kaphatták — tű apátok
A kés-mesterséget?
Ha nincsen ács, — ötves, kovács,
Nem ad oly vérséget...
Nem feleltek, — de már tesztek
Rítmusimban véget.

A ki szerzé — s ezt éneklé
Ezerhétszázhatban,
Kurucz sereg — hogy kevereg
Vár körűl az hadban;
Szőllőnk szüri — népünk tűri,
Van éhség sok házban,
Kézi-malom — mert únalom:
Hitesd el magadban!

84.

Ne higyj magyar a németnek,
Akármivel hitegetnek;
Mert ha ád is nagy levelet,
Mint a kerek köpenyeged;

S pecsétet üt olyat rája,
Mint a holdnak karimája:
Nincsen abban semmi virtus —
Verje meg a Jézus Krisztus!!...

85.

Mikor virrad megént, hejh! olyan szép üdő —
Hires Bottyán hirét,
Az Bezerédiét
Egekig emelő, egekig emelő?...
Balogh Ádám nevét —
Vitéz kuruczokét
Feltündöklötető, feltündöklötető?

Sopronyi sánczokot mikoron megvettük;
Az német ármadát Bécs alá kergettük.
Győrvári nagy harczot mikoron megnyertük:
Stíria tartománt kedvünkre égettük.

Nossza édes lovam, Balogh Ádám lova!
Az Haister gyenerált —
Storumberk gyenerált
Látod-é amoda, látod-é amoda?...
Úgy vigyél engemet:
Súlyos fegyveremet
Hogy vihessem oda, hogy vihessem oda!

Sopronnál az német falkástúl szaladott,
Győrvárnál az tóban —
Posványos gázlóban

Mind belé fulladott, mind belé fulladott.
Erdők két mélföldig testekkel rakodtak,
Mezzők két mélföldig vérrel virágoztak.

Hejh, kérjük az papot:
Sok ilyen jó napot
Imádkozzék le az szegény kuruczoknak!
De nemcsak azoknak, — hanem az hollóknak,
Az saskeselyőknek, égi madaraknak,
Erdei vadaknak, erdei vadaknak.

86.

Sárvár alatt sűrű berek a Csere:
Leskelődő labanczokkal van tele;
Sűrű berek még sincs annyi levele —
Mint a mennyi lompos labancz bújt bele.

Héja madár le-lecsap a fölyhőből...
Lovas labancz ki-kicsap az erdőből,
Kuruczot lát, hertelenül megpördül,
Tőrbe csalni úgy akarná, de nem gyün.

Kuruczokat Bezerédi vezeti,
Ki a kardját német hússal eteti,
A csújtárját német vérrel festeti,
Tíz-húsz rácz ha reágyün, csak neveti...

Bezerédi tánczoltatja a lovát,
Villogtatja rettenetös pallosát,
Dobot veret, fuvatja az trombitát,
Meg is indúl, odacsap, meg hátat ád.

Bolond észszel a rácz magát elhivé;
Csak úgy árad a berekből kifelé,
Szép térhelyre Bezerédi kivivé,
Ott egyszersmind arczúl fordúl s vág belé.

Az német is kiözönlik rácz után,
Gyalog vagyon, a kurucz jó paripán;
Bezerédi, hires, serény kapitány,
Közre kapja, vágja, rontja szaporán.

Bezerédi, hires, vitéz kapitány,
Sarabolja-darabolja magyarán.
Az német is neki búsul egynihány,
Rája támad, lüvés esik az lován.

Bezerédi elvesztette az lovát,
Bukompanni megtalálta a nyomát;
Odaugrat, rázza hegyes dragonyát...
Bezerédi gyalog is nagy harczot ád.

Az sok labancz mikoron rárohana:
Bezerédi csak egyedül ott vala,
Jó kardjával hármar-négyet suhinta —
Németekben tágosságot úgy csapa.

Párduczbűrét az nyakából levonák,
De az árát életekkel megadák;
Odamennek egynihány jó katonák —
Dandárját az németnek ott megnyomák.

Több kurucz is, hogy meglátja ezeket,
Bátorodik, űzi, mint az ebeket...
Bezerédi maga űz egy sereget,
Sárvár felé úgy hajtják a németet.

A Rábában vértől hiznak az halak,
Véres vízben egymásra tátogatnak,
Dícsirgetik Bezerédit magoknak:
Hogy ő volna fundátora javoknak.

Német testek burítják az parragot,
Vadmadarak lakodalmat laknak ott!

Dicsírgetik Bezerédit, Baloghot:
Hogy nekik oly rakott asztalt rakatott.

Kél a szél, a fákat vígan legyinti:
Kuruczokat az jó Isten segíti, —
Országunkat még egyszer megépíti,
Német ebtűl valahára megmenti.

87.

Szaladj kurucz, jő a német,
Lásd, mely okos, túdós féreg!
Hidd el, ha elér, majd megcsap,
Félrebogzott hajadba kap —
Nyalka kurucz!

Kurta mentéd, prémes csákód,
Aranyrojtos nyakravalód
Német letépé nyakadról
S kikergete a hazádból,
Nyalka kurucz!

Látod kurucz, a lófejő:
Ő Átilla igaz-vérő,
Ő bennt maradt hazájában —
Inkább itt dől a sírjában...
A lófejő!

Bukefal barnáján repűl,
Ha a koncz-osztásra kerűl;
Ő Átilla igaz-vérő,
Víg, szomorú és keserő —
A lófejő!

Bukefal lovát szorítja,
Kardját s fogát ácsorítja,

S ősi javát szabadságát
Védi vérével hazáját —
A lófejő!

Medvebőrös kurta kozsók
S bogzott haja a vállán lógg;
Mellette lép szűz hajadon —
Fejér fátyolos menyasszony...
A lófejő!

88.

Musztafa, Karafa
És az akasztófa:
Mind ezen három fa —
Mind a három rosz fa.

Körtefa, körtefa,
Gyöngyösi körtefa:
A szegény katona
Megpihen alatta...

Karddal szántja földét,
Vérrel boronálja:
Mégis ő Fölségét
Igazán szolgálja.

89.

Nagy Bercsényi Miklós, nemzetünk oszlopa,
Sok vitéz legénynek te vagy édes apja.

Szabadságkereső szegény magyarokat,
Te vezérled őköt, az ő táborokat.

Nagy Bercsényi Miklós, hogy téged követtünk;
Sok diadalmakat ellenségen nyertünk!

Morvát és Bécsalját sokszor felnyargaltuk,
Ricsán generállal tánczát eljárattuk.

Storumberk generált bévittük Nyitrában,
Az sok ragadomány hordtuk mind Ujvárban.

Ujvárban katona szerencsét örüli, —
Kardját újabb harczra vígan köszörüli...

Hogy mikor Bercsényi zászlókat emeltet,
Felülőt fuvattat, rézdobot verettet:

Szép rendölt sereggel szálljon ki mezzőre
Víg kedvvel induljon ellenség földére.

Pihenő kvártélyba, fűvellő táborra,
Vág vize két partján száll az sok katona.

Járjad lovam, járjad Ujvárnak mezejét —
Hogy megszégyenítsük ellenség erejét!

Az álnok németet, az koborló ráczot,
Halomban vághassuk mind dánust, horvátot!

Bőv Magyarországot hogy miért rabolják,
Égetik, pusztítják, igen kóborolják.

Németnek, magyarok, soha ne higyjetek!
Csak jól forgódjatok, csak emberkedjetek.

Segétsed Úr-Isten az te hiv népedet:
Szegény kuruczoknak adj győzödelmeket!

Ezerhétszáz fölött nyolczadik esztendő
Vitézek csillaga, hadakozó üdő...

Éneklém ezeket, nyúgodván egykoron
Vág vizének partján, az soóki táboron.

90.

Bezerédi elvesztette a lovát,
Bukompanni megtalálta a nyomát...
Verte volna meg az Isten az urát —
Hiszen akkor adta el a szép hazát!

Bezerédi fölsietett Pozsonyig:
Bukompanni elkísérte Mosonyig.

Verte volna meg az Isten az urát —
Mért adta el a haza legjobb fiát!

91.

Boldogtalan fejem, mire jutott igyem!
Forgandó szerencse, mint bánál így velem!...
Hogy így légyen dolgom, azt soha nem hittem,
Ily kemény rabságra hogy éltettél engem.

Éltem szép tisztemben, mint hal a friss vizben,
Éltem becsületben, volt módom mindenben;
Mint régen Nagy Sándor, voltam nagy erőmben:
Mert senki énvelem nem állhatott szemben.

Zászlómat gyakorta vittem ellenségre,
Kardomat kötöttem a német nemzetre,
Sok németet, ráczot levertem a földre —
Keveset gondoltam vitéz személyekre.

Erősen harczoltam vitézlő kezemmel,
Sok vasas-németet vágtam fegyveremmel,
Keveset gondoltam rendelt seregével —
Csak úgy bántam vélek, mint karoly az fürjjel.

Régi szabadságért kész voltam meghalni,
Nem szántam hazámért véremet ontani:
Mindeneknek bátran kivántam szolgálni,
Romlott nemzetemet talpra állítani.

Engemet az Isten szerencsével áldott,
Sok ellenség között békével megtartott.
Sokszor az ellenség nékem fejet hajtott,
Még az ausztriai ház is jó vitéznek mondott.

Dicséretem nekem mindenütt nagy vala,
Hírem minduntalan nevelkedik vala,

Melyen a labancz is csudálkozik vala,
A rácz is előttem csak úgy bujkál vala.

Jaj, gonosz szerencse, mint bánál én vélem!
Híremben, nevemben meggyalázál engem;
Tovább hogy nem hagytál... élnem.
Ily kemény fogságban miért vetél engem?!

Jól tudom, hogy vagynak nékem sok írigyim,
Kik hazugságokat gondoltak ellenem,
Kikben soha bizony semmi tudtom nincsen;
Azon igyekeznek, hogy elejtsék fejem.

Mindazáltal, mostan kész vagyok halálra,
Kinyújtom nyakamat hóhér pallosára,
Nem irtózom tőle, bátran megyek arra...
Tudom, lelkem mégyen örök boldogságra!

Régi jó barátim, ti megbocsássatok,
Néktek immár soha én nem szolgálhatok;
Fejenként; kicsinyek, öregek s aprók —
Hogyha én vétettem, bocsánatot várok.

Ez egynéhány verset a ki megpróbálja,
Életét is annak eleibe adja;
Kinek van ez írva, az bátran mondhassa:
Én szegény lelkemet Isten nyugasztalja!

92.

Múlnak esztendeim,
Keserves napjaim,
Esztendőknek tetsző búval tölt óráim
És újulnak gyógyúlhatatlan sebeim.

Fájdalmi szivemnek,
Halálos sebemnek

Szüntelenül növén, szomorú éltemnek
Kínját szaporítják, bús, árva fejemnek.

Sok gondolatokkal,
Keserves jajszókkal
Töltöm én időmet, múlatván azokkal,
Epesztvén szívemet sok sóhajtásokkal.

Éltemet fogyatom
És végét óhajtom,
Mindennap meghalván — mégsem jön halálom,
Bóldogtalan sorssal élek hóltig, látom.

Kin sok gondolatim
Emésztő kínjaim,
Fellegszaporító gyakor sóhajtásim
Nékem éjjel-nappal mulató társaim.

Még sincsen szánója —
Nemhogy orvoslója
Vólna sebeimnek, hű ápolgatója
S halálos nyavalyámnak meggyógyítója.

De ezt szerencsémnek
— Az ki oka ennek —
Tulajdoníthatom, mivel gyötrelmimnek
Örül, és elvonja írát sebeimnek...

Állhatatlan maga:
S állhatatos dolga
Kínzásomba, fáradhatatlan mivolta,
S csak ebben állandó — nékem ártalmomra.

Az szeléd elméket
O szelédségeket
Mágneskővé teszi s aczélja szíveket
Kegyetlenségre hajtja, természeteket.

Mi hasznom hát nékem,
Hogy gyötrődik éltem
Panaszolnom tovább? ... mert szomorú szivem,
Nem remélhet gyógyulást halálos sebem.

Azért csak sóhajtok
Magamba s hallgatok,
Nem panaszlom, noha sok kínokat látok,
Mint az gyertyavilág óránkint csak fogyok.

Talám holtom után
Egyet sóhajt s megszán,
Én sok gyötrelmimet azzal meghálálván —
Elsenyvedt szivemnek ezt jutalmúl adván!

Valaha — ki tudja? —
Mert kínomat látja,
Késő szánakodással jutalmaztatja,
Mondván: immár elmúlt szegénynek bánatja! ..

93.

Török bársony süvegem,
Most élem gyöngyéletem,
Balogh Ádám a nevem,
Ha vitéz vagy, gyer velem!

Fakó lovam, a Murza,
Lajta vizét megúszsza,
Bécs-alját ha nyargalja;
Császár azt megsiratja ...

Császárt hogyha kinn kapom:
Hacsérossit lecsapom
Magát is megugratom,
Bécs várába futtatom.

Zsendelyes hí, eszterhás...
Ég a város, ég a ház,
Nem is egy ház; háromszáz —
Mert a kurucz ott tanyáz.

Vitéz! Hol a tarisznyád?
Vedd elő az pogácsát;
Zsendely pattog, húll a nád...
Süthetünk ma szalonnát!

Sándor Ferkó, sógorom —
Adsz ide a jó borom!
Harcz után ha szomjazom:
Az áldomást megiszom.

94.

A kölesdi harczon, a kölesdi harczon
Hej! én is ott voltam, elejének vágtam;
Elejének vágtam, közepét bontottam,
Mint kaszás az fűvet, döntöttem, rontottam.

Mikor Balogh Ádám a kardját emelte:
Sándor László akkor dandárt reávitte.
«Vedd fel, fiam, bátran németnek lövését,
Ne mutasd szivednek semmi röttenését,
Ne mutasd szivednek semmi röttenését!»

Mikor Balogh Ádám a kardját emelte:
Szekeress István is ezerét vezette.

«Rajta, rajta! rontsad ráczok sűrű rendét —
Hadd ne dúlja gaz nép édes hazád földét!»

Az Sió berkéig lőn nagy sivalkodás,
Fel Simontornyáig, sűrű, nagy roppanás.

Akkor Balogh Ádám indíta több hadat:
Német is elveszett, a rácz is elszaladt.

«Haj, édes ezerem! Haj Somogyi Ádám!...
Most immár utánna, mindenütt az hátán!
Most immár utánna, mindenütt az hátán!»

Lovassa üldözte, — gyalogja öldözte,
Szegszárdig az mezőt vérével öntözte.

Megégett Ráczország, megmaradt három ház..
Elesett négyezer, megmaradt három száz.

95.

Német sas vert fészket, már Sümeg várában
Berdót kiálltanak Vég-Simontornyában.

Veszprém vára volt még, álla utóljára...
Azután szorúltunk sűrű Bakonyságra.

Sárgúl már levele az sűrű Bakonynak —
Hervad szerencséje szegény kuruczoknak.

Antal úr bujdosik, Vak Bottyán haldoklik,
Vitéz Fodor László sebekben kínlódik...

Jó Fekete István, Luka Benedekkel
Magas Veszprém falát festették vérekkel...

Hellepronth, Palkovics vasakat pöngetnek, —
Kik még meg maradtunk; üldöznek, kergetnek.

Meddég áll fönn fejünk? Csak az Isten tudja,
Csak az Isten túdja, — senki nem mondhatja.

Mi piros vérünknek hol lész kiontása,
Fáradt teteminknek földben nyugovása?

96.

Felséges Istentől minden szent áldásI
Feletted, melletted legyenek angyalI,
Figyelmetességgel lelkednek őrzőI
Földön, kívánságom ez hozzád, mostanI.

Ohajtom: vidámúlj, mint mezei hattyU
Oly hosszan éléssel, mirrhás-tollas hátU,
Oltalmod az Isten légyen, nagyhatalmU, —
Oh ne légy, kívánom, szívedben szomorU!

Rózsaszinű orczád újuljon, azt szivveI,
Ráróforma szemed vidámúljon kedvveI, —
Régi, hozzád való igaz szeretetteI,
Részemről óhajtom nagy kötelességgeI.

Gyászod mely keserves, vígasságra jutnI
Gyámolt adván Isten éltedet szentelnI,
Gyakrabban engedjen abban vígasztalnI, —
Gyászodat örömre, áldással fordítnI.

Az mai nap, tudom, szent patronád napjA;
Az Atya-Istentől, Forgács JuliánA
Aldattassék lelki s testi kívánságA, —
Az kívánt örömre változzék orczájA!

Cziprusfa tavaszkor mint újul az kertbeN,
Czédrusfa virágzik az plántált helyébeN:
Christus urunk által egész életedbeN —
Cicero-formára vídámúlj elmédbeN!

Szerencsés éltedet kíván itt egy árvA,
Szívéből kívánja igazán katonA,
Szives grácziádba magát is ajánljA, —
Szívvel nőtt verseit végzi már pennájA.

97.

Hol vagy te most nyalka kurucz —
Ki oly voltál, mint a szép strucz?
Talán ez világból kifutsz,
Míg te az hazádban bejutsz...
Nyalka kurucz!

Fájhat szived tulsó földért:
Dunán túlfelől országért
Télen rendelt kvártélyodért,
Elhagyott, szép asszonyokért —
Nyalka kurucz!

Kőszögön, hogy vásárlottál,
Sümegen, hogy te tánczoltál,
Szombathelyen szajhálkodtál;
Nem hitted akkor, hogy így járj!...
Nyalka kurucz!

Hol van hosszú, pántos, kardod?
Majd tíz fontos, csattos forgód?
Kócsag tollas, prémes csákód?
Kű-ütötte nagy pallosod?
Nyalka kurucz!

Hol van hosszú karabinyod?
Gréczi, bécsi pár pisztolyod?
Üsttel rakott pantallérod?
Czifrán varrott nagy tarsolyod?...
Nyalka kurucz!

Hol czifrázzák most ruhádat —
Másfélaraszt dolmányodat?
Zsinórral salaváridat
Hol prémezik nadrágodat?
Nyalka kurucz!

Te jó kurucz akkor voltál,
Mikor adtát czifrán mondtál,
Isten ellen káromkodtál, —
Nyelveddel mindig ugattál,
Nyalka kurucz!

Szegény embert szidtad, verted,
Nemes embert nem böcsűlted,
Senki személyét nem nézted,
A jövendőt nem gondoltad,
Nyalka kurucz!

Szaladj kurucz, jön a labancz! ..
Látod: büdös, lompos német;
Hidd el megdöf ha elérhet,
Dragon-végre ha vethet —
Nyalka kurucz!

Párduczt, farkast most hol varratsz?
Kaczagányokat hol csinálsz?
Mely vásárban lovat ugratsz,
Kedved szerint azzal múlatsz?...
Nyalka kurucz!

98.

Vitézlő fiaknak,
Végújváriaknak,
Kiterjedt szép hire;
Mezőben járások,
Jeles portázások
Vág vizén túl messzire —
Nappal s éjten-éjjel
Száguldván ki s széjjel
Németeknek vesztire.

Alattok ugrálnak
Fő lovak, vidámak,
Ráró-, sólyomröptűek;
Ki húsz órák alatt
Húsz mélyföldet futtat —
Mondatik még semminek;
Éjt-nap, étlen-szomjan
Űztön-űzvén, abban
Gyönyörködnek mindenek.

Oh magyar serénység,
Forgódó vitézség
Nem szánja fáradságát;
Leseken, próbákon,
Táboron, portákon
Kimutatja jóságát.
Vigyázó, mint darú,
Vitéz, keménykarú, —
Vigan fut nehéz pályát.

Rekkenő hév nyárban,
Zordon tél havában
Egyaránt kiindúlván —
Egynehány száz lóval
Kibontott zászlóval,
Ellenségre buzdúlván:
Vezére szavára
Vén Hajszter hadára
Rajúl reá zúdúlván...

Forgódik mindenik,
Labanczokat verik,
Vágják, úzik, szorítják:
«Rajta!!» riadallal
S az szép diadallal
Egymást ők bátorítják;
Ellenség testekkel
— Madarak étkekkel —
Mezőköt béborítják.

Erdőkön, berkeken
Hányt titkos leseken
Németeket megejtik:
Hol martalék-csapat
Bécsalja a hadat
S magokat kik elrejtik:
Egyszersmind kitörvén —
Mint forgó hab, örvény
Körösként úgy veszejtik.

Másszor térhelyeken
Torpadván, — hertelen
Trombiták rivadtára,
Mint sólymok sípszóra
Röppennek csoportra; —
S ihol! derék csatára
Szép, rendölt sereggel,
Tündöklő fegyverrel
Törnek császár hadára.

Vág, Nyitra melyéke
Nagy-Szombat vidéke,
Rév-Komárom eleje,
Isméri Esztergom,
Nyitra és az Garam —
Mely nagy karjok ereje!
Pozsony sem kívánja,
— Mert hóstátja bánja —
Hogyha harczot áll vele.

Sok kevély generált;
Strombereket, Hannibált
Gyakran ők megkergették;
Megütvén Max hadát:
Rabúl hozzák magát,
Népeket megröttenték;
Kroát is fölverék
Ocskainak fejét
Árultatásért vötték.

Sőt ama vén Hajsztert,
Nagy kegyetlen embert,
Császár főgenerálját:
Sok hadi népével,
Roppant seregével —
Ötet is megtréfálják;
Mely nagy vitézséget
Minden nemzetségek
Álmélkodván csudálják.

— Vég-Ujvár fővára
Magyarok bástyája
Kuruczok dicsőssége!...
Bár álgyú zendűljön: —
Falad ne rendűljön —
Igyünknek erőssége!
Jeles vitézidnek
— Miként egrieknek
Terjedjen hírössége!

Únos-untig légyen
Jó-borod; kenyérben
Szűköt soha ne láthass;
Vágód is nagy bővön
Járjon friss meződön, —
Vitézt kedven táplálhass
Tele csutorával,
Rakott tarisznyával
Portát gyakran bocsáthass.

Hogy így ellenségre
Vigan menjen s végbe
Nagy dolgokat vihessen,
Vág, Duna melyékén
Császár sűrű népén
Szép próbákat tehessen.
Magyarok Istene
Gyakor szerencsékre
Kivánom, így vezessen.

Ezer hétszáz felett
Irnak vala tizet —
Hogy ezeket én szerzém,
Az Nyitra berkében,
Partjának mentében,
Járdogálván, éneklém;
Jó fejedelemnek:
Rákóczi Ferencznek
Dolgain elmélkedvén.

99.

Kuruczok, kuruczok, haj szegíny kuruczok —
Beh megsötétedett ti fényes napotok!

Óh gonosz szerencse, óh keserves óra!...
Trincséni mezzőnek vérrel borítója.

Sok ezren borúltak ott önnön vérekben,
Mások tántorodtak régi hívségekben.

Labancz már Ocskai: sok vitéz hadnagyi
Átkozva siratják az ő labanczságát:

Verje meg az Isten állhatatlanságát!
Kemény Beleznai seríny Jávorkával,

Ama Bornemissza, hires Rácz Miskával
Esküsznek Újvárban egymásnak kezére,

Erős esküvéssel Ocskai vesztére.
«Bátor vérontásom — történjék halálom,

Álnok árulónak bosszúját megállom,
Álnok árulónak bosszúját megállom!»

S nyárnak hévségében, ősz sűrű ködében,
Kergetik Ocskait nagy kegyetlen télben.

Beleznai két száz labanczát levágja,
Pilátushoz küldi őket vacsorára.

Bornemissza véle gyakran kergetődzik,
Rácz Miska éjjel is ott környül leskődik...

Jávorka pediglen paraszti ruhában —
Egynihány vitézzel csak bétör házában.

«Héj Ocskai László! a nagy tobzódástúl
Kelj föl immár — érted elgyöttünk Újvárból!...

Vérünk árulója, most add meg magadat!
— Fölkele Ocskai: de fegyvert ragadott.»

Kiverik kezéből s úgy homlokon vágják —
Vér elborította mind a két orczáját.

Viszik már, viszik már, kötve paripára,
Nyargalton-nyargalvást — viszik már Újvárba.

Hogy vitték a kapun, istrázsa kiáltott:
Itt hozzák, itt hozzák az Ocskai Lászlót!

Hadi szék birái ott egybengyülének,
Hitiszegő felett ők széket ülének.

Irjátok furérok, irjad sereg diák —
Vér-veres tentával a nagy szentencziát:

«Világ példájára feje elüttessék,
Várnak bástyájára karóba tüzessék.

Hadd lássák mindenek: az lator mint jára,
Ki megszegvén hitit, támadt hazájára!»

Mikor rézdobokat megütték az vártán,
Mikoron az sipot megfújták az bástyán:

Akkor az piaczon álltak mind fegyverben, —
Kihozák Ocskait, vasakkal terhelve.

Ott felzöndülének vitézek, hogy látták:
«Öld meg az árulót!» Hozzá azt kiálták.

S ha fejét nagyhamar hóhér el nem csapja:
Testét vitézlő rend izekké szaggatja!

Föltüzék az fejét a bástya fokára,
A mely néz Nyitrára, — egy nagy árboczfára.

Nagy fekete hollók sűrűn szálldosának —
S ott környül kerengvén, ekkép károgának:

«Kár, kár, kár, kár vala Ocskai Lászlónak,
Ilyen nagy vitéznek — lenni árulónak!

De nem kár, hazáját, vérit eladónak
Szemeit kivájni, fekete hollónak!»

— Már Ocskai László másoknak nagy példa:
Gonosz árulónak így lészen halála!

Lelkeket világon szélvészek kergetik —
Azután pokloknak lángjára vettetik.

— Ezt szörzék Ujvárban, ezerhétszáz tizben ...
Szegény magyarokat segítse az Isten!

100.

Mennybéli nagy Isten, hozzád kiáltunk,
Keseredett szívvel hozzád folyamunk, —
Mert veszedelmünkben nincs hová fognunk.

Soha nem mondhatjuk meg mü nyelvünkkel,
Meg sem gondolhatjuk az mü elménkkel:
Mennyi veszedelem támad rajtunk fel!

Mint az bő árvizek: ugyan áradnak,
Rettegés, félelem el nem távoznak,
Sem éjjel sem nappal békét nem hadnak.

Ugyan elfáradtunk a nagy bánatban,
Megepedtünk immár az kárvallásban, —
Csak, hogy még nem fekszünk az koporsóban!

Kímílletlen azért münköt rontatál,
Míg ellenséginkkel elposztíttatál, —
Mint az bárányokot megszaggattatál.

Nincsen immár nekünk semmi örömünk,
Nagy keserüséggel rakva életünk,
Nyomorúságinkban szólni sem merünk.

Megalázál Isten, az földhöz verél,
Minden vígasságot tőllünk elvevél.
Gonosz bűneinkért az tűzben vetél.

Ím, fejet hajtottunk Istenségednek,
Igaz voltát látjuk ítíletednek —
Mü vagyunk okai büntetésednek!

Könyörülj már rajtunk, kérünk Úr-Isten,
Mert megemészt münköt az veszedelem;
Tekints reánk azért s légy segedelem!

Az te szent Fiadért Jézus-Krisztusért
Adj minden jót nekünk, az mü Urunkért, —
Ne vess el örökre tőlled bűnünkért!

Mutasd meg e világ szemlélésire,
Hogy nagy gondod vagyon te seregidre,
Úgy mint az temagad szemed fényére.

Hozd el az örömet és békességet,
Az szegény községnek adj csendességet, —
Vedd el immár róllunk az ellenséget!

Ne dicsekedhessék mü ellenségünk,
Ne mondják, hogy nincsen nékünk Istenünk...
Kérünk mü Szent Atyánk, támadj mellettünk!

Dícsíretet azért mü neked mondunk,
Nagy hálaadással felmagasztalunk,
Az szent angyalokkal áldottnak mondunk.

101.

Kuruczoknak kedves földe,
Gyöngyös mente, Rába völgye
Pápa tájja, Győr eleje,
Beh jó annak a kenyere.

Bakony alja, Ság mezeje,
Vitézek fölnevelője,

Bőv áldással éltetője...
Hej, be messzi estünk tőle!

Most az sovány unghi Krajnán,
Az beregi Verhovinán.
Zabkenyéren, tót hajdinán
Nyögünk az nagy inség mián.

Ha ád Isten még oly órát,
Hogy meglátjuk a Ság ormát?
Szülőföldünk szép határát,
Ha isszuk még Somló borát?

Kardunk, lovunk még meg volna:
Jó szerencsénk ha fordúlna,
Balogh Ádám szabadúlna,
Előttünk-járónk ő volna!

— Talán az üdő megfordúl,
Katona-csillag megújúl;
Mink is indúlunk azontúl...
Urak leszünk még Dunántúl.

102.

Nincs becsületi a katonának,
Mint volt régenten a kuruczságnak.
Vajjon vagyon-é hirével az Méltóságnak,
Hogy annyi sok magyar fiak rosz becsben vagynak?

Katonának olcsó már az vére:
Háromszáz forint szegénynek bére;
Ámde azt sem költheti el szegény, végtére, —
Melyért méreg, kínzó féreg száll az szívére.

Igen kedveltük az kuruczságot,
Oly híven kaptuk, mintegy újságot;
Gondoltuk, hogy ezzel nyerjünk szép uraságot,
Védelmezzük, oltalmazzuk Magyarországot.

Mely dolog bizony meg is lett volna,
Magyarországot megnyertük volna:
Ha sok gondoskodó urak nem lettek volna, —
Ily romlásban, kárvallásban nem estünk volna!

Legelsőben is Munkácshoz jutánk,
Az udvarházhoz, urunkhoz szállánk, —
A németnek hadától hogy bészoríttatánk:
De Karaffát az generált halálra hajtánk.

Jársz alá valaha kéncses Erdélyben:
Német testhalmot látol ott egyben, —
Mind szegénylegény kezei vágták azt egyben,
Bonczidai török vára bizonyság ebben!

Ki nyargalta fel mind Bécs aljáig,
Meghódoltatta nagy Ausztriáig?...
Szegénylegény, úr lova nyargalt mindaddig —
Szegénylegény, nem úr lova nyargalt mindaddig...

103.

«Hallgassátok meg magyarim a mit beszélek!
Tanácsoljatok vitézim: mitévő légyek?
Jön a német, dúl-fúl éget,
Mindent pusztít, rabol, kerget...
Hajh! már mit tégyek?»

«Tanácsoljuk Fölségednek, meg se is vesse:
Aranyait, ezüstjeit rúdakba veresse,
Rakassa fel, vitesse el,

Hordassa el, — és menjen el
Merre szeme lát!»

«Megcselekszem, elkövetem, mondja valaki,
Sőt szeretem, meg sem vetem, oktasson akarki.
Ki az oka: minden látja!...
De tudja meg, hogy megbánja
Spion Károlyi!

Megfizeti még az árát az árulásnak:
Kipótolja maradéka Esze Tamásnak, —
Ha nem másnak. Árulónak
Úgy lészen még dolga neki
Miként Júdásnak!...

Országomból, a hazámból már ki kell menni;
Mordságimról, hibáimról megengedjetek ti!
Megöllelek, megcsókollak, —
A míg élek mindig szánlak
Kedves Bercsényim!

Sok pénzembe, költségembe került váraim,
Azokhoz pompásan épült sok szép palotáim:
Itt hagylak már pataki vár!
Nem látlak már munkácsi vár!...
Isten megáldjon!

Megengedjen a magyarság, már ezt kiáltom.
Édes hazám, mire jutál!... csak azt sajnálom;
Német lesz már a vezéred,
Jaj! de néked az nem véred...
Hajh! ki ne szánna?!»

— Hej Rákóczi, magyarok vezére, Bercsényi,
Országunk fejedelme, vezére Tököli!
Hová lettek, hová mentek
Országunknak híres-jeles
Magyar vezéri?!

Óh, égre kiáltó vétek, hogyha képzelem!...
— Országából elbújdosott a jó fejedelem.
Nem képzelem, nem is vélem:
Más országnak királyánál
Helyét ne lelje!

Nézd, a német lakó földünket már mivé tette!
Asszonyinkat, leányainkat megszeplősítette. —
«Német már a vezéretek,
Jaj, be szánlak benneteket...
Isten veletek!»

104.

Édes hazám, szánjad válásom,
Messze földre van indúlásom;
Úgy fordúlhat, világból is lesz kimúlásom —
Úgy fordúlhat, világból is lesz kimúlásom.

Most bocsátod el hív szolgádat,
Nem szánod-é szegény árvádot?
Tőled szintén eltávozni kedves fiadot —
Tőled szintén eltávozni kedves fiadot.

Nem lészen-é nehézségedre,
Nem fordúl-é nagy sérelmedre,
Hogy úgy viselsz gondot rám, mint idegenre?
Hogy úgy viselsz gondot rám, mint idegenre?

Az kisdedek anyjok tejétől,
Az szoptató anyjok mellétől,
Még az madár sem távozik messze fészkétől,
Még az madár sem távozik messze fészkétől...

Más nemzetségek országára,
Idegen föld tartományára

Hát én szegény, hogy indúljak más határára?
Hát én szegény, hogy indúljak más határára?!

Föld idegen, valahol járok,
Csak kegyelmet hejában várok;
Emberek kegyetlensége vélem határos —
Emberek kegyetlensége vélem határos.

Jaj, hol lészen megmaradásom!
Hegyek-völgyek közt bújdosásom,
Mely nehéz volt kicsinségtől fogva lakásom —
Mely nehéz volt kicsinségtől fogva lakásom!

Hol lészen éjjel lefekvésem?
Vad gyomrában lesz temetésem...
Édes hazám most hallgasd meg az én kérésem,
Édes hazám most hallgasd meg az én kérésem.

Veszedelmes tenger örvénye
Beteg ember keserves élte
Bizonytalan az idegen ország ösvénye,
Bizonytalan az idegen ország ösvénye.

Im az égi háborúk ellen,
Az ellenség rajtunk kegyetlen,
Hová hajtsam te kivüled magam hirtelen —
Hová hajtsam te kivüled magam hirtelen?

Ne hagyd hejába könyhullásom,
Nem sok tőled én kivánságom;
Csak hogy szánjad, édes hazám, tőled válásom,
Csak hogy szánjad, édes hazám, tőled válásom.

105.

Őszi harmat után,
Nagy hegyeknek ormán
Fujdogál a hideg szél,
Fujdogál a hideg szél.
Zöld erdő harmatát,
Piros csizmám nyomát
Hóval lepi be a tél,
Hóval lepi be a tél.

Régi üdőm elmúlt,
Most másképen fordúlt,
Szomorú az én sorsom,
Szomorú az én sorsom...
Messzére bujdosom,
Hazámat itt hagyom;
Isten vezérli dolgom,
Isten vezérli dolgom!

Szerelmes barátim,
Régi jó pajtásim
Tűlem elpártoltanak.
Tűlem elpártoltanak,
Fejenként mindenek,
Akik ismértenek —
Mostan megbocsássanak,
Mostan megbocsássanak.

Ha kiknek vétettem,
Ugyan megszenvedtem!...
Igazságom: mindenem,
Igazságom: mindenem!
Keserű én nékem
E világon élnem;
Te tudod én Istenem,
Te tudod én Istenem!

Jobb hát a darvakkal
Vagy más madarakkal
Elbújdosnom messzére:
Elbújdosnom messzére:
Hogy irígyim szava,
Ellenségim vasa
Szegény fejem ne érje,
Szegény fejem ne érje.

Mert itten lakásom
Nincsen maradásom,
Az sok irígyeimtűl,
Az sok irígyeimtűl.
Uram! én azt kérem:
Utamban vezérem [nektűl
Légy s ments meg minde-
Légy s ments meg minde- [nektűl!

Vezérelj messze földre,
Idegen nemzetre,
Hol lakjam békességben,
Hol lakjam békességben.
Hosszú bújdosásom
Lészen, távozásom,
Kietlen messzeségben,
Kietlen messzeségben.

Csillag jár mely felűl,
Szél zúg, fölyhő röpűl —
Arra vészem útamat,
Arra vészem útamat...
Ha minden elmarad:
Isten el nem marad, —
Reá biztam magamat!
Reá biztam magamat!

106.

Győzhetetlen én kőszálom,
Védelmezőm és kővárom —
A keresztfán drága árom —
Oltalmamat tőled várom!

Sebeidnek nagy voltáért,
Engedj kedves áldozatért,
Drága szép piros véredért,
Kit kiöntél ez világért.

Irígyimet zabolázd meg,
Szándékokban tartóztasd meg,
Szegény fejem koronázd meg,
Mennyen-földön boldogítsd meg!

Életemet ostromolják:
Feszítsd, feszítsd! — azt kiáltják,
Mint gyilkosom, azt kivánják,
És véremet szomjúhozzák.

Reád bíztam ez ügyemet
Én Jézusom, én lelkemet,
Megepedett bús szívemet
És szegény árva fejemet.

Irgalmazz meg én lelkemnek —
Ki vagy Ura mennynek-földnek;
Könyörgök *csak* Felségednek,
Mint kegyes Idvezítőmnek.

Ím elmégyek országomból,
Drága, kedves, jó hazámból;
Eddigvaló hajlékomból,
Költöznöm kell jószágomból.

Mutass Jézus kies földet,
Lakásomra adj jó helyet,
Ez életben csendességet —
Jövendőben idvességet!

107.

Kiállott Rákóczi
A munkácsi sánczra,
Reá támaszkodék
Pántos pallosára.
Reá támaszkodék
Pántos pallosára, —
Reá rívalkodék
Az rézdobosára:

«Dobosom, dobosom,
Udvari dobosom!
Most néked megmondom:
Ne azt verd, hogy: Mars, mars!...
De azt verd, hogy: Rajta!...

Ördög nyúzza anyádat —
Ne úgy verjed dobodat!
Ne úgy verjed, mint eddig:
Isten tudja, hogy lesz, mint?
Hanem úgy verd: Rajta!
Rajta, rajta, rajta!

Úgy verd: a föld rengjen,
Ég is visszazengjen,
A ki él, meghallja, —
Sőt azt is, ki halva
Fekszik, felriaszsza:
Rajta, rajta, rajta!
Én hires vezérim:

Bottyánom, Bercsényim,
Pekrym, Bezerédym,
Kik vagytok vitézim:
Rajta, rajta, rajta —
Útolsó nagy harczra!»

— Halálos nehéz köd
Mindent búsan béföd;
Jobb is, ha nem látja:
Mert csak szive fájna —
Tán meg is szakadna...
Dobos már dobolhat,
Rákóczi únszolhat:
Rajta, rajta, rajta!...
A tábor, a tábor
Zászlóit lehajtja
A majthényi páston, —
Szegény kurucz tábor...
Hajh Károlyi Sándor!

«Hajh Károlyi Sándor,
Károlyi Sándorom!
Hová lött, hová lött
Az én szép táborom?
Most rejá kérdelek:
Felelj meg érette!
Kénszerítlek letött
Hétszeres hítedre;
Valld bé, ne is tagad:
Eladtad jó urad!

— Úgy lészen még dolgod
Néked, mint Júdásnak;
Bosszút áll, nem hagyja,
Igaz maradékja
Hív Esze Tamásnak,
Nagy Bóné Andrásnak,
Meglásd csak, meglásd csak!

«Nem kérem én az országom
Inkább világgá bújdosom.
Úgy is tudom már:
El köll mennem már!...
Kovácsom, kovácsom,
Udvari kovácsom!
Fordítsd meg a patkót
Hódos paripámon,
Az elejét hátra,
Ne fordúljon vissza!
Úgy sem jövök vissza
Szép Magyarországra!»

«Két országom, népem:
Vitéz magyar, székely,
Az Isten megáldjon!
Patak, istenhozzád, —
Német már a gazdád!
Isten hozzád Munkács:
Engem többé nem látsz,
Legkedvesebb várom!...
Én édes hazámot,
Szép Magyarországom
Már többé nem látom, —
Már többé nem látom.»

«Eljön még az idő,
Szegény Magyarország —
Megátkozod te még
E keserves órát!...
Idegen nemzetnek
Be súlyos a járma!
Régi vezérének
— Tulajdon vérének —
Sírva néz utána,
Sírva néz utána...»

«Szeret Magyarország,
Óhajt Erdélyország,
S hóltig szán, hóltig bán, —
Még a gyermekök is
Tudom, visszakíván!
Mikor rég elmentem:
Visszasóhajtatok!
Mikor rég meghóltam,
Akkor is sirattok.
Haló porombúl is
Feltámasztanátok, —
Összeszednétek még
Porhanyó csontimot!...»

«A merre tenger zúg,
A merre a szél jár,
Csillag lehanyatlik, —
Ott nyugszom meg én már.»

— Beh szomorún szól a
Rákóczi rézdobja,
Nem mondja már: Rajta!
Rajta, rajta, rajta!...
Hanem azt dobolja,
Messzéről zokogja:
«Szülőföldem, bölcsőm,
Te bús Magyarország!
Immár istenhozzád.
Immár istenhozzád!»

108.

Elbúcsúzom országomtól
Kedves kis Magyarországtól
Visszanézek félutamból
Szememből a köny kicsurdul.

Hallgassatok hegyek völgyek,
Hadd panaszkodjam néktek:
Elmegyek én valamerre
Valamely ország szélire.

Fészket rakok száraz ágra
Árva gerlicze módjára
Ott sem mondanak egyébnek
Szegény árva idegenynek.

Én vagyok az a gerlicze,
Ki az társát elvesztette.
Az vad galamb elkergette
Szerelmemet irigylette.

Senki nem fogja megtudni
Szegény fejem él-e, hal-é?
Vagy élésben módja van-é?
Isten gondomat viselje!

Isten hozzátok bajtársim,
Vélem felnőtt jó barátim,
Kikkel sokszor nyájasságim
Töltöttem el víg óráim.

A mi jót tettetek vélem
Isten fizesse meg néktek,
Hosszabbítsa élteteket
Rólam ne felejtkezzetek.

Áldás a szent Háromságnak,
Dicsőség a magasságnak,
Ki angyalt ád kalaúznak
Az igaz úton járónak.

Angyalodat én Istenem
Adjad, hogy vezéreljen engem,

Minden gonosztól megmentsen,
Útaimban vezéreljen.

109.

Megjártam a hadak útját,
Nem tartottam lovam száját,
Nem tartottam lovam száját,
Most siratom magam baját.

Harczoltam én a hazáért,
Istenért és szabadságért,
Búval eszem most kenyerem,
Bújdosó lett én belőlem.

Ihol késő most bánkódni,
A harcz után hadat vágni.
Megyek messze Rákóczival
Szívem tele bajjal, búval.

Ha esne is oly esetem,
Hogy történne betegségem;
Ki gyámolítana engem,
Ismeretlen idegenben?

Búval vagyok bővelkedő,
Sok nyomorúság szenvedő,
Elhagylak én áldott haza,
Nem láthatlak, soha, soha.

Hol szépséges feleségem?
Hol vagy te is nemzetségem?
Kis giliczém: kicsi lyányom?
Kérem Istent, hogy megáldjon.

Harczoltam én a hazáért,
A haza szabadságáért.

Most bújdosás a kenyerem,
Sós a könytől, mikor eszem.

110.

Elbújdosom országomból,
Én édes magam házamból;
Visszanézek, keservesen:
Még határát sem láthatom.

Füstjét látom, de csak alig,
Hogy az égen sötétedik.
Kis kertemben egy almafa,
Azon terem aranyalma.

Jobban bánom termő ágát,
Mint tulajdon az almáját.
Mert az olma elkelendő
De az fája gyümölcshozó.

Isten hozzád! Búcsút veszek
Tüled rózsám. Távul leszek;
Erdőt, mezőt veled jártam,
Mégsem mondád, hogy nem szeretsz.

Csak azt mondád, engem szeretsz,
Szép szerelmedbül ki sem vetsz,
Álnok voltál, mert megcsaltál,
Máshová is kacsongattál.

Kiért, másért megvetettél,
Más nyelvek alá ejtettél,
Szerelmed rabjává tettél —
Szerelmed rabjává lettél.

Hogyha tudtad édes rózsám
Szerelmednek röved voltát,
Óh jaj mért vetettél hálót
Az én szabad életemnek?

Hosszú útnak mennyi pora:
Én szivemnek annyi búja;
Nem kell nekem senki búja,
Megelégszem magaméval.

Ejh, meghervad bennem a szű,
Mint az gyenge, lekaszált fű.
Ejh megölt engemet az bú
Mint szép, fiatal fát az szúj.

III.

Sem apám, sem anyám, sem jó atyámfia:
Hát csak magam vagyok az idegen földön!

Jóakaróm is nincs, jó barátom sincsen —
Nem csuda az oka, hogy jó kedvem sincsen.

Ez idegen földön nyomorúságomnak
Egyik ez az oka, az én bánatimnak.

Kihez hasonlítsam ebben én magamot?...
Azután bujdossam széjjel országokot.

Egy rokonom sincsen, egy atyámfia sincs, —
Idegen országban bú nélkül senki sincs.

Hiszem, befogadtok engem szállástokban,
Tudom, szállást adtok sűrü havasokban.....

Fenye oroszlányok, erdei vadkanok,
Farkasok, párduczok, medvék, kik hol vattok

Tüveletek együtt mindent elszenvedek,
Jót, gonoszt veletek mind együtt viselek.

Ha jóakaróim engem elhattanak,
Én laktam-földemről engem kihíttanak:

Csak legyetek nekem tü jóakaróim,
Kegyetlenben lakó fene jó barátim!...

112.

Vajha kimondhatnám kinját én szivemnek,
Megmagyarázhatnám fájdalmit lelkemnek,
Avvagy csak irásban ezeket tehetném —
S az én kegyesemnek kezéhez küldhetném.

De nem tudom kire dolgomat bizhassam,
Kinek minden szómat bátran megmondhassam:
Mert oly állhatatlan most a földi ember,
Mint szelekkel játszó nyughatatlan tenger.

Mindjárt öszvefutnak én gonosz irígyim,
Letésznek s felvésznek — nem tudok mit tégyek?
Ha madárra bízom, a sem mindenik hív —
Azok között is van sok tétovázó szív.

Galamb a párjától messze útra nem megy,
Galambi pölhéshez természetben csak egy;
Hollóra nem bízom: holló dögöt talál,
Mert megeznék, hogy ő levelemmel leszáll.

Szajkóra nem bízom, mert csak fészkét őrzi, —
Valamennyi titkom mindennek fütyülné;

Bagoly csak éjjel jár, álmos, ágyban henyél –
Az én kegyesemet felverni nem merné.

Gólya csak kigyókkal rakja meg a száját:
Irígység foglalja annak szíve táját;
Kéményemben lakik egy füstös fecskécském —
Csak a lészen nékem igaz követecském.

A ki is a szélnél sebesebben repül,
Repülve jól lakik legyekkel, le nem ül.
Vidd el madár, vidd el, vidd el levelemet,
Hagyd jó reménységben az én kegyesemet!

Hajnalra oda jutsz, szállj bé ablakjába,
Ama szép hajnali nótácskádat kezd el;
Ha kérdi: ki küldött? Mondd meg: én küldtelek
Bizony szánni fogja bánatos szivemet!

113.

Menj el édes fecském, violám köszöntsed,
Nagy alázatosan házban valót kérjed,
Ezen fáradt szóval nékie jelentsed,
Ne hirtelenkedjél, a mit szól megértsed.

Erős kötelekkel kötözték Sámsomot:
Mégis elszakasztá, mint erős mén hámot;
Mágneskövet visel, a ki sok igámot
Csak egy hajszálon ő hozzá húzhatná most.

Aranynyal kellene nevedet felírni,
Gyémántkő-táblára szépen lerajzolni,
Rubintkőből formált ládában tartani —
Innepet kellene nevednek szentelni!

Nem dicsérem: de szép mint hajnali csillag,
Angyalka módjára ki előttem ballag;
Neveti ha kérdem: hol lakol szép alak?
Két szép szemeivel integet — úgy ballag.

Vagy meghalok érted, vagy enyimmé tészlek,
Vagy elválok tőled, vagy hozzám kerítlek.
Szánj meg édes rózsám, igen szépen kérlek, —
Engem ugysegéljen: szivemből szeretlek!

114.

Ritka dolog látom szerencsésnek lenni,
Ennyi tövisek közt egy rózsát sem szedni;
Búbánat, siralom,
Keserves fájdalom,
Szerelmet igy élni — szerelmet igy élni.

Azt gondoltam: elébb a tenger kiszárad,
A nap lovaival ellankad és fárad:
Mintsem azt megérjem
Személyeddel frígyem
Szerencsétlen légyen — szerencsétlen légyen.

Kinek lehet hinni, hanem az oly szivnek
A ki magát hittel kötelezi hivnek;
De már elfordula,
Máshová hódula, —
Szerelem igy múla — szerelem igy múla...

Óh miért nem mondád, hogyha nem kedveltél?
Miért nem szenvedtél — hogy igy kisértettél?
Miért meg nem öltél
És el nem temettél
Mintsem igy gyötröttél — mintsem igy gyötröttél!

Tudja s szólhat minden ezer bánatimról,
Sűrű siralmimnak terhes fájdalmiról,
Élek avvagy halok,
Ülök avvagy állok:
Még azt sem tudhatom, — még azt sem tudhatom.

Zengenek az erdők sok szép madárszókkal,
Újulnak a mezők szagos virágokkal:
De én elhagyattam,
Egyedül maradtam,
Mint árva gerlicze — mint árva gerlicze.

Indulatom zajos tengeren hányatván,
Elmémet a számos terhes gond árasztván,
Mostoha szerencse
Állhatatlan kincse
Engemet fárasztván — engemet fárasztván.

— Irám ezen egynéhány panaszló verseket
Nem szintén követvén a jó versszerzőket;
A ki hallod őket:
Élj aranyidőket
Bánattól meddőket — bánattól meddőket!

115.

Boldogtalan sorsa siralmas éltemnek,
Árad napról napra gyötrelme szivemnek,
Nem virrad fel soha víg napja éltemnek —
Igy lesz látom vége az én életemnek!

Szerencsétlen voltom holtomig siratom,
Míg gyászt, melyet visel szivem, ha fontolom,
Egész életemet, hogyha meggondolom:
Nem egyébb csak sírás, bánatos búhalom.

Az én állapotom, félelem, reménység,
Szerencsém állása reménytelen kétség,
Sok súlyos próbákkal elegyes, nincs mentség,
Jaj egész-életem csak szerencsétlenség!

Az én szerencsémet szélvészek találták,
Titkos ellenségim utaimat állják.
Az én életemet vajjon nem sajnálják?!...
Kiknek nem vétettem, azok ostromolják.

116.

Homályban borúltak víg napjaim,
Nincsen ki enyhítse fájdalmim,
Véletlen elhagytak jó barátim,
Egészlen lefolytak víg óráim;
Melyekért is életemet megutálom —
Szomorú voltomat hogyha elgondolom.

Öltözik előre végső gyászban
Ki oly kint, melyet én, von magára;
Áradjon, merüljön mély bánatban
Ne várjon vigasztalást magában:
Mert a bús szív igen ritkán enyhíttetik —
Sőt inkább nagy fájdalmakkal terheltetik.

E világ nem egyéb csalárdságnál,
Hivságot mutató nyájasságnál,
Hidd el, hogy próbáltam jobban másnál:
Hogy világ változóbb a tavasznál.
Jobb azért nékem mindenektől megválnom —
Csendesen életem napjait számlálnom,

Óh nagy bánatoknak mély tengere —
Miért hozál ily bút fejemre?!
Nem voltam érdemes mindezekre,

Hogy ily nagy veszélyt hoznál fejemre.
Ezt nem másnak csak magamnak köszönhetem,
Ifjú lévén világomat nem élhetem!

117.

Jaj szomorúsággal napjaim teljesek,
Ragyogó csillagim homályban béléptek,
Jaj megsetétettek,
Ime nagy veszélyben
Úszok és evedzek.

Ártalmas énnekem világban életem,
Mert keserűségben vagyon az én szivem,
Szomorkodik lelkem,
Szemeim csurgásit
Meg nem tűrtőzhetem.

Kegyetlen Apolló, éltemet fogyasztó
Az szép Diána is hozzám ily hasonló:
Véremet kiontó,
Szívem gyökereit,
Nyillal általjáró.

Ah Kupidó megyek s alázattal kérlek,
Mert kegyetlenebbnek ezeknél neveznek,
Ah grácziát kérek:
Két élű hásztádat
Tartóztasd, hadd éljek!

Cupidó, szerelmem, tűled nem távozom,
Mint elhagyott árva, hozzád ragaszkodom,
Grácziádat várom;
Biztat oly reménység
Nálad feltalálom.

Sokféle fájdalmit megepedt szivemnek
Hogy megvigasztalod kinját tetemimnek,
Érzékenységimnek,
Nem léssz fogyasztója
Gyönge életemnek.

Irjad be nevemet szerelmed könyvében
Hogy ne legyen nálod feledékenységben,
Szived gyökerében;
Nálom is nem lészesz
Szivem elfelejtve.

Csókokkal illetnem engedd orczácskádat,
Általkapcsolhatnom vékony derekadat,
Gyönge tagjaidat,
Hogy mulathassam el
Búmat, bánatomat.

Sok irigyem, tudom, hogy lesben állanak,
Tüzes, gonosz nyelven forgatnak s hordoznak,
Ok nélkül mocskolnak;
Hiszem Istenemet,
Hogy meggyaláztatnak.

Igy szokott ez világ szépsége forgani,
Soha jótett helben jót nem lehet várni,
Sőt búban merülni,
Legjobb barátodtol.
Leginkább tartani.

Oh szivemnek ága, ragyogó gyémántja,
Fordulj hozzám szivem, lelkemnek istápja,
Légy vigasztalója,
Elbágyodt tagomnak
Szép friss balsamomja.

Sem napom, sem órám; vagyon kirlódásom,
Hogy szép személyedet, szívem nem láthatom,

De nincsen oly módom,
Kedvemre, hogy véled
Néha mulathatnom.

Egész napjaimat keserves bánattal,
Töltöm és mulatom fohászkodásokkal,
Bú-víz áradással
Mint árva gerlicze
Keserves búgással.

Piros hajnalkorban szóló filemilén,
Szállj le karjaira kedves geliczécském
Zengő kis fecskécském
Hadd vidámuljak meg
Kedves geliczécském.

Halálra, szerelmem, én kész vagyok menni,
Piros szép véremet cseppig kiontani,
Lelkemet kiadni,
Hogysem személyedtől,
Szivem, eltávozni.

Ha igaz nem vagyok igaz hűségedben
Hozzád, édes szivem, higyjed, mindenekben
Büntessen meg Isten;
De te is hát szivem,
Ne légy oly idegen.

Irám ez éneket keserves bötükkel
Föltevém nevemet verseknek fejében;
Büntessen meg Isten,
Kedves szerelmemnek
Küldem kezeiben.

118.

Sirva írt levelem
Menj el, tekintsd földem:
Szánja-é nemzetem
Siralmas életem?...

Ha kérdik: mint vagyok,
Élek-é vagy halok?
— Mondd meg, hogy nyomorgok,
Minden nap csak sirok.

Ohajtom házamat,
Én kedves anyámat,
Szerelmes hazámat,
Kedves barátimat.

Mert sok esztendeje,
Hogy ellenség mérge
Hazámból kivete —
Szernyű nagy inségre.

Idegen helyeken,
Szokatlan földeken,
Az úton véletlen
Estem nagy inségben.

Istállók porában
Nyughatatlankodtam,
Rongyos állapotban,
Gyakran koplalásban.

Folynak nyavalyáim,
Sűrű könyhullásim,

Áradnak bánatim,
Naponkint kinaim.

Istenem, Istenem!
Most is én nemzetem
Nem szána engemet...
Te légy segítségem!

Mindenütt ellenem
Támad ellenségem,
Szomjúhozza vérem, —
Isten reménségem!

Hegyeken, völgyeken,
Falukon, útakon,
Erdőkön, mezőkön —
Nékem ellenségem...

119.

El kell mennem, noha nehéz szívemnek,
Nincs itt maradása árva fejemnek.
Mindenek ok nélkül rám fenyekednek,
Végit akarják látni én éltemnek.

Érzem nyavalyámot, igen búsúlok,
Nincsen nyúgodalmom, talpamon állok,
Sokáig ez helyben nem maradhatok —
Keseredett szívvel útnak indulok.

Hol lesz maradásom? Csak Isten tudja,
Rebegő nyelvem azt most meg nem mondja:
Melyik sziget avvagy föld határára
Istentől rendeltetett lelkem sorsa?...

Orczáimon folynak sűrű könyveim,
Gyakorta sírnak én könyves szemeim,
Bánattal teljesek minden óráim...
Jaj megemésztenek titkos kínaim!

Gyötrő bánatimnak sűrű zápora
Ottan-ottan omlik, gondolatomra:
Ha én most érhetnék utolsó órámra —
Én szegény lelkemnek kimulására!...

Tudom, jobb volna elseiben nekem,
Hogy koporsóban tétetnék testem;
Akkor megnyúgodnék majd én tetemem,
Keserves bánatom is elmaradna tőllem.

Én valamíg élek itt az világon,
Úgy vagyok, mint árva madár az ágon;
Elbújdosván messze, idegen országon —
Által kell mennem nyomorúságokon.

Azért, valamerre mennek lábaim:
Szivem csak kesereg, sírnak szemeim,
Keserves jajszóval szűnnek ajakim —
Az mint elfolynak bújdosó napjaim.

Árváknak tútora: édes Istenem,
Hallgasd meg, kérlek, esedezésem:
Elégítsd meg én kesergésem,
Az meddig elmégyen én szegény lelkem!

120.

Sok búkat árasztott
Szívemben, ki elbágyasztott;
E rosz világ elfárasztott,
Nékem igen rosz részt osztott.
Árván hagyott,
Gonddal kínzott, —
Majd koporsómban szállított.

Siralmas életem:
Mert nincs helyén az én szívem —
Nincsen földi reménségem.
Szívemben kell csak gyötrődnem.
Búsúlt szívvel,
Könyves szemmel
Gyakran telik én életem.

Ez világra búra
Bár ne születtettem volna!
Vagy az halál — jobb lött volna!...
Koporsómba bézárt volna.
Szívem kínját —
Nagy fájdalmát
Hogy ne kóstolhattam volna.

Én árva fejemre,
Mint bujdosó jövevényre:
Nincs ki vígyázzon éltemre...
Magam' bízom Istenemre!
Tudom, nem hágy,
Meg sem aláz,
Nem is hágy esnem szégyenbe.

Reménségem táplál:
Hogy még szívemre öröm száll,
Több bú immár reám nem száll,
Mert minden csak Istenen áll!

Ő alázhat,
Magasztalhat,
Bút tőllem távul állíthat.

Bízom Istenemben,
De nem emberi erőben;
Mert ki bízik az Istenben:
Nem csalatik reménségben!
De az ember
Sok ezerszer
Megcsal jó reménségemben.

Csak egy hajam szála sincs:
Kire Istennek gondja nincs.
Kérlek Uram, reám tekints, —
Fejemre már több bút ne hints!
Sok jajszómra,
Siralmimra
Nyíljék meg mennyei kilincs!

121.

Lakunk partján a tengernek,
Töltjük napját életünknek;
Annak gyakran nagy zúgását
Halljuk s látjuk hánykódását.
Abban nagy halak játszanak,
Örömükben ugrándoznak:
De a parton a kik laknak
Szomorúan sóhajtoznak...
Régen napot jőni látjuk
A tengerből s azt sóhajtjuk.

Város kies helyen fekszik,
Mely a szemnek szépnek tetszik.
— — — — — — — —

Lakja várost négy nemzetség:
Görög, török, zsidó, örménység;
Ez mindenik tart más vallást,
Külön-különféle szokást.
Hogy lehetne ott egyesség,
A hol hitben van különbség?
Ne kívánjad ott a lakást
Se sok ideig mulatást,
S hol három napján hétnek —
Három vasárnapot ülnek.

Talám e föld azért tetszik
Olyan rosznak, azért látszik:
Hogy itt töltünk esztendőket —
Sok únadalmas időket...
Minden tetszik bujdosónak,
Hazáján kívül — szoványnak!
De ha Istennek szolgálunk:
Úgy szent városában lakunk.
Ott nem fognak üldözhetni,
Se bennünk onnét kitudni;
Ott öröke a koldúsnak
Olyan nagy, mint a királynak.
— Uram! legyünk mi, bujdosók
Azon városban lakósok!

122.

Oh én árva — mely bézárva
Vagyok kalitkába,
Békóban vagynak lábaim,
Rabságban minden tagaim;
Megszakadok — jaj meghalok
Lankadnak inaim.

123.

Rákóczi, Bercsényi! Ragyogó vitézek!
Napkelet tájiról, fegyverre kelének,
És a mint felkeltek, fohászuk égbe szállt;
«Segíts meg Istenünk harczaink hevén át!

Segíts meg Istenünk! És te Szüz Mária,
Hogy el ne pusztuljon magyarok hazája!
Magyarok hazája, oly dicső volt hired,
Hogy aranyalmának neveztek el téged.

Az olma lehullott, csutkája van csak meg,
Mióta az ország labanczczal tele lett,
Magyarok hazája, aranyos szép alma,
Ki téged őrizett, hideg hant takarja.»

124.

Jaj! régi szép magyar nép,
Az ellenség téged mikép
Szaggat és tép!
Mire jutott állapotod —
Romlandó cserép.
Mint egy ékes eleven kép
Voltál olyan szép,
Magyar nép!...
De a sasnak körme között
Fonnyadsz, mint a lép,
Szegény magyar nép!
Mikor léssz már ép?
Megromlottál, mint cserép,
Jaj hát szegény magyar nemzet
Jóra mikor lép?

Jaj Rákóczi, Bercsényi,
Vitéz magyarok vezéri,
Bezerédi!
Hová lettek magyar népnek
Élő tüköri.
Nemzetünknek hirszerzői,
Fényes csillagi,
Ocskai?!...
Az ellenség mindenfelől
Őket emészti,
Űzi, kergeti,
Búval epeszti,
Közinkben sem ereszti,
Jaj hát szegény nemzetünket
Miképen veszti!

Jaj országunk — jószágunk,
De főképen hát minmagunk
Mint nyomorkodunk;
Az idegen nemzetségnek
Rabjai vagyunk.
Jaj! naponként mind elfogyunk,
Jót ne is várjunk
S kivánjunk;
Mert kegyetlen embertelen
Nemzet van rajtunk.
Jaj meg kell halnunk!
Meg nem maradunk;
Nagy ellenség közt vagyunk,
Bizony méltán ezek miatt
Kesergünk, sírunk.

Országunknak — magunknak,
Jaj minden maradékunknak,
Jaj mindazoknak,
Kik e földön, nagy inségben
Igy nyomorkodnak.

Özvegyek panaszolkodnak,
Árvák zokognak,
S magoknak
Siralommal ártatlanok
Halált okoznak.
Csak siránkoznak
És fohászkodnak;
Bánatink nem apadnak:
Mert hazánkból az inségek
El nem távoznak.

Rajtunk tenger — a fegyver:
Mert a német köztünk hever,
És igen ver;
Mutogatja magát, mintegy
Kényes gavallér,
Nemzetünket kinzó pallér,
Nem szán, mint hóhér;
A kit ér:
Addig vér,
Miglen neki mindent nem igér.
Látod melly kövér,
Bőrében sem fér, —
Mégis csak mind többet kér!
Alig vagyon országunkban
Miatta kenyér.

Nézz reánk, Úr! a mennyből...
Ments meg, kérünk, minket illy csúf
Ellenségtől!
Ki a hires magyaroknak
Vérébül épül.
Ne hagyd ily dühös inségtől,
Rút ellenségtől —
Némettől
Gyaláztatni, mocskoltatni
Az irigyektől,

Illy dölyfös néptül,
Kinzó eszköztül,
Megfosztatni nevétül —
Mindenkoron győzedelmes
Dicsősségétül!

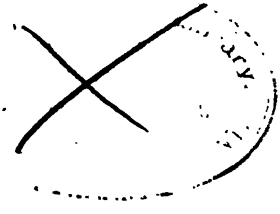

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY
CIRCULATION DEPARTMENT
MOTT HAVEN BRANCH, 321 EAST 140th STREET

JEGYZETEK.

1. *Szivemnek tárházából...* Komáromi Énekes könyv. 64. lev. Először az E. Phil. Közl. 1899. 311. l. XVII. századi virágének. Írója a versfők nyomán egy *István* nevű (Stephanus), mint egy másik költeményé, a mely szintén csonkán maradt. Figyelő, XII. 389. Több *Istvánt* ismerünk énekszerzőink között.

2. *Gyenge rózsa, szép...* Mátray kód. 20. ének. Először *Thaly* K. Vit. É. II. 182. l. XVII. sz. virágének.

3. *Óh kedves filemilécske...* Mátray kód. 14. ének. Először *Thaly* K. Vit. É. II. 248. l. XVII. sz. virágének.

4. *Menj el madár, menj el...* Mátray kód. 10. ének. Először u. o. II. 193. l. XVII. sz. virágének.

5. *Jó napot, szívem, virágom...* Szencsey kód. 312—314. l. Először u. o. II. 159. XVII. sz. virágének.

6. *Áll előttem egy virágszál...* Mátray kód. 24. ének. Először u. o. II. 184. XVII. sz. virágének. Meg van még a Komáromi Énekesben is (Phil. Közl. 1899. 210. l.) a 15. levélen, a hol az ének lejegyeztetésének dátumául az 1670. évszámot is megtaláljuk.

7. *Ám úgy legyen, mint...* Mátray kód. 26. ének. Először u. o. II. 277. l. XVII. sz. virágének.

8. *Piros bajnalkorban...* Komáromi Énekes Könyv. 14*b* lev. Először kiadtam az E. Phil. Közl. 1899. 354. l. Az első szakasz meg van az «*Óh mely állapotban*» kezdetű énekben, hol annak nyolczadik szakaszaként szerepel, azonfelül a Vásárhelyi Énekes Könyvben is. XVII. sz. virágének.

9. *Csalárd most ez világ...* Komáromi Énekes Könyv. 66. lev. Először kiadtam az E. Phil. Közl. 1899. 432. l. Ez az ének Gyöngyösi István Murányi Vénusának egyes lírai he-

lyeiből van dalmozaikul ügyesen összeróva. A találkozásokat ott felsoroltam. XVII. sz. szerelmi ének.

10. *Látom az időnek* ... Bocskor kód. Először az Erd. Múz. 1898. 512. l. XVII. sz. szerelmi ének.

11. *Az én árva fejem* ... Lepsényi, Ludus Poeticusából. Először itt. XVII. sz. szerelmi ének.

12. *Óh hitelő, dinok szívű* ... Szencsey kód. Először Thaly. Vit. Én. II. 143. l. XVII. sz. szerelmi ének.

13. *Bár csak éjjel hagyná!* ... Komáromi Énekes Könyv. 53*a* lev. Először kiadtam E. Phil. Közl. 1899. 341. l. Egy változata meg van a Vásárhelyi Énekeskönyvben is. Az első két sora némi változattal Balassa B. XX. énekéből való (Szilády kiad. 37. l.), de azután önállóan halad. XVII. sz. szerelmi ének.

14. *Jaj, ki keservesen* ... Mátray kód. 17. ének. Először Thaly, Vit. É. II. 244. XVII. sz. szerelmi ének.

15. *Jaj, mely szerencsétlen* ... Oct. Hung. 74. (XLIX). Először u. o. II. 270. l. Thaly sejtelmét, hogy még a XVII. századból való, megerősítette egy töredék, mely megtekintésre nálam volt, mely a XVIII. század legelejéről való írással az előző századra utal. XVII. századi szomorú ének.

16. *Ez irdsom jutand* ... Lepsényi Ludus Poeticusából. Először itt. XVII. századi kesergő ének.

17. *Szomorú már nekem* ... Oct. Hung. 74 (XXXVI). Először Thaly, Vit. É. II. 103. XVII. sz. szomorú ének.

18. *Szomorúság után, örőm* ... Komáromi Énekes Könyv, 11*b*, 12*a* lev. Először E. Phil. Közl. 1899. 331. l. Meg van a Vásárhelyi Énekes Könyvben is. XVII. sz. szomorú ének.

19. *Térj meg bújdosásaidbul* ... Mátray kód. 38. ének. Először itt. XVII. sz. szomorú ének. A Vásárhelyi Énekeskönyvben is meg van. XC. 148. l. A két szöveg nem fedi egymást s mind a kettő zavaros.

20. *Siralmas volt nékem* ... Jankowich másolatai közt. (173. Qu. Hung. III. 149.) Innen először itt. Az ének különben nem ismeretlen, mert Thaly (Vit. Én. II. 283. l.) már közölte a Szencsey kódexből és egyebünnen, amott a 36—40. sorok hiányzanak, de ez a legmegbízhatóbb szöveg, mert a versfők a szerző nevét a legjobban megerősíték. Írója Dobai István, eddig észre nem vett énekszerző. XVII. sz. szomorú ének.

21. *Nimród ágyékából* ... Az Erd. Múz. kéziratai közül l. A. 54. p. 163. Először itt. XVII. sz. hazafias ének.

22. *Székely föld, mindig* ... Gr. Kemény József gyüjteményéből. Először Thaly, Adalékok. I. 6. lapon. Irója: Szőke Ambrus, kelte 1670. a rajta lévő feljegyzés szerint. Kardos: Magyar Könyvtár 42. sz.

23. *Tűz-víz között megütközött* ... Kabóthy István jegyzőkönyvéből kiadta Thaly, Ad. I. 1. Irója valószinűleg Kabóthy, kelte 1670.

24. *Óh keserves gyászban* ... Mátray kód. 44. ének. Először Thaly, Ad. I. 72. l. 1670—80 között kelt jeremiád.

25. *Pilises fejeknek bódult* ... Szencsey kód. 183—190. Először Thaly, Ad. I. 8. 1671 elejéről való jeremiád.

26. *Sok embereket már* ... Szencsey kód. 270—272. l. Először Thaly u. o. I. 38. l. Bartalus I. 4 drb. A versfők szerint *Szepesi Palvval* szól s a vers szereztetése idejét is megmondja: 1672-ből.

27. *Nincsen az ég alatt* ... Mátray kód. 42. ének. Először Thaly, Vit. Én. II. 59. A versfők szerint «*Néked édes Jutkám*» s az utolsó szakasz állítása szerint 1672-ben készült.

28. *Te vagy a legény* ... *Thaly* Kálmán (Ad. I. 31. l.) szájhagyomány alapján adta ki s utána adott tájékoztatásában pontosan beszámol az ének történetéről és átalakulásáról. *Kardos* Albert adja ki másodszor. Magy. Könyvtár 42. sz. Dallamát adja *Káldy* az ő gyüjteményében. 1672-ből való.

29. *Uram Jézus Krisztus, siess* ... Szencsey kód. 93—98. l. Először Thaly u. o. I. 45. 1672-ben kelt jeremiád.

30. *Ha az első lóra* ... Először a Délmagyarorsz. Tört. és Rég. Társulat Értesítője 1878 folyamában s innen a *Temesi Lapok*-ban (1878. 52. sz.). A vers eredeti címe: «Speculum Consuetudinis, Imago Veritatis ad Ill. et Cls. Principem Michaelem Apaffy»; 1673-ból való feddő ének, szerzője Szakáll Ferencz. V. ö. Tört. Tár. 1888. E kötet nyomása közben jelent meg (*Magyar Történelmi Emlékek.* Második osztály. Irók. XXVI. köt. 458—462. lapjain) egy rekonstruált szövegü gúnyénekben, mint annak egyik részlete. A rekonstrukczió alapjául a Tört. Tár szövegén kívül két más kézirat szolgált; az egyik b. Apor Péteré volt, de csonka, a másik Szádeczky Lajos tulajdona.

31. *Árván maradt magyar Sion* ... Szencsey kód. 260—264. l. Először Thaly, Ad. l. 54. l. Töredékét a Komáromi Énekeskönyv (42 dal), másolatát a 173. Qu. Hung. III. és Tóth F. Analectái őrzik. Ez utóbbit Keresztesy József küldte meg Tóthnak az eklézsiai archivumban levő eredetiből (?) s így jutott az Analectákba (Qu. Hung. 1043. III. 22*b* és 103. lev.) Más töredéke a Vásárhelyi Daloskönyvben. Thaly szerint 1674-ből való jeremiád.

32. *Óh Sion leánya* ... Szencsey kód. 172—176. l. Először Thaly u. o. l. 49. l., másodszor Kardos (Magy. Könyvtár 42. sz.). Az utolsó versszak mondja meg szereztetése évét: 1674.

33. *Bűjdosásra juta* ... Quart. Hung. 17. (Mihály deák kód.) Először én adtam ki az E. Phil. Közl. 1888. 159. l. Iratott 1674-ben.

34. *Panaszkodhatunk, bizony* ... Szencsey kód. 177—183. Először Thaly. Ad. l. 66. A jeremiád 1675-ben iratott, írója valószínűleg Czeglédi Péter, barsi ref. prédikátor. A pozsonyi törvényszékhez őt is megidézték, Trieszben ő is raboskodott és a mellett poétás ember volt, kinek egy versét ismerjük is. A versfőkben Petru. T. e ... betűk nyilván mutatják, hogy vélekedésünk nincs alap nélkül, viszont mutatják azt is, hogy az ének eredetileg hosszabb volt, és csonkulása által vesztette el versfőiben azok értelmét. Másodszor Kardos A. (M. K. 42. sz.), Rácz Károly (A pozsonyi vértörvényszék áldozatai, 1674-ben. Spatak, 1874. 225. l.) írja, hogy az éneket Bátorkeszi István szerzette. Mily alapon állítja, nem mondja meg.

35. *Tengereken úszkáló* ... Mátray kód. 18. ének, először Thaly Vit. É. II. 251. l. A versfőkben: *Tenger ez világ.* XVII. századi jeremiád.

36. *Óh te mindenható* ... Szencsey kód. 190—193. l. Először Thaly u. o. l. 232. l. XVII. sz. jeremiád.

37. *Botlasz vérzsopó* . . . A Martyrum Consolatioból (1171. Qu. Lat.), 46. lev. Az egyik Tristis Elegia magyar fordítása 1676-iki üldözés idejéből. Inkább himnusz, mint elégia.

38. *Nem régenten vala* ... Szencsey kód. 254—256. l. Először Thaly, Vit. É. II. 63. l. A vers az utolsó szakasz adata szerint 1676-ban iratott.

39. ***Keményétett ingű, kevély*** ... Torma Károly adta ki először a Kolozsvári Nagy Naptárban 1866. 116—119. l. Az e kiadásnak alapul szolgáló ének Torma irataival a N. Múzeum könyvtárába került. Címe: «A szegény kevély asszonyokrul és udvari pippes leányokrul», dátuma a vers végén: Ezek így vannak. Amen. Fogaras, 1676. apr. 11.

40. ***Végső szómat halljad*** ... Pap Dénes közölte a Győri Közlöny 1868. 27. számában, Perlaki Gábor halimbai birtokos tulajdonában volt kéziratból, a melyben egyben Ács Mihály halotti beszéde is meg volt, a melyet az 1680. jan. 30-án Berhidánál elesett Sempthei Ferencz fölött tartott. Ennek kiegészítője ez a verses búcsúztató, melynek versfőiben a vázsonyi végháznak derék kapitánya «Vitézlő Sempsei Ferencz» van befoglalva. Iratott 1680-ban.

41. ***Ki ne panaszolkodnék*** ... Szencsey kód. 37—40. Először Thalynál, Vit. É. l. 209. l. Versfőiben Kisfaludi Lászlót, a megénekelt vitézt, és az utolsó szakaszban az ének keltét, 1681-et rejti.

42. ***Hajnali csillagom nem*** ... A M. Tud. Akad. kéziratából először Thaly, Vit. É. l. 328. l. adta ki (meg van a 700. Qu. Hung.-ban is) «Rimanóczi éneke» czím alatt.

43. ***Óh hamar elmúló*** ... Szencsey kód. 33—37. l., először Thaly u. o. l. 236. l. «Raby István éneke» czímen, iratási évét (1682) az utolsó vers adja.

44. ***Parnasszus hegyein*** ... Jankowich másolataiból (173. Quart. Hung. VIII. 1.) Thaly adta ki, u. o. l. 228. l. Kovács György búcsúztatója a XVII. századból.

45. ***Hallottad-e hirét*** ... Szencsey kód. 55—59. l. Először Thaly adta ki, Ad. l. 173. l. s iratását 1683-ra teszi és czímül adja: ***Labancz gúnyvers Thököly ellen.***

46. ***Most jöttem Erdélyből*** ... I. II. Az I. Thaly adta ki, Ad. l. 225. l., a II. itt először a 441. Oct. Hung. (fol. 41*a*); amaz több helyen megmaradt szöveg után, emez rövidebb, de egységesebb. XVII. sz. hajdú-ének.

47. ***Egy bujdosó szegény legény*** ... Szencsey kód. 221—224. l. Először Thaly, Ad. l. 239. Változata a Bocskor kódexben s Thalynál u. o. 243. l. és Kardosnál, Magy. Könyvtár 42. sz. XVII. sz.

48. ***Bújdosik, bújdosik, szegény*** ... Jankowich másolatai közt, 173. Qu. Hung. I. III. köt. Innen Thaly Vit. É. I. 221. lap először, *Kardos* Magy. Könyvtár 42.; meg van a 700. Qu. Hung.-ban is, a 42. lapon. XVII. századi bújdosó ének.

49. ***Panyolat a kurucz*** ... 446. Oct. Hung. 40*b* lev. Itt önállóan s először. XVII. századi kuruczdal. Dallama Káldynál. VII. Thalynál (Tanulmányok 384. l.) változata s 1705-re téve.

50. ***Gondviselő édes atyám*** ... A Jankowich-Erdélyi-féle Énekes könyvből mely most lappang, először Thaly adta ki, Ad. I. 250. l. s ugyanott más forrásokból még három változatát. Ezek közül a Komáromi Énekes Könyvben is van egy, a melyről szólva az Egyet. Phil. Közl. 1899. 212. l. meghatároztam a vers íróját, *Geszti Istvánt*. Az ének a XVII. századból való. Dallama Káldy Gy.-nál.

51. ***Bánatimnak örvényében*** ... Szencsey kód. 195—197. l. Innen először Thaly, Vit. É. I. 185. Vf. Balogh Sigmondé. XVII. századi bújdosó ének. Meg van a Jankowich másolatai közt is.

52. ***Mit búsulsz Kenyeres*** ... Szencsey kód. 204—206. l. Innen Thaly u. o. I. 218. s Adalékaiban I. 227—257. több változatát adta ki. Ezek egyikét adta Kardos, Magy. Könytár, 42. sz. Legelőbb Erdélyi I. Népd. és Mond. I. 240. XVII. századi bújdosó ének, Buga Jakab éneke.

53. ***Példabeszédekben azt*** ... A b. Balassák levéltárából (M. N. Múzeum) először itt, a XVII. század végéről ily czím alatt: Két szegény legénynek egymással való beszélgetése.

54. ***Szerencsét próbáltam*** ... Mátray kód. 2. ének, innen Thaly, Vit. É. I. 205. l. XVII. századi hajdú ének. Szerzője magát a *versek fejekben* rejtette, a kiadó ott hiában kereste. A *sasajatvvtnee* versfők rendezése után *Sas István* neve könnyen kiolvasható; mert az 1. strófa marad, a 2-ik helyére jő a 4-ik, a mely folytatója az első szakasz gondolatának, 3-ikul jő a folytatásul kínálkozó 2-ik, 4-ikül a mostani harmadik; az 5-ik marad, a 6-ik hiányzik (*s* betűre), utánna jő a 7-ik és 10-ik, erre a 8. és 9., erre a 6. és a 12., úgy hogy ily módon a rendezett versfők *Saasj(s)ttvvanén(eke)* szókat adják. Az, hogy egy betűre *(a, t, v)* két-két strófa is esik, a versfők konstruálásában egészen szokott dolog. Az éneket a rendezett versfők szerint adom.

55. *Óh gyönyörű tavasz idő* ... Thaly, Vit. É. I. 213. hivatkozik Erdélyire (376. l.), kinek gyűjteményében csonkán már megjelent; hogy honnan egészítette ki, nem mondja. XVII. századinak mutatkozik, mindenesetre kívánatos volna ismerni egy közelkorú följegyzését. Kardos tőle veszi át.

56. *Reménység az embert* ... Szencsey kód.-ben a 21-ik sor közepétől *(vasakat viselnek)* 268—269. lapon, végig; elejét Thaly u. o. 225. l. a 74. Oct. Hung.-ból vette; XVIII. századi változatát Aranka-gyűjteménye (l. 179. l.) s Erdélyi is közöl az I. köt. 311. dalaként egy másikat.

57. *Ideje bújdosásomnak* ... 175. Quart. Hung. II. és III. után először Thaly, Vit. É. I. 263, azután másodszor Ad. I. 266. l. XVII. sz. bújdosó ének. «*Jánóczi András csinálá*» a versfők szerint.

58. *Szegény legény dolga* ... Szencsey kód. 69—73. l., innen Thaly, Vit. Én. II. 106. l. XVII. századi hajdú-ének.

59. *Panaszim árjával* ... Petrőczi István Leveleskönyvéből, Zay-Ugróczon. Itt először. Datálva van 1692. márczius 21-éről, a versfők szerint Petrőczi István küldi Révai Erzsébetnek. Irodalmunkban ez a legkorábbi verses levelek közé tartozik, bár nem áll egyedül. Antalffy Endre úr figyelmeztetett erre az énekre.

60. *Életemnek, víg* ... Komáromi Énekeskönyv, 52*b* lev., innen közöltem az E. Phil. Közl. 1899. 340. l. Meg van a Vásárhelyi Daloskönyvben is, LVI. dal. Az ének szavai szerint 1693-ban kelt; szerelmes dal.

61. *Óh szegény magyarság* ... Szencsey kód. 50—55. l., innen adta ki Thaly K., Ad. I. 270. Kardosnál (Magyar Könyvtár) másodszor. Az ének 1697 májusában kelt.

62. *Jaj végső romlásra* ... Szencsey kód. 150. l., innen Thaly u. o. I. 275. l. Meg van a Komáromi Énekeskönyvben is. Az ének 1697 nyarán kelt.

63. *Siralmas hattyú* ... Szencsey kód. 206—208. l., innét adta ki Thaly, Vit. É. II. 299. l. Meg van a Vásárhelyi Daloskönyvben is. A halasi énekeskönyvből Thúry József is közölte. Irodt. Közl. 1901. 68. l. Iratása éve 1700, kelte Simon-Tornya.

64. *Zokogó sirással sirhatsz* ... Komáromi Énekeskönyv, innen

közölte először *Szekeres* Mihály a Sárospataki Füzetekben, 1865. 843. l. Szencsey kód., innen közölte *Thaly*, Ad. l. 287. l. Szereztetése évét ez utóbbi 1700-ra teszi.

65. *Isten hozzád szajkócskám*... Komáromi Énekeskönyv, innét közöltem az E. Phil. Közl. 1899. 338. l. 1701-ben kelt, valószinűleg a könyv összeirójától való.

66. *Eredj, menj el tőlem*... Szencsey kód. 137—141. l., innen Thaly, Vit. É. II. 302. l. Irta 1702-ben Szencsey György.

67. *Állhatatlan voltál*... 106. Quart. Hung. Itt először. Irta Lipthay András, 1702 után.

68 *Vigasztalj meg kegyes Isten*... Szencsey kód. 62—65. l. Innen Thaly, Ad. II. 1. l. Kelt 1703-ban.

69. *Egy szegény legény volt*... Ábray Károly Hódmező-Vásárhelyt jegyezte le egy öreg ember hagyománya után s ebből közölte Thaly, Ad. II. 6. l., a ki 1703. jún. 28-áról keltezi.

70. *Lehet-e Istenem*. . 106. Quart. Hung. Itt először. Irta Lipthay András, 1703-ban.

71. *Fölséges nagy Isten*... Szencsey kód. 286—292. l., innen Thaly, Ad. II. 13. l. Újra kiadta Kardos A. (Magyar Könyvtár 42. sz.) Ez az ének Rákóczi Ferencz ajakára van adva, irja ez utóbbi, de hogy ő szerezte volna, azt az irodalomtörténet nem bizonyithatja be. Thaly az ének keltét 1703 utolsó negyedére teszi.

72. *Emlékezem szegény Magyarországról*... Szencsey kód. 292—297. l., innen Thaly, Ad. II. 8. Az ének 1703. szeptemberében kelt.

73. *Siralmas lőn dolga*... Bocskor kód. Innen Thaly, Ad. II. 31. l. Az ének 1704-ből való.

74. *Szörnyű veszedelem*... Szencsey kód. 297—301. l., innen Thaly, Ad. II. 60. Az éneket 1704-ben Szencsey György irta.

75. *Vigadgnak töretik*... Szencsey kód. 65—69. Innen Thaly, Ad. II. 64. Az ének irója Miszlai András, iratása éve 1704. Bújdosó-ének.

76. *Elbocsátá Ricsány*... A vörösvári levéltár egy kéziratából Thaly adta ki, Ad. II. 39. l. Irója Újváry Tamás, szereztetése éve 1704.

77. *Óh fölséges Isten, igyunk*... Szencsey kód, 306—311. l., innen

Thaly, Ad. II. 46., a ki u. o. két más forrásból eredő változatát is közli. Az éneket 1704-ben irta Miszlai András.

78. *Mindenkoron romol, életem* ... Szencsey kód. 302—305., innen Thaly, Ad. II. 69. Az ének 1704-ben kelt, irta Miszlai András.

79. *Csinom Palkó* ... Bocskor kód., innen Thaly, Ad. II. 87. Kardos. Magy. Könyvt. 42. Káldy, Kurucz-dalok; dallamát adja (VII). Az ének 1705 őszén kelt.

80. *Nossza bajdú* ... Szencsey kód. 256—260. l., innen Thaly u. o. II. 95. Változata a Bocskor kód.-ben, dallama Káldynál. (VIII.) Az ének 1705 végén kelt.

81. *Dicsértessél tőlünk* ... Az ének egy «régi, vallási énekeket tartalmazó könyv belső tábláján» maradt meg, innét adta ki Thaly, u. o. II. 105. Kardos Magy. Könyvtár 42. sz. Az ének 1705 karácsonyán kelt.

82. *Sebes víz a Garam* ... *Thaly* egy 1706-iki kalendáriom egyik leveléről közölte u. o. II. 117. l. Kardos, Magy. Könyvtár 42. sz. Az ének 1706-ban kelt.

83. *Ritkán kelő, bives* ... A vargyasi Dániel-család levéltárának XVIII. századi másolatából adta ki Thaly, először a *Tört. Kalászok*ban (Pest, 1862), másodszor Ad. II. 121. l. Az ének 1706 őszén kelt, szerzője Vinczy György.

84. *Ne higyj magyar* ... Thaly szájhagyomány után leirt szövegből közölte, Ad. II. 114. s azt a véleményét fejezi ki, hogy ez az ének, mely hangulata szerint az 1706-iki viszonyoknak felel meg, magától Rákóczitól ered. Azonban sem a szerzőségről, sem a keltezésről szóló föltevés nincs eddig okleveleken igazolva. Tény, hogy országosan ismert és énekelt dalocska volt s az újabbkori gyüjteményekben is előfordul. Kiadta Kardos is, Magy. Könyvt. 42. sz.

85. *Mikor virrad megént* ... Ráth Károly jegyezte le egy vén bocskoros nemes ember után, ebből adta ki Thaly u. o. II. 144. l. s az ének keltét 1706-ra teszi.

86. *Sárvár alatt sürü* ... Thaly, Szikszay Lajosnak szóhagyomány alapján lejegyzett szövegéből adta ki, Ad. II. 184. Kardos, Magy. Könyvtár 42. sz. Keltezése 1707-ről Thaly tájékoztatása szerint.

87. *Szaladj kurucz, jő a* ... Először Erdélyi, Népd. és Mond. II.

327., azután Thaly, Ad. II. 191. l. Keltét, 1707 végéről, Thaly határozta meg.

88. *Muzsafa, Karafa* ... Először Erdélyi u. o. II. 273. l., azután Thaly u. o. II. 189. Az ének datálása, 1707 után, tőle való.

89. *Nagy Bercsényi Miklós* ... Először Thaly, u. o. II. 206. l. egy XVIII. századi följegyzés alapján, másodszor Kardos, Magy. Könyvtár 42. sz. Thaly az ének keltét 1708 nyarára teszi.

90. *Bezerédj elveszteté* ... Thaly, Ad. II. 249. l., szájhagyomány alapján leirt szöveg után közli s 1708-ról datálja.

91. *Boldogtalan fejem* ... Lóskay kód.-ből Thaly, u. o. 251. l. Bezerédj Imre árulása bebizonyíttatván, a hadi törvényszék halálra itélte, a mely 1708 deczember 18-án Sárospatakon végre is hajtatott. A hagyomány szerint azt a kegyet kérte, hogy búcsúzó énekét, melyet a maga nevére szerzett, a vérpadon elénekelhesse. Kiadta Kardos, Magy. Könyvt. 42. sz. Több változatát u. o. közli Thaly is.

92. *Mulnak esztendeim* ... Gr. Pekry Lőrinczné, b. Petrőczy Kata Szidónia költeményeit tartalmazó kéziratból, mely most lappang, közli Thaly K. Ad. II. 194. l. s keltét 1707—8-ra teszi.

93. *Török bársony süvegem* ... Thaly, Ad. II. 261. l. szóhagyomány alapján leirt szövegből közli s 1709 elejéről datálja. Dallamát Bartalus VI. 85 dal és Káldy, Kurucz D. XIX. adják. Kardos is kiadta Magyar Könyvtár 42. sz.

94. *A kölesdi harczon* ... Thaly a vörösvári levéltárból közli, Ad. II. 247. l., keltét 1708 őszére téve. Kardos Magy. Könyvtár 42. sz.

95. *Német sas vert fészket* ... Thaly egy régebbi feljegyzés alapján adta ki, u. o. 268. l., dátumául 1709 végét állapítja meg. Kardos, Magy. Könyvt. 42. sz.

96. *Fölséges Istentől minden* ... B. Palocsay György kéziratából közli Thaly, u. o. II. 275. Az ének Bottyán Jánosné nevenapjára készült 1710 elején.

97. *Hol vagy te most* ... Thaly, Ad. II. 4 változatát közli. Ez a 2. számú, mely a Jankowich-féle másolatok között levő (175. Qu. Hung.) szöveget adja. Ugyane szöveget adja Kardos is, Magy. Könyvtár 42. sz. Azonkívül még két változatát ismerem. Az ének 1710 végén kelt.

98. *Vitézlő fiaknak*... A vörösvári levéltárból kiadta Thaly, u. o. 277. l. Kardos, Magy. Könyvtár 42. sz. Az ének 1710-ben kelt.

99. *Kuruczok, kuruczok, bajb*... Thaly u. o. II. 277. lapján a kamarai levéltárból közli ez éneket. Kiadja Kardos u. o. Az ének 1710-ben kelt.

100. *Menybéli nagy Isten*... Bocskor kód., innen Thaly u. o. II. 294. l. közli s 1710 végéről datálja.

101. *Kuruczoknak kedves*... Thaly a gr. Barkóczy-levéltárban lévő XVIII. sz. legelejéről való kéziratból közli u. o. II. 314. l. s 1710—11-ről datálja. Kiadja Kardos is.

102. *Nincs bőcsületi a katonának*... 173. Qu. Hung. II., innen Thaly u. o. II. 329 s 1711-ből datálja.

103. *Hallgassátok meg magyarim*... Szóhagyományon épült szöveg alapján 1711 első feléből datálja s adja ki Thaly, u. o. II. 316. l.

104. *Édes hazám, szánjad*... Bocskor kód., innen Thaly u. o. II. 324. l. Kardos, Magyar Könyvt. 42. sz. Kibújdosó kuruczok éneke 1711 első feléből, Thaly meghatározása szerint.

105. *Őszi harmat után*... Thaly két forrásból, két helyen közölte. Az elsőt az Akadémia kéziratai között találta s a Vit. É. II. 414. l. közölte, a másikat a kamarai iratok között s az Ad. II. 309. l. adta. A költemény Balassa Bálint «Boldogtalan vagyok» kezdetű énekének népies átdolgozása, tárogató sípra való dallamát közli Káldy Gyula, Kurucz Dalok XX., Thaly szerint 1710 végéről való. Kardos, Magyar Könyvtár 42. sz.

106. *Győzhetetlen én kőszálam*... Bartalus 1871-ben régi szöveg után másolta s utóbb dallamával együtt ki is adta (III. 1. sz.), mikor már előbb Thalyval közölte. Thaly adta ki a szöveget legelőször, Ad. II. 321. s Káldy a dallamot másodízben (Kurucz Dalok XXI.). A Bocskor kódexből legújabban az Erd. Múzeum (1898. 383. l.) némi változattal került fölszínre. Bujdosó kuruczok éneke 1711-ből.

107. *Kidállott Rákóczi*... Thaly *Tanulmányai*ban a 407. lapon régi népballada gyanánt és élő szóbeli hagyományból vett szövegben közli, e szerint Szeged-Makó vidékén és Udvarhelyszéken még akkor is élt. Kardos adja másodszor. Magyar Könyvtár 42. sz.

108. *Elbúcsúzom országomtól*... Erdélyi Tár, Nótás könyv III. A XVIII. század legvégéről való lejegyzésben, minden valószínűség szerint a század elején termett ének s bár a történeti motivumok kopását mutatja, ide kell sorolnom hangulata, vallásos fölfogása és a «Kis Magyarország»-ban rejlő archaismus alapján.

109. *Megjártam a hadak útját*... Keviczky Ferencz Szegvárról, egy öreg szegvári ember előadása nyomán közli e szöveget és dallamát az Ethnographiában, XI. 418. l. Ez az ének a *hadak után*, mikor *késő a harcz után hadat vágni*, mikor Rákóczival való búdosását emlegeti s az édes hazát elhagyva, *ismeretlen idegenbe* indul, 1711 után kelhetett, mikor irójának már *búdosás* a kenyere.

110. *Elbújdosom országomból*... XVIII. századi bujdosó ének, Megvan a 700. Quart. Lat. p. 35. Egyes szakaszai és sorai maig élnek, persze különféle dalok és énekek töredékei gyanánt.

111. *Sem apám, sem anyám*... Bocskor kód. után Thaly, Ad. II. 373. l. «Bujdosó kurucz éneke. 1711.»

112. *Vajha kimondhatnám*... 74. Oct. Hung. XXX.-ból kiadta Thaly, Vit. É. II. 354. l. XVIII. századi szerelmes ének, Thaly hajlandó a XVII. századinak tekinteni.

113. *Menj el édes fecském*... 74. Oct. Hung. XXII.-ből kiadta Thaly, u. o. II. 356. l. Ujabb szövege meg van Erdélyinél is, az első kötetben; egy amannál régebbi kéziratos szövege meg van a 700. Quart. Lat. p. 39. XVIII. századi szerelmes ének.

114. *Ritka dolog látom*... 74. Oct. Hung. XLIV.-ből közli Thaly u. o. 364. A versfők *Rákóczi*-t mutatnak.

115. *Boldogtalan sorsa*... 74. Oct. Hung. XXIV. után közölte Thaly, Vit. É. II. 349. l., meg van Jankowich másolatai között. XVIII. sz. szomorú ének.

116. *Homályban borultak*... Thaly Vit. É. II. 297. l. egy régi nyomtatott töredék alapján adta ki. Meg van Jankowich másolatai között és a 700. Qu. Lat.-ban. XVIII. sz. szomorú ének.

117. *Jaj szomorúsággal*... A «Figyelő» 1877. II. 384. l. először közli Abafi L. Kazinczy G. hagyatékából. Irója *Jakacsics*

József, nevét a versfőkben hagyta reánk. Az ének 1713-ban kelt.

118. *Sirva írt levelem*... A Bocskor kódexből Thaly, Ad. II. 385. Kardos, Magyar Könyvtár 42. sz. 1715—16. táján iratott.

119. *El kell mennem, noha*... Bocskor kódexből Thaly Ad. II. 326. l. XVIII. sz. búcsúdó ének.

120. *Sok búkat drasztott*... Bocskor kód.-ből Thaly u. o. II. 407. l., 1726 előtt keltnek tartja és felsorolja ez ének lelő helyeit és változatait.

121. *Lakunk partján a tengernek*... Mikes Kelemen «Törökországi Levelei»-ből, Thaly, u. o. II. 399. l.

122. *Óh én árva, mely bézárva*... 496. Oct. Hung. Az ének csak így van följegyezve, minden valószínűség szerint a XVIII. század legel jéről való és egy szomorú ének töredéke.

123. *Rákóczi, Bercsényi*... Káldy, Kurucz Dalok, XXIV. A XVIII. századból. Ezen túl más forrását nem ismerem. Káldy közelebbről nem tájékoztat.

124. *Jaj, régi szép magyar nép!* Thaly Kálmán e *Rákóczi nótá*ról az Ad. II. 208—246. lapjain hosszasabban szól, felsorolja azt a 17 szöveget, a melyből dolgozott s a nótát közölte. Tájékoztatójában a nóta keletkezését 1708. aug. 3—29 között elfolyó néhány hétre teszi. Azóta több új változat került elő s Káldy a dallamát is publikálta. A nóta mostani alakjában nem egyszerre támadott, hanem az idővel együtt gazdagabbá s tartalmasabbá lett. Alapja a tárogató-dallam, vagy török síppal kisért melódia, a melyre azután a szöveget komponálták. Egy hagyomány arról tud, hogy a nagy havasok alján időnkint meg-megzendült, de ki fútta, ki zengte, sohasem lehetett megtudni s a történet folyása arra tanít, hogy két századon keresztül folyton élt. Hogy ma él, azt nagyrészben Thaly és Káldy kutatásaiknak köszönhetjük.

ÉNEK-SZERZŐK.

	Lap
Ács Mihály:	
Végső szómat halljad	94
Balogh Zsigmond:	
Bánatimnak örvényében	117
Bezerédj Imre:	
Boldogtalan fejem, mire	219
Czeglédi Péter:	
Panaszkodhatunk, bizony	80
Dobai István:	
Siralmas volt nékem	44
Geszti István:	
Gondviselő édes atyám	43
István:	
Szívemnek tárházából	15
Jakacsics József:	
Jaj szomorúsággal	254
Jánóczy András:	
Ideje bújdosásomnak	129
Kabóthy István:	
Tűz-víz között	50
Lipthay András:	
Állhatatlan voltát	159
Lehet-e Istenem	166
Mikes Kelemen:	
Lakunk partján	261
Miszlai András:	
Minden koron romol	191
Óh felséges Isten, igyünk	187
Vígságnak tőretik	181
B. Palocsay György:	
Fölséges Istentől	225
Gr. Pekry Lőrinczné, Petrőczy Kata Szidónia:	
Múlnak esztendeim	220
Petrőczy István:	
Panaszim árjával	139
Sas István:	
Szerencsét próbáltam	125
Szencsey György:	
Eredj, menj el tőlem	156
Szörnyű veszedelem	175
Szőke Ambrus:	
Székelyföld mindig	49
Újvári Tamás:	
Elbocsátá Ricsány	184
Vinczy György:	
Ritkán kellő, híves	207

A BEKEZDŐ VERSSOROK MUTATÓJA.

		Lap
	A kölesdi harczon... 1709. (94)	223
	Áll előttem egy virágszál... 1670. (6)	22
	Állhatatlan voltát... 1702. (67)	159
	Ám úgy légyen, mint... XVII. sz. (7)	23
5	Árván maradt magyar... 1674. (31)	71
	Az én árva fejem... XVII. sz. (11)	28
	Bánatimnak örvényében... XVII. sz. (51)	117
	Bárcsak éjjel hagynál... XVII. sz. (13)	32
	Bezerédy elvesztette... 1708. (90)	218
10	Boldogtalan fejem... 1708. (91)	219
	Boldogtalan sorsa... XVIII. sz. (115)	252
	Botlasz vérszopó... 1676 táján (37)	88
	Bújdosásra juta... 1674. (33)	76
	Bújdosik, bújdosik... XVIII. sz. (48)	111
15	Csalárd most ez világ... XVII. sz. (9)	25
	Csinom Palkó... 1705. (79)	194
	Dicsértesséi tőlünk... 1705. (81)	203
	Édes hazám, szánjad... 1711. (104)	237
	Egy bújdosó szegény... XVII. sz. (47)	109
20	Egy szegény legény volt... 1703. (70)	168
	El kell mennem, noha... 1711. (119)	258
	Elbocsátá Ricsány... 1704. (76)	184
	Elbúcsúzom országomtól... XVIII. sz. (108)	244
	Elújdosom országomból... XVIII. sz. (110)	247
25	Életemnek, víg... XVII. sz. (60.)	136
	Emlékezem szegény... 1703. (72)	172
	Eredj menj el... 1702. (66)	156
	Ez írásom jutand... XVII. sz. (16)	37
	Felséges Istentől... 1710. (96)	225

		Lap
30	**Fölséges nagy Isten** ... 1703. (71)	169
	Gondviselő édes ... XVII. sz. (50)	113
	Gyenge rózsa ... XVII. sz. (2)	16
	Győzhetetlen én ... 1711. (106)	240
	Ha az első lóra ... 1673. (30)	68
35	**Hajnali csillagom** ... XVII. sz. (42)	99
	Hallgassátok meg ... 1711. (103)	235
	Hallottad-e hírét az új ... 1683. (45)	106
	Hol vagy te most ... 1710. (97)	226
	Homályba borultak ... XVIII. sz. (116)	253
40	**Ideje bújdosásomnak** ... XVII. sz. (57)	129
	Isten hozzád szajkócskám ... XVIII. sz. (65)	153
	Jaj! ki keservesen ... XVII. sz. (14)	33
	Jaj! mely szerencsétlen ... XVII. sz. (15)	35
	Jaj! régi szép ... 1708. (124)	263
45	**Jaj! szomorúsággal** ... 1713. (117)	254
	Jaj! végső romlásra ... 1697. (62)	143
	Jó napot szivem ... XVIII. sz. (5)	19
	Keményétett ingű ... 1676. (39)	90
	Kiállott Rákóczi ... XVIII. sz. (107)	241
50	**Ki ne panaszolkodnék** ... XVII. sz. (41)	97
	Kuruczok, kuruczok ... 1710. (99)	229
	Kuruczoknak kedves ... 1711. (101)	233
	Lakunk partján ... 1721. (121)	261
	Látom az időnek ... XVII. sz. (10)	27
55	**Lehet-e Istenem** ... 1703. (69)	166
	Megjártam a hadak ... XVIII. sz. (109)	246
	Menj el édes fecském ... XVIII. sz. (113)	250
	Menj el madár ... XVII. sz. (4)	18
	Mennybéli nagy Isten ... 1710 (100)	232
60	**Mikor virrad meginț** ... 1706. (85)	213
	Mindenkoron romol ... 1704. (78)	191
	Mit búsulsz Kenyeres ... 1690 táján. (52)	119
	Most jöttem Erdélyből ... 1690 táján. (46)	108
	Múlnak esztendeim ... 1707. (92)	220
65	**Musztafa, Karafa** ... 1707. (88)	217
	Nagy Bercsényi ... 1708. (89)	217

Lap

Ne higyj magyar... 1706. (84)— — — — — — 213
Nem régenten vala... 1676. (38) — — — — — — 89
Német sas vert... 1709. (95) — — — — — — 224
Nimród ágyékából... 1670 táján. (21)— — — — — 45
Nincs bőcsületi... 1711. (102) — — — — — — 234
Nincsen az ég alatt... 1673. (27)— — — — — — 61
Nosza hajdú!... 1705. (80)— — — — — — — 199
Óh én árva, mely bézárva... XVIII. sz. (122)— — — 262
Óh felséges Isten, ügyünk... 1704. (77)— — — — 187
Óh gyönyörű tavaszidő... XVII. sz. (55) — — — — 126
Óh hamar elmuló... 1682. (43)— — — — — — 101
Óh hitető, álnok... XVII. sz. (12)— — — — — — 29
Óh kedves filemülécske... XVII. sz. (3)— — — — 17
Óh keserves gyászban... 1675 táján. (24)— — — — 52
Óh Sion leánya... 1674. (32) — — — — — — 73
Óh szegény magyarság... 1697. (61) — — — — — 140
Óh te Mindenható... XVII. sz. (36) — — — — 86
Őszi harmat után... 1710. (105) — — — — — — 239
Panaszim árjával... 1692. (60) — — — — — — 139
Panaszolkodhatunk... 1675. (59) — — — — — — 80
Parnasszus hegyein... XVII. sz. (44) — — — — 104
Patyolat a kurucz... XVII. sz. (49) — — — — — 113
Példabeszédekben .. XVII. sz. (53)— — — — — 120
Pilises fejeknek... 1671. (25)— — — — — — — 55
Piros hajnalkorban... XVII. sz. (8)— — — — — 25
Rákóczi, Bercsényi... XVIII. sz. (123) — — — — 263
Reménység az embert... XVII. sz. (56)— — — — 128
Ritka dolog látom... XVIII. sz. (114)— — — — — 251
Ritkán kellő... 1706. (83) — — — — — — — 207
Sárvár alatt sűrű... 1707. (86) — — — — — — 214
Sebes víz a Garam... 1706. (82) — — — — — 205
Sem apám, sem... 1711. (111) — — — — — — 248
Siralmas hattyú... 1700. (63) — — — — — — 146
Siralmas lőn dolga... 1704. (74) — — — — — — 177
Siralmas volt nékem világra... XVII. sz. (20) — — 44
Sirva írt levelem... 1715 táján. (118)— — — — 257
Sok búkat árasztott... 1726. (120) — — — — — 260

Lap

Sok embereket... 1672. (26) — — — — — — — 56
Szaladj kurucz... 1707. (87) — — — — — — — 216
Szegény-legény dolga... XVII. sz. (58) — — — — 132
Székelyföld, mindig... 1670. (22) — — — — — 49
Szerencsét próbáltam... XVII. sz. (54) — — — — 125
Szivemnek tárházából... XVII. sz. (1) — — — — 15
Szomorú már nékem... XVII. sz. (17) — — — — — 40
Szomorúság után... XVII. sz. (18) — — — — — 41
Szörnyű veszedelem... 1704. (73) — — — — — — 175
Te vagy a legény... 1672. (28) — — — — — — 64
Tengereken úszkáló... XVII. sz. (35) — — — — — 84
Térj meg bújdosásidból... XVII. sz. (19) — — — 43
Török bársony... 1709. (93) — — — — — — — 222
Tűz-víz között... 1670. (23) — — — — — — 50
Uram Jézus Krisztus... 1672. (29) — — — — — 65
Vajha kimondhatnám... XVIII. sz. (112) — — — 249
Végső szómat halljad... 1680. (40) — — — — — 94
Vigasztalj meg engem... 1703. (68) — — — — — 163
Vígságnak töretik... 1704. (75) — — — — — — 181
Vitézlő fiaknak... 1710. (98) — — — — — — 227
Zokogó sirással... 1701. (64) — — — — — — — 147

TARTALOM.

Lap

Bevezetés, irta *Erdélyi Pál*... 5

Lap

Szivemnek tárházából ... 15
Gyenge rózsa ... 16
Óh kedves filemülécske 17
Menj el madár, menj el 18
Jó napot szivem ... 19
Áll előttem egy ... 22
Ám úgy légyen, mint 23
Piros hajnalkorban ... 25
Csalárd most ez ... 25
Látom az időnek ... 27
Az én árva fejem ... 28
Óh hitető, álnok ... 29
Bárcsak éjjel ... 32
Jaj ki keservesen ... 33
Jaj mely szerencsétlen 35
Ez irásom jutand ... 37
Szomorú már nékem ... 40
Szomorúság után ... 41
Térj meg bújdosásaidból 43
Siralmas volt nékem ... 44
Nimród ágyékából ... 45
Székelyföld, mindig ... 49
Magyarország romlása 50
Óh keserves gyászban ... 52
Pilises fejeknek ... 55
Sok embereket már ... 59
Nincsen az ég alatt ... 61
Te vagy a legény ... 64
Uram Jézus Krisztus 65
Ha az első lóra ... 68
Árván maradt ... 71
Óh Sion leánya ... 73
Bújdosásra juta ... 76
Panaszolkodhatunk ... 80
Tengereken úszkáló ... 84
Óh te mindenható ... 86
Botlasz vérszopó ... 88
Nem régenten vala ... 89
Keményétett ingű ... 90
Végső szómat ... 94
Ki ne panaszolkodnék 97
Hajnali csillagom ... 99
Óh hamar elmúló ... 101
Parnasszus hegyein ... 104
Hallottad-e hírét ... 106
Most jöttem Erdélyből
I. II. ... 108
Egy bújdosó szegény 109
Bújdosik, bújdosik ... 111
Patyolat a kurucz ... 113
Gondviselő édes ... 113
Bánatimnak örvényében 117
Mit búsulsz Kenyeres ... 119
Példabeszédekben azt 120
Szerencsét próbáltam ... 125
Óh gyönyörű, tavaszidő 126
Reménység az embert ... 128
Ideje bújdosásomnak ... 129
Szegény legény dolga ... 132

		Lap
	Életemnek, vig...	136
60	Panaszim árjával...	139
	Óh szegény magyarság	140
	Jaj végső romlásra ...	143
	Siralmas hattyú ...	146
	Zokogó sirással ...	147
65	Isten hozzád szajkócskám	153
	Eredj, menj el tőlem	156
	Állhatatlan voltát ...	159
	Vigasztalj meg kegyes	163
	Lehet-e Istenem ...	166
70	Egy szegény legény volt	168
	Fölséges nagy Isten ...	169
	Emlékezem szegény ...	172
	Szörnyű veszedelem ...	175
	Siralmas lőn dolga ...	177
75	Vigságnak töretik ...	181
	Elbocsátá Ricsány ...	184
	Óh felséges Isten ...	187
	Mindenkoron romol ...	191
	Csinom Palkó ...	194
80	Nosza hajdú, firge ...	199
	Dicsértessél tőlünk ...	203
	Sebes víz a Garam ...	205
	Ritkán kellő, híves ...	207
	Ne higyj magyar ...	213
85	Mikor virrad megint ...	213
	Sárvár alatt sűrű ...	214
	Szaladj kurucz, jő a ...	216
	Musztafa, Karafa ...	217
	Nagy Bercsényi Miklós	217
90	Bezerédj elvesztette	218
	Boldogtalan fejem ...	219

		Lap
	Mulnak esztendeim ...	220
	Török bársony süvegem	221
	A kölesdi harczon ...	223
95	Német sas vert fészket	224
	Fölséges Istentől ...	225
	Hol vagy te most ...	226
	Vitézlő fiaknak ...	227
	Kuruczok, kuruczok ...	229
100	Menybéli nagy Isten	232
	Kuruczoknak kedves ...	233
	Nincs bőcsületi a ...	234
	Hallgassátok meg ...	235
	Édes hazám szánjad ...	237
105	Őszi harmat után ...	239
	Győzhetetlen én ...	240
	Kiállott Rákóczi ...	241
	Elbúcsúzom országomtól	244
	Megjártam a hadak ...	246
110	Elbújdosom országomból	247
	Sem apám, sem anyám	248
	Vajha kimondhatnám	249
	Menj el édes fecském ...	250
	Ritka dolog lárom ...	251
115	Boldogtalan sorsa ...	252
	Homályban borultak	253
	Jaj szomorúsággal ...	254
	Sirva írt levelem ...	257
	El kell mennem ...	258
120	Sok búkat árasztott ...	260
	Lakunk partján ...	260
	Óh én árva ...	261
	Rákóczi, Bercsényi ...	261
	Jaj régi szép ...	262

Jegyzetek ... 263
Ének-szerzők névsora ... 281
A bekezdő verssorok mutatója ... 283
Tartalom ... 285

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY
CIRCULATION DEPARTMENT
321 EAST 140th STREET